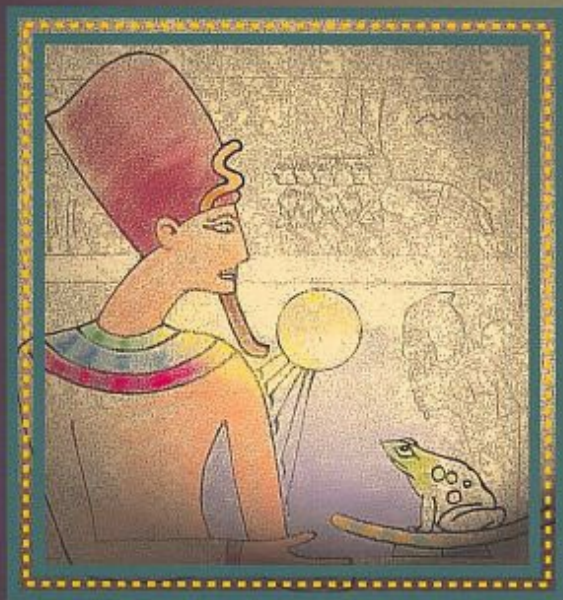

Mozes, Aäron en Farao

de tien plagen

ds. H.G. Koekkoek

Mozes, Aäron

en Farao

de tien plagen

door

ds. H.G. Koekkoek

© 2017 Stichting Het Licht des Levens

Dr. Lovinklaan 3

2405 CM Alphen aan den Rijn.

ISBN 90-70700-74-4 (eBook)

Omslag illustratie: Bert Boland

Trefw.: Exodus (bijbelboek) ; verklaringen.

Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

(In 1996 als boek uitgegeven onder de titel “Met plagen geslagen”.)

Inhoud

Voorwoord

Geraadpleegde literatuur

Slaven in Egypte - Exodus 1

De geboorte van de redder - Exodus 2: 1-10 en 5: 1-14

De slang en de slangen - Exodus 7: 1-13

De Nijl geslagen - Exodus 7:14-25

Kikvorsen en muggen- Exodus 8:1-19

Wilde dieren en dode goden - Exodus 8:20-32 en 9: 1-7

Satans zweren en Gods stem - Exodus 9:8-35

sprinkhanen- Exodus 10:1-20

Tastbare duisternis - Exodus 10:21-29

Weer een afgod dood - Exodus 11

Het teken aan de deur- Exodus 12:1-28

De laatste afgod - Exodus 13:17 - 14:8

Oponthoud bij de grens en ondergang van Egypte -Exodus 14

Voorwoord

Velen kennen de geschiedenissen van Mozes en Farao en de tien plagen alleen als verhalen. Men staat dan versteld van de hardnekkigheid van de Farao, die het volk Israël maar niet wilde laten gaan.

Met het schrijven van dit boek heb ik voor oog gehad om de achtergronden van het conflict tussen Farao en God te laten zien. Ik heb daarbij veelvuldig gebruik gemaakt van oude Joodse bronnen.

Ik hoop, dat deze oude geschiedenissen voor de lezer meer zullen gaan leven en hij vanuit het verleden de lijnen ook zal zien naar de toekomst, waarvan het profetisch woord spreekt.

Moge God door dit boek geëerd worden.

H. G. Koekkoek

Geraadpleegde Literatuur

ArtScroll Judaica Classics: Studies in the weekly Parasha. Y. Nachshoni
ArtScroll Judaica Classics: Tz'enah Ur'enah
Bijbel en Archeologie: Egypte en de Bijbel. Pierre Montet
Commentary on the Old Testament: The Pentateuch. Keil-Delitzsch
Encyclopedia Judaica
Flavius Josephus
Jewish Press: Exounding the Torah. Rabbi Abraham Stone
Living Torah. Rabbi Aryeh Kaplan
Meam Lo'ez: The Torah Anthology. Rabbi Yaakov Culi and Rabbi Yitzchok Magriso
Midrash Rabbah
Prediking van het Oude Testament: Exodus. Dr. F.C. Fensham
Rashies Pentateuch Commentaar
Soncino Books of the Bible: Chumash. Dr. A. Cohen
Talmoed
Theologische Verkenningen - Bijbel en exegese, deel 2
Verkenningen in Exodus

Hoofdstuk 1 Slaven in Egypte

Het boek Genesis vertelt ons, dat de onderkoning van Egypte een nakomeling was van Abraham en hoe deze onderkoning, Jozef, de redder geworden is van zowel zijn eigen volk als ook van de Egyptenaren.

In Genesis 50:26 staat: *“En Jozef stierf, honderd en tien jaar oud, en men balsemde hem, en hij werd in een kist gelegd, in Egypte.”*

De laatste woorden, die Jozef volgens het boek Genesis tot zijn broers gesproken had, waren: *“God zal zeker naar u omzien en u uit dit land voeren, naar het land dat Hij Abraham, Isaak en Jacob onder ede beloofd heeft”* (Genesis 50:24).

Het volgende boek, Exodus, geeft een deprimerende opmerking: *“Toen kwam er een nieuwe koning over Egypte, die Jozef niet gekend had”* (Exodus 1:18).

Een nieuwe koning

Je kunt deze woorden op twee manieren uitleggen. Velen die deze woorden in de Bijbel lezen, denken, dat er na de dood van Jozef en Farao een nieuwe Farao aan de macht gekomen is, die Jozef niet gekend zou hebben en niet geweten zou hebben, wat Jozef gedaan had.

Als je koning bent, behoor je de geschiedenis van je volk te kennen. Het is onvoorstelbaar, dat er een koning in Egypte zou zijn geweest, die helemaal niets zou weten van één van zijn voorgangers en wat die voorganger – Jozef – als onderkoning gedaan zou hebben. Zoiets is niet te geloven. Daarom menen anderen, dat wat hier staat, het volgende betekent: Er kwam niet een andere koning als persoon, maar een andere koning in zijn optreden. Het was nog steeds dezelfde koning, dezelfde Farao. In zijn optreden, in zijn doen en laten, in zijn omgang met de mensen en in zijn uitspraken, was hij echter niet meer te herkennen als de

koning die hij vroeger was. Hij leek een ander mens. Er was een nieuw tijdperk in zijn regeringsperiode aangebroken. Hij was een man met nieuwe ideeën en nieuwe plannen. De man zou zó veranderd zijn, dat hij zelfs niet meer aan Jozef wilde denken. Natuurlijk kende hij Jozef. Hij kende Jozefs geschiedenis en de geschiedenis van zijn volk, maar hij heeft doelbewust Jozef uit zijn leven, uit zijn gedachten gebannen.

Hij wilde niet meer denken aan de zegeningen, die Jozef als onderkoning, uit de hand van God ontvangen had en die hij aan het land Egypte geschonken had. Het is mogelijk dat hij zelfs de naam Jozef volledig uit zijn gedachten gebannen heeft, zo veranderd als hij was, zo anders, zo “nieuw” was deze koning.

Vroeger was het anders. Genesis vertelt ons, dat de Farao van Egypte in de tijd van Jozef heel duidelijk wist wie God was.

Farao zei tot zijn dienaren: *“Zouden wij iemand kunnen vinden als deze, een man, in wie de Geest Gods is?”* En Farao zei tot Jozef: *“Aangezien God u dit alles bekend gemaakt heeft, is er niemand zo verstandig en wijs als gij”* (Genesis 41:38,39).

Farao kende Jozef en erkende, dat de Geest van God in hem was en dat God Zelf Jozef verlicht had. Farao is nu zó veranderd, dat hij niet alleen Jozef, maar ook de God der Hebreëen niet meer wil kennen. Wij horen hem telkens zeggen: “Wie is dan die God van jullie, wie is de God van de Hebreëen? Ik ken Hem niet.” Hij wil Jozef en God niet kennen, zo veranderd, zo vernieuwd is deze koning in zijn denken. Bij hem is het antisemitisme begonnen, dat doorgaat tot op de dag van vandaag.

Dit antisemitisme is onmogelijk uit te roeien in de wereld, want het is onlosmakelijk verbonden met de mens, die God niet wil dienen.

De naam Farao

De koning van Egypte wordt in de Bijbel “Farao” genoemd.

Dit is de vertaling van het Egyptische woord “per a’o”. Het betekent “het grote huis.” Oorspronkelijk was dit niet de naam of de titel van de koning, maar verwees het naar zijn paleis. De koning werd, denkende aan zijn paleis, aangesproken met Farao, “het grote huis.” Later werd het een titel. Zoals wij spreken over “majesteit” en “koning”, zo sprak men in Egypte over “het grote huis”, “het paleis Farao.” Het is dus niet de eigennaam van de koning.

Bedreiging

Farao zei tot zijn volk: *“Zie, het volk der Israëlieten is groter en talrijker dan wij. Welnu, laten wij met beleid tegen hen optreden, opdat zij zich niet vermenigvuldigen en zich, als wij in oorlog komen, bij onze tegenstanders aansluiten, tegen ons strijden en uit het land wegtrekken.”* (Exodus 1:9,10)

Farao meende, dat de Israëlieten een bedreiging voor hem en de Egyptenaren vormden. Op grond van deze gedachte wordt Farao nu zelf een bedreiging voor de Israëlieten.

Het volk is onvoorstelbaar gegroeid. Eerst woonden ze alleen in het land Gosen, maar nu wonen ze blijkbaar ook te midden van de Egyptenaren. *“Het land werd met hen vervuld”* (Exodus 1:7). De mensen woonden overal. Farao is bang, dat als er oorlog zal uitbreken, de Israëlieten de zijde van de vijand zullen kiezen en ook tegen de Egyptenaren zullen strijden, hen verslaan en daarna uit Egypte zullen vertrekken.

Flavius Josephus, de grote geschiedschrijver, vertelt dat er in die tijd oorlogen waren tussen de Ethiopiërs en de Egyptenaren. Hij vertelt, dat de grenzen van Egypte geplunderd werden door de Ethiopiërs, die dicht aan de Egyptische grens woonden.

Daarop streden de Egyptenaren tegen de Ethiopiërs. De Ethiopiërs overwonnen en meenden, dat ze het hele rijk van Egypte in hun macht konden krijgen. Toen heeft Farao Mozes, die nog aan het hof was, aangesteld als krijgsoverste. Onder leiding van Mozes

werden de Ethiopiërs verslagen. Flavius Josephus vertelt verder, hoe Mozes dat gedaan heeft. Hij vertelt, dat de Ethiopiërs bakken vol met slangen meegebracht hadden. Toen de Egyptenaren eraan kwamen, openden ze de bakken en kwamen al die slangen op de Egyptenaren af. De Egyptenaren waren machteloos. Mozes wist het echter van te voren en had een groot aantal ibissen, grote vogels, steltlopers, meegenomen.

Toen de slangen eraan kwamen, deed Mozes de manden van de vogels open. Ze vlogen eruit en vraten alle slangen op.

“Farao wil **met beleid** tegen de Israëlieten optreden.” In Handelingen 7:19 wordt een aanvulling gegeven op deze woorden.

Hier vertelt Stefanus, dat Farao list te baat nam. Wij kunnen er verzekerd van zijn, dat het list en beleid waren uit de afgrond, uit de koker van de duivel. Farao had een plan en dat behelsde de uitroeiing van het ganse volk Israël. Om niet beschuldigd te worden van volkerenmoord, begon hij heel onschuldig, je zou bijna zeggen met kleine plagerijen. Deel voor deel voerde hij zijn plan uit. Niemand mocht in de gaten krijgen dat het Farao's plan was om een heel volk uit te roeien. Ook in onze tijd hebben wij gezien, dat waar de vijanden van Israël optreden, dit met list en beleid gepaard gaat. De Jodenhaat die in Egypte is begonnen, is alle eeuwen doorgegaan.

Farao zegt: “*Welnu laten wij met beleid tegen **HEN** optreden*” (Exodus 1: 10). Zo hebben onze vertalers het weergegeven, omdat ze het blijkbaar vreemd vonden wat er in het Hebreeuws staat. Er staat letterlijk: “Laten wij met beleid tegen **HEM** optreden.”

In de eerste plaats zal Farao het volk als een eenheid gezien hebben. “Laten wij tegen hem, het volk, optreden.” Israël is echter zo nauw met God verbonden en in deze geschiedenis gaat het zo nadrukkelijk om God, dat het duidelijk moet zijn, dat de achterliggende gedachte van Farao gaat over God. Laten wij met beleid tegen Hem optreden! In wezen gaat het Farao niet om Mozes en het volk, maar om God. De strijd wordt dus ook niet alleen door Farao gestreden, maar door de machten achter hem. In feite zal het in Egypte gaan om een strijd, die achter de schermen gevoerd

wordt, tussen de goden van Egypte, dat zijn de demonen, en de God van Israël.

Zonder dat Farao zich bewust is van de strekking van zijn woorden, is het opmerkelijk wat hij zegt. Hij vereenzelvigd in feite het lijdende volk Israël met zijn God en daarmee geeft hij antwoord op een kardinale vraag: “Waar is God op dit moment?” Zonder het zich bewust te zijn, geeft Farao het antwoord en zegt: “Hier in Egypte is de God van Israël, Hij is bij ons en wij krijgen hier met Hem te maken.” Te midden van alle ellende is God bij Zijn kinderen, weet Hij alles wat er gebeurt, ziet Hij alles en gaat Hij er iets aan doen.

Onderdrukking

“Daarom stelde men opzichters van herendiensten over hen aan om hen, door de aan hun opgelegde dwangarbeid, te onderdrukken. Ze moesten voor Farao voorraadsteden bouwen, Pitom en Raämses” (Exodus 1: 11). Het woord “onderdrukken” betekent eigenlijk “het breken van je geest.” Farao wilde de geest van de Israëlieten breken. Daartoe moest de dwangarbeid dienen en moesten zij voorraadsteden bouwen.

Meestal denken wij bij voorraadsteden aan steden, die dienden ter bevoorrading van Egypte, waar graan, koren en andere levensmiddelen werden opgeslagen. Maar dit waren geen voorraadsteden in de zin van steden, die bestemd waren om levensmiddelen op te slaan.

Het woord “voorraad” in het Hebreeuws (MISKENOTH) is verwant aan het woord “gevaar” (SAKANAH). Het is ook verwant aan een uitdrukking die zegt: “een arme man” (MISKEN).

“Voorraad” wil zeggen, dat de mensen die deelnemen aan het bouwen van deze steden, te gronde gericht zullen worden.

Deze steden waren geen gewone steden. Het gaat om de versteviging van twee bestaande steden, Pitom en Raämses, waarvan de muren verzwakt waren in de strijd tegen de Ethiopiërs.

Het gaat om krijgssteden, militaire steden, waarvan de muren hersteld en herbouwd moesten worden. De steden worden uit militair strategisch oogpunt versterkt. De Israëlieten moeten meewerken in het militaire systeem van Farao. Flavius Josephus geeft ons een heel opmerkelijke aanvulling. Hij vertelt wat ze daar moesten doen:

“Terwijl de Egyptenaren van nature lui en wellustig zijn en aan niets anders denken dan aan hun eigen vermaak en voordeel, zagen zij de voorspoed der Hebreëen en de rijkdom, welke zij door hun arbeid verkregen. Dat zagen ze met afgunst aan. Ja, zij werden zelfs bevreesd voor hun groei in aantal. Daarna begonnen zij de Israëlieten kwalijk te behandelen door hen met moeilijke arbeid te overladen. Zij gebruikten hen om dijken te maken, tot het keren van het water van de Nijl en om grachten te maken om het water van de Nijl om te leiden. Ze deden hen ook werken aan het maken van de muren om steden te versterken en aan het opbouwen van piramiden, van zeer grote hoogte. Ze noodzaakten hen verscheidene handwerken en ambachten met moeite te leren.”

De Egyptenaren trachtten, zo zegt Josephus, onze landaard te verdelgen. Wij waren schaapherders. Nu moesten wij steden- en piramidebouwers worden. De Israëlieten hebben dus niet alleen aan die twee steden gebouwd, maar ook aan de piramiden. Ze hebben aan de Nijl gewerkt. In die tijd waren ze al bezig met het graven van kanalen en dijken om met het water van de Nijl meer land vruchtbaar te maken.

Groei

“De Israëlieten waren vruchtbaar en breidden zich snel uit; zij vermenigvuldigden zich en werden uitermate talrijk, zodat het land met hen vervuld werd.” (Exodus 1:7)

Farao verzuchtte: *“Het volk der Israëlieten is groter en talrijker dan wij.”* (Exodus 1:9)

De verdrukking van het volk had niet het door Farao gewenste resultaat. Het volk bleef groeien! Dit maakte Farao bevreesd

(Exodus 1: 12).

“Toen lieten de Egyptenaren de Israëlieten onder mishandeling werken; ja, zij maakten hun het leven bitter door harde slavernij met leem en tichelstenen en door allerlei arbeid op het veld, alle werk, waartoe zij hen onder mishandeling als slaven gebruikten.”
(Exodus 1: 13, 14)

Het woord “mishandeling” kan twee dingen betekenen. Als je het als één woord in het Hebreeuws leest, wil het zeggen: “Het breekt je rug” (PERAKH). De Israëlieten werden zó mishandeld, dat hun de rug gebroken moest worden. Als je het als twee woorden leest (PEH RAKH), wil het zeggen: “Een zachte mond.” Je wordt stil, je gaat zwijgen en je hebt niet zoveel meer te zeggen. Deze mishandeling door de Egyptenaren moest lichaam en ziel van de Israëlieten breken. Op deze wijze wilden de Egyptenaren alle fut en kracht uit de Israëlieten halen om hen zo te maken tot een stil, onderworpen, gewillig slavenvolk.

Het leven dat de Israëlieten daar hadden, noemt de Bijbel als de 10 geboden gegeven worden, “het diensthuis.” Het woord “diensthuis” betekent letterlijk: “Slavenhuis.” Egypte was een verzegeld gevangenkamp.

Deuteronomium 4:20 voegt hier een woord aan toe en zegt, dat de Here hen *“uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk, zoals dit heden het geval is.”* Een ijzeroven is een oven voor een ijzersmederij. In dit beeld wordt gezegd, dat de Israëlieten zich in die ijzeroven bevonden, midden in de hitte en het vuur en het geweld van de onderdrukking.

Het volk bevond zich in de smeltkroes van het lijden, waar zij gelouterd en gevormd werden tot het volk van de HERE God. Hier werd hun het leven bitter gemaakt (Exodus 1:14). Het is geen wonder, dat toen de ouders van Mozes en Aäron een dochter kregen, zij haar Mirjam genoemd hebben.

Mirjam betekent: “Bitterheid.” Bitterheid was er vanwege de harde slavenarbeid met leem en tichelstenen. Bitterheid was er, omdat er ook nog zoveel ander werk gedaan moest worden, waar Flavius

Josephus van sprak en waarover we ook kunnen lezen in Deuteronomium 11: 10-12. Hier wordt een vergelijking getrokken tussen Kanaän en Egypte: *“Want het land waarheen gij komt om het in bezit te nemen, is niet als het land Egypte, waaruit gij getrokken zijt, een land dat gij na het zaaien kunstmatig moest drenken als een moestuin.”* Zij moesten dus drenken en kanalen graven. *“Het land waarheen gij trekt om het in bezit te nemen is een land van bergen en dalen, dat water drinkt van de regen des hemels, een land waar de HERE uw God voor zorgt. Bestendig zijn de ogen van de HERE uw God daarop gericht, van het begin des jaars tot het einde.”*

De Israëlieten moesten dijken maken en steden bouwen. Er moest op het land gewerkt worden. Er moest allerlei werk op het veld verricht worden (Exodus 1:14), d.w.z. ploegen, zaaien, oogsten. De mannen waren aan het werk met de tichelstenen.

Wie bleven er over om op het land te werken? De vrouwen! Het kan haast niet anders, dan dat de vrouwen gebruikt werden om landarbeid te verrichten. De mannen werkten bij de steden met de grote stenen en de vrouwen verrichtten landarbeid, zoals dijken maken, kanalen graven, het land besproeien en zorgen dat er eten en drinken was.

Moord op kinderen

Alsof dit nog niet genoeg was, kwam Farao tot tweemaal toe met moordplannen. Een tweevoudige moord, eerst op de baby's die bij de geboorte gedood moesten worden, later een moord op alle pasgeboren jongens.

We lezen over twee vroedvrouwen, Sifra en Pua, die natuurlijk niet de enige vroedvrouwen waren in zo'n groot land. Je zou hen de directrices van de kraamverzorging kunnen noemen. Zij kregen van Farao in het geheim een opdracht. Farao zei, dat **bij** de geboorte de jongens gedood moesten worden; niet **na** de geboorte! Er staat bij de geboorte, d.w.z. bij de bevalling. Als het een jongen was, moesten ze hem doden, zodat hij levenloos ter wereld zou komen en de Israëliëse vrouwen iedere keer verbaasd zouden

staan, dat er dode jongetjes geboren werden, terwijl de meisjes leefden. Deze vrouwen wilden echter niet meewerken aan het kwaadaardige werk van Farao.

Je vraagt je af, hoe Farao erbij kwam om de jongens te doden.

Er is een Joodse overlevering die zegt, dat Farao door zijn astrologen, tovenaars en geleerden gewaarschuwd was. Zij hadden uit de sterren vernomen, dat er een mannelijk kind geboren zou worden, dat de redder van de Israëlieten zou worden.

Niemand in het gehele rijk mocht dit weten. Farao vertelde niets aan anderen over de redder van de Israëlieten, die geboren zou worden, maar hij probeerde hem te doden. Daarom werkte hij met beleid, met list, zoals we eerder zagen. De vroedvrouwen werkten echter niet mee.

Doordat Farao alles in het geheim deed en het niemand bekend maakte, kon Farao niet beschuldigd worden een moordenaar van allochtonen te zijn. Niemand kon hem iets kwalijk nemen, want alleen de vroedvrouwen wisten het. Farao's plannen gingen niet door, want de vroedvrouwen werkten niet mee. Zij kwamen naderhand terug bij Farao en gaven als verklaring, dat de Israëlietische vrouwen niet zijn als de Egyptische. De Israëlietische vrouwen zijn sterk, vitaal en krachtig; ze zitten boordevol energie. De Joodse overlevering zegt dat die twee vroedvrouwen de Joodse vrouwen met wilde dieren vergeleken.

Zij zeiden: “Ze zijn net als de dieren in het veld, ze werpen ook hun jongen en je hoeft ze niet te helpen, plotseling zijn de jongen er en zo zijn de kinderen van Israël ook. Die vrouwen baren ineens. Voordat we geroepen zijn, is er weer een kind. Wij komen altijd te laat. Elke keer als wij komen, is het kind er al en hebben wij niets meer te doen.” Nu is het opmerkelijk dat in Genesis 49 de meeste zonen van Jacob ook met wilde dieren vergeleken worden:

- Juda heette leeuwenwelp
- Dan heette een slang op de weg
- Naftali wordt een losgelaten hinde genoemd
- Issakar wordt een bonkige ezel genoemd

- Jozef een woudos
- Benjamin een verscheurende wolf

Op een gegeven moment worden ze allemaal samen jonge leeuwen genoemd (Ezechiël 19:2).

Er is nog iets belangrijks: Toen bebood Farao aan zijn gehele volk: *“Werpt **alle jongens**, die geboren worden, in de Nijl, maar alle meisjes moogt gij laten leven.”* (Exodus 1:22) Welke jongens moesten in de Nijl geworpen worden? Alle jongens uit het gehele rijk! Niet alleen de Joodse jongens, maar ook de Egyptische! Zo leek het niet meer op het uitroeien van het Joodse volk, maar op een speciaal offer aan hun god, de Nijl! De eerder genoemde Joodse overlevering vertelt, dat de astrologen aan Farao verteld hadden, dat er op een zekere dag een mannelijke verlosser voor Israël geboren zou worden. De astrologen wisten niet of die verlosser een Egyptenaar of een Israëliet zou zijn. Ze wisten wel aan Farao te vertellen, dat hij door het water om het leven zou komen. Dit is inderdaad met Mozes gebeurd, toen hij op de rots sloeg en er water kwam.

Dit was de oorzaak van Mozes' dood. Mozes is niet **in** het water gestorven, maar **door** het water! Als reactie op dit bericht van zijn astrologen, waarbij Farao niet weet of de redder een Egyptenaar of een Jood zal zijn, besluit hij om alle jongens, alle Egyptische en Joodse jongens in de Nijl te werpen.

Er gaat echter een groot wonder gebeuren. Wij hebben een bijzondere God. Het water van de Nijl had de dood van Mozes moeten worden. Mozes in het biezene kistje, blijkt echter door de Nijl juist gered te worden. Nu wordt de dochter van Farao uitgerekend de redder van Mozes. Wat doet ze met dat kind? Zij haalt hem in huis en ze neemt hem aan als haar zoon. Een aangenomen kind is een echt kind. De vrouw die een kind aanvaardt, aanneemt, is de echte moeder. Wie was toen de opa? Farao! Farao heeft later met het kind op zijn armen gezeten en hij zal het zeker geknuffeld hebben. Terwijl Farao de redder van Israël wilde doden, gebruikte God op een humoristische wijze de gebeurtenissen, om het zo te leiden, dat het kind, juist daar, in het hol van

de leeuw, gespaard werd. Nergens was Mozes zo veilig als in het paleis, als kind van de prinses en kleinzoon van de Farao.

God doet alle dingen medewerken ten goede, voor hen die Hem liefhebben (Romeinen 8:28). Wat zien wij dat in deze geschiedenis bewaarheid! God doet alle dingen medewerken ten goede. Misschien voelen wij ons soms als een Israëliet in Egypte. Misschien voelen wij ons weleens net zo verloren, verdrukt, vertrapt, geplaagd en geminacht, net als de Israëlieten. God is dan toch bij u. Hij ziet alles. Hij gaat op een heel bijzondere wijze voor uw behoudenis zorgen. Waar je zou zeggen en denken, dat alles verkeerd gaat, grijpt God in.

De Nijl wordt dan niet je ondergang, maar juist je redding.

Farao wordt dan niet de moordenaar van je kind, maar juist de beschermer van je kind. God doet inderdaad alles meewerken ten goede voor hen, die Hem liefhebben.

Hoofdstuk 2 De geboorte van de Redder

In Exodus 5 lezen wij het vervolg van het lijden van de Israëlieten. We zijn dan gekomen bij de eerste keer dat Mozes bij Farao verschijnt, om hem te vragen:

“Laat het volk van God gaan, opdat ze een offer aan de HERE hun God brengen.” (Exodus 5: 1)

Het antwoord van Farao daarop luidt:

“Wie is de HERE, naar wie ik zou moeten luisteren om Israël te laten gaan? Ik ken de HERE niet en ik zal Israël ook niet laten gaan.” (Exodus 5:2)

Het is alsof Farao zegt, dat hij niets heeft te maken met de God van Israël. Hij gaat nu als het ware God uitdagen en zegt: “Ik zal het werk van de kinderen van die God zwaarder maken en dan zullen we eens zien hoe die God daarop reageert, of die God inderdaad zo machtig is, dat Hij het voor Zijn kinderen opneemt, of dat het alleen maar woorden zijn en ik verder geen aandacht moet schenken aan de dingen die dan zouden kunnen gebeuren.” Terwijl in Exodus 1 al staat dat de Israëlieten slavendienst verrichtten, wordt er nu aan toegevoegd, dat zij dwangarbeid moesten verrichten (Exodus 5:5).

Dag en nacht werken

Dit betekent, dat zij zwaar mishandeld werden in Egypte. Het werk werd vanaf deze dag nog zwaarder gemaakt voor het volk. De mannen en de vrouwen hadden echter al een volledige dagtaak; de mannen bij het werk aan de steden en de vrouwen op het veld. Vanaf nu moeten de Israëlieten in de avonduren gaan werken om stro te verzamelen.

Flavius Josephus bevestigt dit. Hij vertelt dat de ambtenaren van

Farao geen stro meer gaven aan de Israëlieten, zodat ze na de ganse dag gewerkt te hebben 's nachts stro moesten zoeken, zodat ze in feite twee keer zoveel werk moesten verrichten. Natuurlijk lukte dit niet.

Drijvers en opzichters

Nu worden de leiders gestraft. Er worden twee soorten leiders genoemd. Er is sprake van drijvers en van opzichters. Een ander woord voor opzichters is opzieners. Dat woord komen we ook in het Nieuwe Testament tegen. De drijvers waren Egyptenaren. Je zou hen de commandanten kunnen noemen. Zij waren over het gehele werk aangesteld. De opzichters waren Israëlieten. Zij waren zoiets als voormannen, de bouwopzichters op het werk.

Exodus 5:14 vertelt, als de Israëlieten niet in staat zijn om al het werk wat gedaan moet worden, te verrichten, dat toen hun voormannen, hun opzieners geslagen en mishandeld werden.

Het opmerkelijke is, dat deze mensen, die bereid waren zonder morren te lijden voor hun volk, dat is voor hun broeders en zusters, dat deze mensen later op een bijzondere wijze door God gebruikt konden worden. Uit deze groep mensen komen namelijk de oudsten.

We lezen in Exodus 3:18 dat Mozes naar Egypte moest gaan en zich daar moest wenden tot de oudsten van het volk. Deze oudsten waren niet de oudsten in leeftijd. Het waren de mensen die een leidinggevende functie hadden; het waren de leiders van het volk. Deze mensen gaan een bijzonder werk doen. Zij moesten met Mozes en Aäron naar de Farao gaan. Zie ook Exodus 4:29.

In een latere periode, toen het volk in de woestijn was, bleek dat Mozes te veel werk had. Hij kreeg assistentie van zeventig mannen, die als oudsten en opzieners bekend waren. Zij mochten de speciale medewerkers van Mozes worden (Numeri 11:16,17). Het woord opziener dat hier gebruikt wordt, is hetzelfde woord als voor de opzieners die in Egypte mishandeld werden, gebruikt werd. Deze mensen worden weer assistenten van Mozes. Zij waren

in Egypte gewend om de last van het volk te dragen. Zij mogen dit nu ook in de woestijn doen. Zij mogen leiding geven aan het volk van God.

Later in de nieuwTestamentische tijd zien we dat er oudsten moesten zijn in de gemeente. Dan zijn het ook de mensen die bereid zijn om de last van de gemeente te dragen. Oudsten hebben niet zo maar een erefunctie, het is in het bijzonder “last dragen.” Er moet veel last gedragen worden en je moet brede schouders hebben en bereid zijn om te lijden ter wille van het werk van de Heer. Dat waren deze mensen.

De geboorte van Mozes

De geboorte van Mozes is een prachtige geschiedenis. Er wordt niet over de vader gesproken. Er wordt alleen over de moeder gesproken. Bij het lezen van de Bijbel zijn wij gewend, dat altijd juist over de vaders wordt geschreven. In deze geschiedenis ontbreekt de rol van de vader! Er wordt alleen over de moeder verteld.

Hier wordt niet gesproken over de man die een zoon verwekte.

Hier wordt niet gesproken over de vader die zijn zoon een naam gaf. Hier wordt gesproken over de vrouw. De aandacht valt alleen op die vrouw. Zij werd zwanger, zij baarde een zoon en zij zorgde voor haar kind. Alle aandacht valt op haar.

Het is opmerkelijk dat één van de rabbijnen eens het volgende zei: “Mozes werd geboren uit een vrouw.” Dat lijkt wel een adventaankondiging!

Zijn naam

Er wordt niet verteld, dat Mozes thuis een naam kreeg. We lezen pas drie maanden later, dat de Egyptische prinses hem een naam gaf. Zij is het die hem “Mozes” noemt. Maar hoe heeft zijn vader hem genoemd? Hij moet toch een naam gehad hebben? Wij lezen,

dat Jochebet zag, dat Mozes, het kind, schoon was (Exodus 2:2). Stefanus voegt er nog aan toe, dat hij “schoon voor God” was (Handelingen 7:20). Zelfs de Here God vond hem een prachtig kereltje! Het woordje “schoon”, zoals dat bij ons vertaald is, is in het Hebreeuws het woord “tov”, dat is “goed”. Mozes was goed. Er was iets goeds aan dit kind.

Stefanus zei: “Gods goedheid zat in dit kind.” Toen de ouders zagen dat dit kind tov was, hebben ze hem zeer waarschijnlijk “Tobia” genoemd, dat is: “Gods goedheid”, of: “De goede van God.” Het staat verder niet in de Bijbel of ze hem zo genoemd hebben, maar het zou kunnen. Wel is het een feit dat hij de goede is in de ogen van God. Hij is het en hij zal de man worden in en door wie Gods goedheid openbaar zal worden.

Hij was goed in de ogen van God.

Mozes was schoon en goed voor God en hij nam een bijzondere plaats in in de rij van de geslachten. Hij was namelijk de zevende na Abraham. Sommige cijfers hebben een bijzondere betekenis in de Bijbel. Zo ook het getal zeven. Het is het getal van de goedheid en van de volmaaktheid. Het is af, tov, goed.

Daarom was de zevende na Abraham ook goed in Gods ogen.

Mozes zou een profeet zijn, anders dan alle andere profeten des Heren, die na hem zouden komen. Hij zou de grootste zijn van alle profeten, die ooit zouden leven. Hij zou meer zijn dan een profeet. Hij zou de middelaar worden tussen het volk en de Here God en hij zou de redder, de verlosser worden van zijn volk.

Een arkje

Wij lezen, dat zijn moeder hem in een biezen kistje legde. Het woord “kistje” is eigenlijk de vertaling van het woord “ark”.

Zijn moeder maakte een ark voor hem. Zoals de ark van Noach gebouwd werd om Noach en zijn gezin te redden, zo heeft de moeder van Mozes een arkje gemaakt, om haar kleine kind te redden. Zij bestreek het arkje met asfalt, zo staat er bij ons, asfalt

en pek. De Joden vertalen dit anders en zeggen, dat zij de ark bestreek met asfalt (dat is pek) en met klei. Asfalt streek zij aan de buitenkant, om het waterdicht te maken. Asfalt en pek stinken nogal. Daarom streek zij klei aan de binnenkant, opdat het kleine kind geen last zou krijgen van de nare lucht, die dat asfalt of pek verspreidt.

Dan legt ze hem er in en legt hem in de Nijl. Stefanus zegt, dat zij dit deed om hem te vondeling te leggen (Handelingen 7:19,21). Nu was de Nijl één van de belangrijkste goden voor de Egyptenaren. De Nijl, de god van de Egyptenaren gaat nu de redder worden van de Joodse verlosser. De Nijl, de god van de Egyptenaren gaat nu dat kindje in dat arkje dragen en hem presenteren aan de prinses, opdat zij hem zal aannemen als haar eigen kind.

Nu wordt de kleine Mozes aangenomen, beschermd en opgevoed door de dochter van de wrede Farao. God zorgt soms op een humoristische wijze voor ons. Farao is er op uit om de redder van het volk te doden en zijn eigen dochter zorgt ervoor dat die redder heel dichtbij komt, in zijn eigen huis, waardoor hij verblind is, terwijl hij weet dat het een Hebreeuws kind is.

Zijn dochter wist dit ook, maar laat het kind toch leven.

Farao's dochter, de prinses adopteert het kind (Exodus 2:10; Handelingen 7:21,22). Daarna wordt de kleine Mozes op staatskosten opgevoed en opgeleid om straks de grote bestrijder van Farao te worden en de grote redder en leider van zijn eigen volk. Het opmerkelijke is, dat Mozes opgeleid is aan het hof van Egypte, in de wetenschap der Egyptenaren, ook in de godsdienst van de Egyptenaren, opdat hij later des te beter de godsdienst van de Egyptenaren aan de kaak zou kunnen stellen als een waardeloze godsdienst.

De naam Mozes

Mozes is een man Gods in de dienst van de Heer. Zijn naam is eigenlijk een heel gewone naam, die veel voorkwam in Egypte.

Er waren ook Farao's die een naam droegen, waarin "Mozes"

verwerkt was. Denk maar aan Ach-Moses en Tut-Moses. De naam is afgeleid van twee Egyptische woorden; van mo, dat is “water” en uses, dat “behouden” of “trekken uit” betekent. Het wil gewoon zeggen: “Ik heb hem uit het water gehaald.” De prinses heeft later met het kind in haar armen bij de Farao gestaan. Heeft zij toen gezegd: “Kijk Pa, onze god de Nijl heeft dit kind aan mij gegeven. Dit is een goddelijk kind... !, dit is mijn zoon, uw kleinzoon!” Zij heeft Mozes “mijn zoon” genoemd.

En Farao zei: “Mijn kleinzoon... !” In gedachten zie je Farao met Mozes op schoot, hem zitten knuffelen... !

Farao wil Mozes doden

Later, toen Farao Mozes beter leerde kennen, kwam hij tot de ontdekking, dat de waarheid anders was en trachtte hij Mozes te doden (Exodus 2: 15). Het woord “trachten” is de vertaling van het woord “zoeken”. Er staat niet, dat hij Mozes zocht om hem te doden. Letterlijk staat er: “Hij zocht te doden Mozes.”

Dat wil het volgende zeggen: Farao beraadde zich over de wijze, waarop hij zijn kleinzoon zou doden. Waarom was dat dan zo moeilijk? Mozes was een prins en je kunt niet zomaar een prins doden. Mozes was een lid van de koninklijke familie.

Je kunt niet zomaar een lid van de koninklijke familie doden.

Mozes was zijn eigen kleinzoon en je kunt als grootvader toch maar niet zo ineens je kleinzoon doden. Zo heeft hij gezocht naar wegen, om Mozes te kunnen doden. In Exodus 18:4 vertelt Mozes, dat Farao getracht heeft hem met het zwaard te doden.

Mozes en Jezus

Mozes, de eerste verlosser is een beeld van de Here Jezus, de tweede verlosser. Er is een overlevering bij het Joodse volk, die vertelt, dat toen Mozes geboren werd, het huis waarin hij geboren werd, plotseling vol licht was.

Toen de Here Jezus geboren werd, was er opnieuw dat felle licht, namelijk bij de herders in de velden van Efrata, toen de heerlijkheid des Heren hen omringde en hen bescheen. Het felle licht is het teken van God, dat Hij met dit kind Zijn werk gaat doen.

Het tweede opvallende is, zoals de eerder genoemde rabbijn ook al had gezegd, dat Mozes uit een vrouw geboren was. Nu hoor je zulke uitdrukkingen wel vaker in verschillende godsdiensten. Dan gaat het over mythologische figuren, die half mens en half God zijn. Dat is Mozes echter niet! Hij is geen mythologisch figuur, maar gewoon een mens, een bijzonder mens, geboren uit een vrouw.

Als later het Nieuwe Testament komt, wordt daar ook Jozef terzijde geschoven en wordt de Here Jezus geboren uit een vrouw. Alle aandacht valt dan ook alleen op de moeder, Maria.

Wij belijden het ook, dat Hij geboren is uit de maagd.

Volgens de overlevering hadden de astrologen de komst van de verlosser voorspeld. Bij de komst van de Here Jezus was er ook een teken: de ster van Bethlehem! De kindermoord die Farao ontketend had, doet ons denken aan de latere kindermoord van Bethlehem! Als Mozes zich openbaart aan zijn Joodse broeders, blijkt, dat zij hem niet aanvaardden. Zo werd ook de Here Jezus niet aanvaard door zijn eigen volk.

Zoals Mozes dan naar Midian gaat en pas later met zijn vrouw naar zijn eigen volk terugkeerde, zo zal de Here Jezus tot Israël terugkeren, nadat Hij een bruid uit de heidenen voor Zich verworven heeft. Deze bruid is de Gemeente.

Mozes had een heel bijzondere relatie met de Here God. De Bijbel vertelt dat er nooit iemand op aarde geweest is onder de mensen, die zo vertrouwd met de Here God omging, als Mozes.

Alleen hij kon zomaar bij de Here God in zijn heiligdom komen en kon zomaar zeggen: "Here God, hier ben ik, Mozes, wilt U even naar mij luisteren?" Dan zei de Here God: "Ja Mozes, hier ben Ik." God sprak tot Mozes en Mozes sprak tot God. Andere profeten

hebben nooit direct met God gesproken.

Zij moesten gezichten zien, visioenen hebben, dromen dromen.

Nooit heeft een profeet beleefd, wat Mozes beleefde. Mozes leefde in hechte gemeenschap met de Vader en hij sprak met Hem van aangezicht tot aangezicht. Nooit is er later een profeet geweest, die zulke wonderen en tekenen gedaan heeft, zoals Mozes. Zowel in Egypte als bij de uittocht, als ook tijdens de woestijnreis. Als je kijkt naar de Here Jezus, zie je datzelfde terug.

Over deze gemeenschap met de Vader, zei de Here Jezus zelf: *“Ik en de Vader zijn één.”* (Joh. 10:30) Niemand heeft zo’n relatie, als Hij had met Zijn Vader in de hemel. Niemand heeft zulke wonderen, tekenen en krachten gedaan, als de Here Jezus, toen Hij op aarde was. Je zou Hem de tweede Mozes kunnen noemen.

God heeft in het beeld van Mozes laten zien, hoe later Zijn Zoon, de Here Jezus Christus zou worden. Wat Mozes voor het volk Israël was, dat is onze Heiland voor ons. Mozes was bij zijn volk, bekommerde zich om zijn volk en hielp het. Ook al leek het op een bepaald moment voor de Israëlieten heel even, alsof ze door Mozes alleen maar achteruit gingen, Mozes was hun helper en redder. Ook al kunnen wij soms denken, dat de weg van God ons juist naar de problemen leidt, toch is God met ons! Zoals Mozes er was om zijn volk te leiden en hen in de volle vrijheid te brengen, zo is de Here Jezus er voor ons, om ons te brengen in de eeuwige vrijheid en in de eeuwige vreugde.

Hoofdstuk 3 De slang en de slangen

In de tijd van Mozes en Aäron, maakten de Israëlieten een verschrikkelijke tijd mee in Egypte. Ze werden behandeld als slaven en moesten slavenarbeid verrichten. Er was een wrede onderdrukking. Ze werden geterroriseerd in hun gezinsleven. In die tijd kreeg Mozes van de Here God de opdracht om samen met zijn broer Aäron een bezoek te brengen aan de tiran, de Farao van Egypte. Mozes gaat echter niet zomaar als een gewoon mens, ook niet zomaar als een Israëliet, zelfs niet als de man, die aan het hof van Egypte zijn opleiding genoten had.

Mozes gaat hier om “als God” voor Farao te staan en Aäron zal met Mozes meegaan, om te dienen als Mozes’ profeet (Exodus 7:1). De Farao’s zagen zichzelf als een god, vandaar, dat Farao zei:

“Wie is de HERE naar wie ik zou moeten luisteren om Israël te laten gaan? Ik ken de HERE niet en ik zal Israël ook niet laten gaan.” (Exodus 5:2)

Het is in zekere zin een spottende vraag: “Wie is die God van jullie? Ik heb nooit van Hem gehoord! Die God is zo onbekend dat zelfs ik, Farao van Egypte, die toch heel wat wijzen om mij heen heb, nog nooit van deze God gehoord heb.”

Drie “goddelijke” koningen

In de Bijbel lezen wij, dat drie koningen deze zelfde gedachte waren toegedaan; ook zij meenden dat zij een god waren. In de Bijbel lezen wij dat deze drie koningen op een bijzondere wijze door de Here gestraft werden.

De eerste koning van wie wij dat lezen, was Hiram, de koning van Tyrus. In Ezechiël 28 lezen we eerst een profetie over de koning van Tyrus en daarna lezen wij het klaaglied over hem.

Het woord des HEREN kwam tot mij (tot Ezechiël). Mensenkind, zeg tot de vorst van Tyrus, zo zegt de Here HERE, omdat Uw hart

hoogmoedig geworden is en gij zegt: “Ik ben een god, een godenwoning bewoon ik midden in zee, terwijl gij een mens zijt en geen god en gij in uw hart uzelf gelijk stelt met een god...” (Ezechiël 28: 1,2)

Daarom, zo zegt de Here HERE, omdat gij in uw hart uzelf gelijk gesteld hebt met een god, daarom... In de groeve zullen zij u doen neerdalen, gij zult de bittere dood der gesneuvelden sterven, midden in zee.

Zult gij dan nog zeggen: “Ik ben een god”, terwijl gij een mens zijt en geen god als gij staat tegenover hem die u doodt en in de macht zijt van wie u neerslaan? De dood der onbesnedenen zult gij sterven door de hand van vreemdelingen, want Ik heb het gesproken, luidt het woord van de Here HERE. (Ezechiël 28:6,8,10)

Als wij verder zouden lezen in het klaaglied over de vorst van Tyrus, zouden we tot de ontdekking komen, dat wat hier geschreven is, niet alleen over de koning van Tyrus zelf gaat, maar dat hij tevens een beeld is van de duivel. Waar deze koning zichzelf uitgeeft als een god, daar is hij een beeld van de duivel. Wij zien dit ook bij de tweede en derde koning, die zichzelf als een god zagen. Ze hebben alle drie te maken met de duivel.

De tweede koning die zich uitgaf voor een god was Nebukadnezar, de koning van Babel. Een zelfde geschiedenis als van de vorst van Tyrus, lezen wij over hem in Jesaja 14. Ook hier blijkt dat het in diepste zin over de duivel gaat. *“Ik wil (zo zei Nebukadnezar) opstijgen boven de hoogten der wolken, mij aan de Allerhoogste gelijkstellen.”* (Jesaja 14: 14)

Dat was ook het plan van de duivel. Nebukadnezar wilde hetzelfde, maar dan komt zijn straf: *“Integendeel, in het dodenrijk wordt gij neergeworpen in het diepste der groeve.”* (Jesaja 14: 15) Ook Nebukadnezar is een beeld van de duivel. Hij wordt zwaar gestraft, zoals we in Daniël 4 kunnen lezen. Hij is gelijk geworden aan een beest en moest gras eten.

De laatste van de drie koningen, die meende dat hij een god was en

daarvoor ook gestraft werd, was Farao, de koning van Egypte.

“Zo zegt de Here HERE, zie Ik zàl u Farao, koning van Egypte, gij machtig monster, dat ligt te midden van uw Nijlarmen, dat zegt, van mij zijn mijn Nijlarmen, zelf heb ik ze voor mij gemaakt.”
(Ezechiël 29:3)

Hier wordt Farao beschreven als een machtig monster, een draak. Er wordt van hem gezegd dat hij zichzelf zo verheven achtte, dat hij meende, dat de Nijl zijn scheppingswerk was. Ja, Farao uit Egypte gaf zichzelf uit voor een god. Hij meende dat hij de schepper en instandhouder van de Nijl was.

Bij deze man verschijnt Mozes als een God boven Farao. Mozes komt als de ambassadeur van de Here God, van de Here der heerscharen en hij zal Farao laten zien, dat niet Farao een god is, maar dat de Here der heerscharen de enig ware God van hemel en aarde is. In Exodus 4:16 lezen wij, als God spreekt over de relatie tussen Mozes en Aäron, dat God tegen Mozes zegt, dat Aäron voor hem tot het volk zal spreken en zo zal hij hem tot een mond zijn en Mozes zal hem tot God zijn.

Mozes krijgt een dubbele opdracht:

- hij zal tot een God voor Farao verschijnen en
- hij zal tot een God voor Aäron zijn.

Aäron zal zijn profeet zijn. Mozes zal verschijnen als een God, als een rechter. Hij zal Farao's rechter worden en het zal straks Mozes zijn, die in de komende plagen, het oordeel over Farao zal uitspreken. Het oordeel behoort aan God en God legt het nu in de hand van zijn knecht, opdat deze als een God bij de Farao zal verschijnen.

In de tekenen, wonderen en plagen die nu komen, zal God tonen dat Hij overwinnaar is over alles in Egypte dat geacht werd een god te zijn. Dat is in de eerste plaats over Farao zelf. Vervolgens over de Nijl, het werk van zijn handen (... !) en ten slotte over alles dat als god vereerd werd in Egypte. Exodus 12:12 zegt dat ook heel duidelijk bij het laatste teken als het Pascha ingesteld wordt. Dan

zegt de Here God:

“Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier, in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gericht oefenen.”

God zal in de nacht van het Pascha opnieuw een gericht oefenen aan Farao.

Het doel van de plagen

De plagen waarmee de Here God Farao strafte, hadden een bijzonder doel.

In de eerste plaats waren ze bedoeld als straf. In Genesis 15:13 en 14 lezen wij, dat God al aan Abraham had gezegd, dat Hij een gericht zou oefenen over de Egyptenaren.¹ Dat moment is in de tijd van Mozes en Aäron aangebroken. God zal Egypte straffen voor alles wat zij de Israëlieten hebben aangedaan. Het leek honderden jaren lang, alsof de Egyptenaren ongestraft met de Israëlieten konden doen wat ze wilden en het leek voor de Israëlieten alsof God het niet zag.

¹ En Hij zeide tot Abram: Weet voorzeker, dat uw nakomelingen vreemdelingen zullen zijn in een land, dat het hunne niet is, en dat zij hen dienen zullen, en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten, en daarna zullen zij met grote have uittrekken.

Maar God had het wel gezien en nu is het moment aangebroken, dat klaarblijkelijk de maat van de zonde van de Egyptenaren vol is. Nu is voor God het moment aangebroken, om Farao en de Egyptenaren te straffen. Het eerste doel van de plagen is, Farao en de Egyptenaren te straffen voor alles wat ze de Israëlieten hebben aangedaan. God zal dat ook doen met de mensen die in onze tijd het volk Israël trachten te vertrappen en te vertreden. God heeft aangekondigd, dat Hij ook in deze tijd, het oordeel zal vellen over hen die het Joodse volk smadelijk behandelen.

Het tweede doel van de plagen is om iets heel moois te bereiken: verlossing.

*“Zeg derhalve tot de Israëlieten: Ik ben de HERE,
Ik zal u onder dwangarbeid der Egyptenaren uitleiden,
u redden van hun slavernij en u verlossen door een uitgestrekte arm
en onder zware gerichten.
Ik zal Mij u tot een volk aannemen en Ik zal u tot een God zijn.”*
(Exodus 6:5)

Vier zaken worden hier beloofd. In de eerste plaats zal God de Israëlieten uitleiden onder de dwangarbeid der Egyptenaren. Ten tweede zal Hij hen redden van hun slavernij. In de derde plaats zal Hij hen verlossen door een uitgestrekte arm en ten slotte zal Hij hen tot een volk aannemen en zal Hij hen tot een God zijn. God had beloofd dat dit het totaal pakket van de redding van het volk uit Egypte zou zijn. Vanwege deze **viervoudige redding** drinken de Joden, als ze het Pascha vieren, **vier bekert wijn**, die hen het volgende vertellen:

- Bij de eerste beker: wij zijn uitgeleid.
- Bij de tweede beker: wij zijn gered.
- Bij de derde beker: wij zijn verlost.
- Bij de vierde beker: God heeft ons tot Zijn volk aangenomen.

Het derde doel van de plagen die in Egypte plaatsvonden was, dat Faraó en Egypte moesten weten, dat God de HERE is.

Anders gezegd: Faraó moet weten dat er maar één echte ware God is en hij moet weten, Wie die God is. Hij moet weten, dat die God Zich verbonden heeft aan het Joodse volk.

“De Egyptenaren zullen weten dat Ik de HERE ben, wanneer Ik mijn hand tegen Egypte uitstrek en de Israëlieten uit hun midden uitleid.” (Exodus 7:5)

Faraó had de vraag gesteld: “Wie is de HERE?”, zo lazen wij in Exodus 5:2. Het antwoord komt. God zal hem vertellen Wie de HERE is en God zal het hem doen blijken uit de plagen, uit de gerichten, die Hij hem zal zenden.

God zal ook Zijn volk duidelijk maken, dat er maar één God is, de God van Israël.

Heel opmerkelijk wordt de gedachte, dat zij moeten weten, dat de HERE God is, in de komende hoofdstukken telkens weer herhaald. Hier volgt een korte opsomming.

- *“Gij zult weten, dat Ik de HERE ben.”* (Exodus 7: 17)
- *“Opdat gij weet, dat er niemand gelijk is aan de HERE, onze God.”* (Exodus 8:10)
- *“Opdat gij weet dat Ik, de HERE in het land ben.”* (Exodus 8:22)
- *“Opdat gij weet dat er niemand op de gehele aarde is als de HERE.”* (Exodus 9: 14)
- *“Om u Mijn kracht te tonen, opdat men Mijn naam verkondige op de gehele aarde”*(Exodus 9: 16).

Farao zal erkennen, dat de God van Israël de enige God is. Hij zal het moeten belijden en aan anderen verkondigen. Als laatste staat er in Exodus 9:29:

“Opdat gij weet, dat de aarde aan de HERE toebehoort.”

Alles is van de Here. Farao, die meent dat hij schepper en instandhouder is van de Nijl en van de dieren in de Nijl en van het water van de Nijl, moet leren dat hij een afgod is. Hij is god-af, hij is geen God!

Bij Farao

Mozes en Aäron kwamen samen bij Farao. Hun leeftijden worden genoemd, Mozes was tachtig jaar en Aäron drieëntachtig jaar oud, toen zij bij Farao kwamen.

Twee oude mannen, van wie velen zouden zeggen: “Ach, wat moet je nou met zulke oudjes beginnen?” God zegt: “Ik kan die oude mensen gebruiken.” Dit is een les voor heel wat ouderen, die menen, dat zij vanwege hun leeftijd van geen nut meer zijn.

Het doet er niet toe welke leeftijd je hebt. Je kunt door God gebruikt worden.

Uit de Joodse overlevering weten wij, hoe de leiders van de Egyptische geleerden heetten: Jannes en Jambres. Die namen komt u ook tegen in de Bijbel. De apostel Paulus vertelt in 2 Timotheüs 3:8 van deze beide mensen, dat zij tegenstanders van Mozes waren.² Hij bevestigt daarmee de overlevering van het Joodse volk, dat deze mannen, Jannes en Jambres, bij de geleerden van Egypte behoorden. De overlevering vertelt verder, dat toen het volk Israël Egypte verliet, deze beide mensen meegegaan zijn. De overlevering vertelt ten slotte, dat deze mannen de aanstokers waren in de geschiedenis van het gouden kalf.

² Zoals Jannes en Jambres, de tegenstanders van Mozes...

Een wonderteken

De Here God voorziet en voorzegt, hoe het zal gaan als Mozes en Aäron bij Farao zullen komen. God zegt: *“Dan zal Farao u om een wonderteken vragen.”* (Exodus 7:9) Een wonderteken.

Niet een wonder, niet een teken, maar een wonderteken. Een daad, waarin je iets van een wonder en van een teken tegenkomt; een wonder en een teken tezamen. Als Aäron later zijn staf op de grond gooit, is dat geen wonder. De Egyptische geleerden lachen erom. Dat kunnen zij ook. Dat is geen wonder. Zij gooien allemaal hun staven op de grond en het zijn allemaal slangen geworden. Aäron heeft maar één slang, zij hebben er een heel stel. Het is geen wonder in hun ogen. Het is wel een teken.

Het eerste dat Farao krijgt, is het teken en daarna komt het wonder. Het teken dat hij krijgt, heeft te maken met de slang.

De staf van Aäron wordt een slang. Het feit dat er sprake is van een slang is een ontmaskering. Zoals de apostel Paulus aan de Efeziërs geschreven heeft: *“Ontmaskert de werken der duisternis”* (Efeziërs 5: 11), zo worden hier voor Farao de werken der duisternis ontmaskerd. Het is alsof Aäron zegt: “Farao ik zal nu

laten zien wie u bent!” Hij gooit zijn staf op de grond en hij wordt een slang. “Dàt is wat u bent, dàt is waar u uw kracht uit put, dàt is het waar u mee omgaat en waar u mee bezig bent en waar uw geleerden, tovenaars en wijzen mee bezig zijn. Jullie zijn bezig met de slang, met de duivel. Jullie begeven je op het terrein van de slang, op het terrein van de duivel.”

Het is geen wonder voor de ogen van de Egyptenaren als Aärons staf een slang wordt, maar het is wel een teken, een duidelijk teken; hier wordt hun de spiegel voorgehouden. Dit zijn jullie; volgelingen van de slang, van de duivel. De Egyptische geleerden ontvingen namelijk hun kracht en wijsheid van het monster. Farao wordt in Ezechiël 29:3 *“het monster”* genoemd. Achter Farao gaat de echte draak schuil! Er zijn mensen die hier denken aan de krokodil, het monster van de Nijl, maar het gaat hier juist ook over de slang. In dit teken wordt duidelijk gemaakt waar Farao en zijn geleerden hun kracht en wijsheid vandaan halen: de oude slang, de draak, de duivel. In zijn dienst kunnen zij machtige wonderen en tekenen doen, zoals de apostel Paulus ons waarschuwt, dat straks, aan het eind der tijden eenzelfde periode zal terugkeren. Dan zal het niet Farao van Egypte zijn, maar de man van wie de Farao hier een beeld is, de antichrist. 2 Thessalonicenzen 2:9 leert dat ook hij *“met allerlei krachten, tekenen en bedrieglijke wonderen”* zal komen.

Farao en Farao's knechten bedrijven hekserij door middel van de demonen. Er geschiedt echter niet alleen een teken, er geschiedt ook een wonder. Het wonder is niet dat Aärons staf een slang wordt, maar wat er daarna gaat gebeuren. Ieder wierp zijn staf neer en deze werden tot slangen. De staf van Aäron echter verslond hun staven. Nu staat er iets heel opmerkelijks. Er staat niet: de slang van Aäron verslond hun slangen, maar: *“de staf van Aäron verslond hun staven.”* (Exodus 7: 12) De staf van God, die Gods vertegenwoordiger in zijn hand had, vernietigde de staven van de Egyptische geleerden, ook al waren zij met een groter aantal. Nu geschiedt er een wonder, want terwijl de Egyptische tovenaars staan te kijken dat Aärons slang, hun eerste slang opvreet, zijn ze niet in staat om hun andere slangen snel opdracht te geven, om met elkaar de slang van Aäron aan te vallen en uit te

schakelen! De ene na de andere slang van de Egyptische tovenaars verdween. Toen later Aäron zijn slang weer oppakte en hij een staf werd, stonden de Egyptische geleerden zonder staf en had alleen Aäron nog een staf. De staven van de Egyptische geleerden waren alle in het niets verdwenen.

De staf van Aäron was niet dikker geworden, niet langer, niet groter, hij zag er net zo uit als voorheen. Dit was het wonder; een wonder en een teken.

Erkennen

Satan moest hier erkennen, dat hij de nederlaag leed, dat hij op den duur de wereld, de volkeren, en de landen niet in zijn macht kan houden. Satan moest erkennen, dat als God verschijnt, God afpakt wat satan als zijn territorium bezit. Zo zal God aan het eind der tijden de hele wereld uit de greep van de satan terughalen. Satan, die nu de boze is, die de overste van de wereld genoemd wordt, zal straks aan de Here God, als er opnieuw machtige wonderen en tekenen zijn geschied van Godswege, zijn hele gebied, de ganse aarde aan de Here God moeten teruggeven.

Ook de geleerden moesten erkennen, dat Mozes inderdaad als een God gekomen was en dat zijn kracht groter was dan hun kracht en dat zijn God machtiger was dan hun god, “de duivel”.

Ten slotte moest de Farao erkennen, ook al zag hij zichzelf als een god, dat Mozes toch als een God boven hem verheven was. Farao weigerde echter te erkennen, dat de Here werkelijk God was. Hij kon dat ook niet erkennen, omdat God zijn hart verhardde. God verhardde zijn hart, omdat God hem nog meer wilde straffen. Dit was nog geen straf voor Farao. God wilde Farao zwaar straffen, voor alles wat hij Israël had aangedaan.

Zou God datzelfde ook doen bij mensen in latere tijd, als zij weigeren te erkennen, dat de Here God is en dan ineens merken: “Nu verhardt de Here God mijn hart.” Ik denk het wel! Eenmaal in de toekomst zal het plaatsvinden, als de Here Jezus wedergekomen is op de wolken in de lucht, zoals 1 Thessalonicenzen 4:13-18 ons

vertelt. Dan zullen de mensen die achterblijven bestaan uit twee groepen; de ene groep die nooit van de Here Jezus gehoord had en de andere groep die wel van de Here Jezus gehoord had, maar niet tot bekering wilde komen.

De tweede Thessalonicenzenbrief vertelt in het tweede hoofdstuk, dat God dan een geest der dwaling zal zenden in hun hart (2 Thess. 2:11,12). Anders gezegd: “God zal dan ook hun hart verharderen”, zodat ze in de grote verdrukking niet alsnog tot bekering kunnen komen. Zij, die het wisten en niet wilden geloven, dat Jezus wederkomt, zullen geen tweede kans krijgen.

Hoofdstuk 4 Eerste plaag - De Nijl geslagen

De tien plagen kunnen op een bijzondere wijze ingedeeld worden. De eerste en de tweede plaag hebben met elkaar te maken. Zo ook de derde en de vierde, de vijfde en de zesde, enzovoort.

- De eerste en tweede plaag hebben te maken met het water van de Nijl. Bij de eerste plaag wordt het water veranderd in bloed, waardoor de vissen sterven. Bij de tweede plaag komen er levende kikkers te voorschijn.
- De derde en vierde plaag hebben te maken met muggen en vliegen.
- De vijfde en zesde plaag hebben te maken met ziekten voor mensen en dieren.
- De zevende en achtste plaag hebben te maken met verwoesting van akkers, bomen en planten.
- Ten slotte vertellen de negende en de tiende plaag ons van een verschrikkelijke catastrofe, die Egypte onvoorstelbaar zwaar getroffen heeft.

Er is ook een andere mogelijkheid om de plagen in te delen, nl. in groepen van drie. De eerste, tweede en derde horen bij elkaar. Vier, vijf en zes horen bij elkaar. Zeven, acht en negen horen bij elkaar. Ten slotte komt de laatste als de tiende en dat is een afsluitende plaag. De eerste van elke groep van drie, dus de eerste, vierde en zevende plaag vinden telkens 's morgens plaats, de laatste in de groepen van drie, dus de derde, zesde en negende plaag vinden telkens plaats, zonder dat er een nadere aankondiging volgt. Het totaal van deze plagen, dat aan de uittocht van Egypte voorafging, moet tot een grote ramp voor het land en volk van Egypte geworden zijn.

De Egyptenaren hebben problemen gehad met hun drinkwater, ze hebben vervuilde en verdonkerde lucht boven zich gehad, ze hebben een overvloed gehad van ongedierte, ze hebben te maken

gehad met allerlei natuurrampen en verschrikkelijke natuurverschijnselen . Geen wonder, dat een geschrift uit die tijd, dat nog altijd bewaard gebleven is, die tijd als een grote ramp beschrijft: “Het land draait rond als het wiel van een pottenbakker. De steden zijn verwoest, alles ligt in puin en er komt geen eind aan het rumoer.” Zo heeft een Egyptenaar in die tijd zijn eigen tijd beschreven, toen ze te maken hadden met de straffen van de Here God.

Egypte in de Psalmen

Behalve in Exodus wordt deze tijd van de tien plagen ook beschreven in Psalm 78:44-51 en Psalm 105:28-36. In deze twee schriftgedeelten worden een paar toevoegingen gegeven, die de tijd van de plagen verduidelijken; toevoegingen die niet in het boek Exodus staan. Er wordt verteld, dat er zoveel kikvorsen kwamen, dat het land wemelde van de kikkers, dat ze zelfs tot in de kamers van de koningen kwamen en dat ze verderf brachten; een grote ramp.

Van de vliegen wordt verteld, dat de mensen door de steekvliegen verteerd werden, wat erop duidt, dat die steekvliegen ernstige ziekten brachten. Van de zweren wordt in Psalm 78 gezegd, dat het de pest was. Van hagel en vuur wordt er in het Psalmenboek vermeld, dat het een laaiend vuur was. Van de sprinkhanen wordt in het Psalmenboek verteld, dat hun aantal ontelbaar was.

Een natuurlijk verschijnsel?

Altijd weer hebben mensen geprobeerd, de wonderen van de Bijbel te verklaren. Zij wilden een wetenschappelijke verklaring vinden voor de wonderen, die je in de Bijbel vindt. Zo ook natuurlijk bij de tien plagen van Egypte. Kijk, zegt men, eenmaal in het jaar, in de maand augustus, komt er zo ongelooflijk veel water door de Nijl, dat het allerlei zand en dergelijke meeneemt uit hoger gelegen meren. Ook bepaalde bacteriën neemt de Nijl dan mee en het water wordt roodbruin gekleurd. Het is dat

verschijnsel, dat hier in Exodus beschreven wordt.

Er is echter een groot verschil tussen dat natuurverschijnsel en het wonder dat hier in de Bijbel verteld wordt. Dat natuurverschijnsel brengt een roodbruine Nijl en hier staat niet dat de Nijl roodbruin werd, maar zo rood als bloed. Als in augustus de Nijl zo vol is, dat hij buiten zijn oevers treedt, dan brengt hij een grote zegen voor het land: vruchtbaarheid. De Bijbel vertelt, dat toen de Nijl zo rood als bloed was, hij geen vruchtbaarheid bracht, maar dood en verderf zaaide. Het gaat dus niet om de natuurlijke verschijnselen, die precies op het juiste moment plaatsvonden. Het gaat om daden van de Almachtige, die misschien wel lijken op bepaalde natuurverschijnselen, maar hier de daden van God genoemd worden.

God en Israël horen bij elkaar

In de vasthoudendheid, die God getoond heeft om het volk van Israël vrij te krijgen, blijkt dat God op een heel bijzondere wijze aan het volk Israël verbonden is.

*“Dan zult gij tot Farao zeggen: Zo zegt de HERE: **Israël is Mijn eerstgeboren zoon; daarom zeg Ik U: laat Mijn zoon gaan, opdat hij Mij diene; zoudt gij echter weigeren hem te laten gaan, dan zal Ik uw eerstgeboren zoon doden.**” (Exodus 4:22,23)*

Hier blijkt uit het Oude Testament al, dat God een zoon heeft: Israël! De Joden, die de Here Jezus afwijzen, vergissen zich, als zij zeggen, dat hun God geen zoon heeft! In het Oude Testament heet Gods eerste zoon: Israël. In het Nieuwe Testament wordt Gods tweede zoon geopenbaard: de Here Jezus! Hij is het echter op een heel andere wijze dan het volk Israël en daarin is Hij dan juist weer de Eerste en de Enige! In dit vers wordt ook al direct de tiende plaag aangekondigd.

Als Farao niet zal luisteren, zal God zijn zoon doden. In Exodus 7:4 lezen we nogmaals over een benaming, die God aan het volk Israël gegeven heeft:

“Daarom zal Ik Mijn hand op Egypte leggen en Mijn legerscharen,

Mijn volk, de Israëlieten, uit het land leiden onder zware gerichten.”

God zegt: “De Israëlieten zijn Mijn legerscharen.” God Zelf is een krijgsheld (Exodus 15:3). God heeft twee legerscharen: één in de hemel en één op de aarde. De legerscharen Gods in de hemel zijn de heilige engelen. Zij zijn Zijn leger; de legerscharen van God. Het leger van God op aarde, was het volk Israël. Vandaar ook dat er in Exodus 13:18 staat, dat toen het volk Israël Egypte verliet, zij ten strijde toegerust waren. Zo reisden zij door de woestijn en moesten zij in later tijden, ook de oorlogen des Heren voeren.

Eerste plaag: Water verandert in bloed

Nu komt de eerste plaag over Egypte en wel over de Nijl. De Egyptenaren vereerden de Nijl. Zij noemden de Nijl hun god, zij verafgoodden de Nijl. Daarom wordt bij de eerste plaag ook meteen deze god getroffen. De Nijl was de voornaamste god van de Egyptenaren, want zij hadden alles aan hun god, de Nijl, te danken: leven en overvloed. De Nijl trad jaarlijks buiten zijn oevers en verspreidde dan dat heerlijke slob over de akkers en schonk vruchtbaarheid. De Nijl zorgde voor de mensen en hield hen in leven.

Later, bij de tweede plaag, zullen de Egyptenaren opnieuw getroffen worden door hun god, de Nijl, namelijk als de kikvorsen uit de Nijl te voorschijn komen.

De eerste plaag van de Here God is eigenlijk ook meteen een voorbeeld, van hoe het in het eind der tijden zal gaan, als God opnieuw met Zijn gerichten naar de aarde zal komen. Jesaja 24:21 vertelt, dat God dan als eerste opnieuw de afgoden van de mensen zal treffen. Farao had indertijd opgedragen alle jongens in de Nijl te werpen (Exodus 1:22), dus zowel de Hebreeuwse als de Egyptische. Dit leek op een offer aan de god Nijl. Zoals in latere tijden de Molochdienst kwam, waarbij kinderen aan de afgod van het vuur geofferd werden en in het vuur van de Moloch geworpen werden, zo werden hier de kindertjes in de god van de Nijl geworpen, waarbij zij, net als bij de Molochdienst, de dood stierven. Farao heeft dat gedaan, hij heeft daartoe de opdracht

gegeven.

Nu komt de straf van Godswege in de eerste plaats bij de Nijl, de Nijl die als een god vereerd werd; diezelfde Nijl, die het offer moest ontvangen van alle kindertjes, die daar in Egypte stierven.

Mozes ontmoet Farao

De ontmoeting van Mozes en Aäron met Farao vond plaats bij de Nijl. Het was de gewoonte van Farao om elke morgen naar de Nijl te gaan³. Met welk doel ging Farao iedere morgen naar de Nijl? De eerste mogelijkheid is, dat hij naar de Nijl ging, om zich in het water van de goddelijke Nijl te baden. Dit is zeer onwaarschijnlijk, omdat er voldoende baden in het paleis waren! Er is ook een andere mogelijkheid, namelijk, dat hij iedere morgen naar de Nijl ging, om daar de god Nijl te eren en te aanbidden. De Nijl moest immers zorgen voor vruchtbaarheid en een goed leven voor de Egyptenaren. Deze zelfde Nijl zal bij de eerste plaag geen vruchtbaarheid meer geven, maar dood, stank en verderf voortbrengen.

³ *Ga in de morgen tot Farao; zie, hij is gewoon naar het water te gaan...* (Exodus 7:15, zie ook 8:20)

De straf

De straf, die nu gaat komen, wordt niet door Mozes, maar door Aäron uitgevoerd⁴. Mozes krijgt opdracht om aan Aäron door te geven wat hij moet uitvoeren. Ik denk at er een reden is, waarom Mozes de Nijl niet mag straffen. Mozes is indertijd als kind door de Nijl beschermd en gered, toen hij in het biezene kistje lag. Terwijl de Nijl de dood werd voor veel andere kindertjes, werd de Nijl tot zegen van Mozes. Mozes, die zijn leven te danken had aan de Nijl, moet nu niet het oordeel voltrekken, maar moet dat aan zijn broer Aäron overlaten.

⁴ *Toen zeide de Here tot Mozes: Zeg tot Aaron: neem uw staf en strek uw hand uit over de wateren der Egyptenaren, over hun stromen, hun kanalen, hun poelen en al hun verzamelplaatsen van water, opdat zij bloed worden, en er zal bloed*

zijn in het gehele land Egypte, zelfs in het houten en stenen vaatwerk. (Exodus 7:19)

Aäron heft zijn staf uit boven de Nijl en boven al het water in heel Egypte. Al het water uit de Nijl, dat overal door kanalen stroomt, dat mensen ook thuis hebben als drinkwater, al het water wordt rood als bloed; een teken van Gods oordeel. Zo staat er in Joël 2:31, dat op de toekomstige grote Dag des Heren de zon veranderd zal worden in duisternis en de maan in bloed. Jesaja 24:23 zegt: *“Dan zal de blanke maan schaamrood worden.”* Dit is een teken van het oordeel van de Here God. Het is een teken van Gods gericht over de Egyptenaren, zoals ook Jesaja gezegd heeft: *“De HERE heeft een zwaard vol bloed...”* (Jesaja 34:6)

De eerste plaag is meer dan een wonder: het is een teken. De Nijl verandert in bloed, als een teken van het Goddelijk oordeel, van de macht der Majesteit in de hemel. God Zelf zal het oordeel vellen over de Egyptenaren. Bij deze straf zullen de vissen in de Nijl sterven, zodat de Nijl zal stinken. Dan zullen de Egyptenaren het water uit de Nijl niet kunnen drinken. Deze straf is tot een verschrikking geworden voor alle Egyptenaren.

De vissen stierven. De dode vissen stonken. Het drinkwater was ondrinkbaar geworden. Dit teken heeft bijzondere indruk op hen gemaakt. Een geschrift uit hun eigen tijd, geeft blijk hoe diepe indruk dit wonder heeft gemaakt: *“Bloed is overal. De rivier is bloed en de mensen huiveren om het te drinken. De mensen dorsten naar water.”* Dat was het oordeel van God.

De eerste plaag duurde zeven dagen (Exodus 7:25). Opnieuw bleek, dat de tovenaars van Egypte machteloos stonden. Zij konden ook water in bloed veranderen, maar zij waren niet in staat, om dat bloed van de Nijl weer water te laten worden. Zij waren niet in staat, om al die mensen die dorstten, hunkerden en smachtten naar water, weer water te geven. Ze moesten wachten tot Gods tijd gekomen was. Toen God zei: *“Nu is het genoeg”*, kreeg Egypte weer water. Machteloos moesten ze erkennen, dat Gods knecht inderdaad meer kon dan zij.

Het eerste teken

Er is een overeenkomst tussen het eerste teken van Mozes en het eerste teken van de Here Jezus. Beide hebben te maken met water. Het waren beide tekenen van God. Bij Mozes werd het water veranderd in bloed. Het was een teken van het oordeel van God. Bij de Here Jezus, op de bruiloft te Kana, veranderde water in wijn. Het was een teken van Godswege, dat de Here Jezus inderdaad de Messias is. Het water dat in bloed veranderd was, had verderf gezaaid. Het water van de Here Jezus, dat in wijn veranderd was, bracht vreugde.

Wij moeten erkennen dat waar mensen God verwerpen, het water tot een oordeel wordt; het wordt bitter en ondrinkbaar. Maar waar mensen de Here Jezus aanvaarden en God willen dienen, daar wordt het water tot een zegen.

Beelden van de eindtijd

Verschillende plagen over Egypte zijn duidelijk beelden van de eindtijd. Vooral van deze plaag kan dit goed gezien worden. De twee getuigen, die in Openbaring genoemd worden, hebben net als Mozes, de macht over de wateren, om die in bloed te veranderen, en om de aarde te slaan met allerlei plagen, zo dikwijls zij willen (Openbaring 11:6).

Openbaring 8:8,9 meldt dat één van Gods oordelen in de toekomst zal zijn, dat het derde deel van de zee bloed zal worden, met het gevolg dat ook een derde deel van de vissen zal sterven.

In Openbaring 16 lezen wij over eenzelfde soort plaag. Nu zal de zee veranderen in bloed, evenals de rivieren en de waterbronnen (Openbaring 16:3,4). Waarom komt er zo'n zware straf? Omdat zij het bloed van heiligen en profeten vergoten hebben (Openbaring 16:5,6).

Hoewel wij in ons volgende hoofdstuk pas de kikvorsen behandelen, willen wij die hier al noemen. Ook de plaag van de kikvorsen is een beeld van de eindtijd. Openbaring 16:13,14 vertelt

dat er drie onreine geesten zullen komen als kikvorsen. Zij blijken te maken te hebben met de geesten van demonen. De NBG-vertaling vertaalt ten onrechte: “Geesten van duivelen.” De juiste vertaling is: “Geesten van demonen!” of “demonische geesten” zoals de NBV vertaalt. Er is immers één duivel, terwijl er vele demonen zijn.

Dit laat ons zien, dat Egypte met zijn vele goden, waaronder de kikvorsen, zich niet op onschuldig terrein bevond. Egypte was niet in de macht van onschuldige, niet echt bestaande afgoden. Egypte was in de macht van de demonen. De enige die de demonen kan verslaan, is de Here God Zelf.

Zoals Hij in de tijd van de plagen bevrijding kon geven van de demonische afgoden door Mozes, zo kan Hij in onze tijd de mens bevrijden uit de macht van de demonen door de Here Jezus.

Een profetisch beeld

Deze eerste plaag is een profetisch beeld voor wat er later gebeurde en in de toekomst weer zal gebeuren in de messiaanse tijd, als Egypte de beker van Gods toorn opnieuw moet drinken. De eerste keer moest ze hem drinken in de tijd van Mozes en Aäron. De tweede keer was tijdens de Babylonische ballingschap. In die tijd regeerde in Egypte Farao Necho, terwijl in Babylonië Nebukadnezar aan de macht was. In die tijd is Egypte zwaar geslagen en moest ze de tweede beker van Gods toorn drinken. De laatste beker van Gods toorn zullen ze drinken in de messiaanse tijd. Die derde beker van Gods toorn wordt in drie Bijbelboeken beschreven: Jesaja 19, Ezechiël 29-32 en Daniël 11.

Deze laatste plaag, zo wordt in de Bijbelse profetie verteld, zal plaatsvinden in de tijd, nadat uit Ethiopië velen naar Israël zijn teruggekeerd. Zij zullen echter niet allemaal vrijwillig komen; zij zullen door de andere Ethiopiërs naar Israël gebracht worden. Wij staan aan de vooravond van de vervulling van deze profetie. Duizenden jaren wist niemand, dat er zoveel Joden in Ethiopië waren. Zij zullen allen naar Israël terugkeren. Zij zullen door de rest van de Ethiopiërs naar Israël gebracht worden, als zij zelf niet

willen. Over die tijd spreekt Jesaja 19.

Wat hier over de toekomst geschreven staat, heeft duidelijke herkenningspunten in het verleden! Het gaat opnieuw over afgoden en afgodendienaars, over de Nijl en de tovenaars.

“De Godsspraak over Egypte. Zie de HERE rijdt op een snelle wolk en komt naar Egypte; dan beven de afgoden van Egypte voor Hem en het hart van Egypte versmelt in zijn binnenste.

Dan zal Ik Egyptenaren tegen Egyptenaren ophitsen, zodat ieder van hen strijdt tegen zijn broeder en ieder tegen zijn naaste, stad tegen stad, koninkrijk tegen koninkrijk; en Egypte zal zijn bezinning verliezen en Ik zal zijn voornemen verijdelen.

Dan zal men de afgoden vragen, de bezweerders, de geesten van doden en de waarzeggende geesten. Ik zal Egypte overgeven in de macht van een hardvochtig heer en een gestreng koning zal daarover heersen, luidt het woord van de Here, de HERE der heerscharen. Dan zal het water uit de zee verdrogen en de rivier zal drooglopen en opdrogen, zodat de rivieren stinken, de Nijlarmen van Egypte leeg lopen en droog worden, riet en biezen verwelken.

De vlakke langs de oevers van de Nijl en alles wat bij de Nijl gezaaid is, verdroogt, verwaait en is niet meer. De vissers zullen zuchten en treuren, allen die de angel in de Nijl uitwerpen, zij die het net over het water uitspannen, zullen verkwijnen.

De vlasbewerker zullen beschaamd staan, evenals de linnenwevers en zijn steunpilaren zullen verbrijzeld worden, alle loonarbeiders zullen zielsbedroefd zijn.” (Jesaja 19: 1-10)

Er zal echter een nieuwe tijd aanbreken:

“En dit zal tot een teken en tot een getuigenis wezen voor de HERE der heerscharen, in het land Egypte. Wanneer zij tot de HERE roepen vanwege verdrukkers, dan zal Hij hun een verlosser en een strijder zenden, die hen zal redden.” (Jesaja 19:20)

Zoals Jozef indertijd de redder van Egypte was, zo zal er weer een redder komen voor Egypte.

“En de HERE zal Zich aan Egypte doen kennen. Egypte zal te dien dage de HERE kennen.” (Jesaja 19:21)

Dan pas zal geschieden, waar het bij de plagen in Egypte om ging, namelijk dat Egypte de Here zal kennen en erkennen.

“Zij zullen dienen met slachtoffer en spijsoffer en de HERE geloften doen en betalen. Zo zal de HERE Egypte geducht slaan en genezen, en zij zullen zich tot de HERE bekeren, en Hij zal zich door hen laten verbidden en hen genezen.” (Jesaja 19:21,22)

Hier hebben wij het vervolg op de plagen uit de tijd van Mozes en Aäron. Wat in de tijd van Mozes en Aäron niet bereikt werd, namelijk dat Egypte de Here heeft erkend en zich voor Hem heeft neergebogen, zal straks geschieden in de komende Messiaanse tijd. In zekere zin is die tijd al begonnen! Tientallen jaren geleden liet President Nasser de Assoeandam bouwen, met daarbij het Nassermeer.

Hij heeft dat gedaan met Russische ingenieurs. Die dam met dat meer zouden Egypte uit het slop halen en zouden van Egypte een grote en welvarende natie maken. Deze dam zou hen voortaan van energie voorzien. Tien miljard kilowattuur zou hij jaarlijks produceren. Het Nassermeer kan 160 miljard kubieke meter water bevatten, maar hij kan niet vol worden.

Men heeft te weinig rekening gehouden met de bodem, die van poreus zandsteen is, waardoor er per jaar zo'n 15 miljard kubieke meter water verloren gaat! Maar er gebeurt meer. De hele omgeving is veranderd. Door dat Nassermeer komt de Nijl niet meer met zijn overstromingen en brengt geen slib meer op de akkers. Het slib zakt allemaal in het Nassermeer naar beneden en de vruchtbaarheid, waar Jesaja 19 over sprak, is verdwenen.

De Nijl die anders het slib meenam en dat slib in de Middellandse Zee liet uitstromen, zorgde ervoor dat er sardines bij de Nijldelta in de Middellandse Zee gevonden werden. Terwijl de Egyptenaren

vissers waren van sardines, zijn de sardines verdwenen en staan de vissers machteloos en zijn zij werkloos, zoals Jesaja 19 het ook vertelt.

Wij staan aan de vooravond van de vervulling van vele Bijbelse profetieën. Dan zal Jezus Christus verschijnen in al Zijn heerlijkheid en zal Hij Zich ook aan de mensen van Egypte openbaren. De Egyptenaren zullen Hem zien en zullen Hem moeten erkennen als de Koning der koningen en de HERE der heerscharen.

Die dag zal spoedig aanbreken. Bent u bereid om de Here Jezus te ontmoeten? Wij staan aan de vooravond van zijn komst. Spoedig zal Jezus Christus komen en allen die gereed zijn Hem te ontmoeten, zullen Hem dan met grote vreugde ontmoeten. Het zal inderdaad zijn zoals met de bruiloft te Kana: "Er zal vreugde zijn." Allen, die niet gereed waren Hem te ontmoeten, zullen het hebben zoals met het water van de Nijl: niet te drinken. Bitterheid, dood en verderf zal er zijn.

Mogen wij allen gereed zijn als Jezus komt.

Hoofdstuk 5 Kikvorsen en muggen

Tweede plaag: Kikvorsen

De tweede plaag is een duidelijk vervolg op de eerste plaag. Bij de eerste plaag werd het water in bloed veranderd. Hierbij ging het in het bijzonder om het water van de Nijl. De Nijl was vol dode vissen. De Nijl stonk. Het water was niet te drinken (Exodus 7:21). Er was bloed in het gehele land Egypte.

Verzoek

Bij de tweede plaag gaat het weer over de Nijl. Nu komt er uit het water van de Nijl een geweldige kikvorsenplaag te voorschijn. Een menigte kikvorsen verspreidt zich over het land. Tevoren had de Here God Farao laten waarschuwen bij monde van Mozes en Aäron. Het verzoek, dat God had gesteld, was heel eenvoudig: *“Laat Mijn volk gaan.”* (Exodus 8: 1)

Duidelijker kon het niet gezegd worden. Simpler, korter of krachtiger kon het niet onder woorden gebracht worden. De God van de Israëlieten, die machtige God, heeft maar één vraag aan u. Hij komt niet met een gebod. Hij komt héél vriendelijk met een vraag: *“Laat Mijn volk gaan.”*

Bedreiging

God voegt er echter een bedreiging aan toe: *“Indien gij weigert het volk te laten gaan, dan zal Ik uw gehele gebied met kikvorsen teisteren.”* (Exodus 8:2) In die laatste opmerking vallen twee dingen op. De kikvorsen zullen komen in het gehele gebied van Farao, dat is van de ene grens tot aan de andere grens, en zij zullen het land en het volk teisteren. Het is dus niet alleen in de plaatsen waar veel mensen wonen, maar overal zullen ze komen; overal in

het hele gebied, zelfs op de plaatsen waar geen mensen zijn en ze zullen het land teisteren.

Er wordt niet gewacht op een antwoord van Farao. Farao geeft ook geen antwoord. Meteen gaan Mozes en Aäron bij hem vandaan en steekt Aäron zijn staf uit in alle richtingen en begint de verschrikkelijke plaag van de kikvorsen. Meteen, op hetzelfde moment.

De kikvors

Zoals wij bij de slangen en de Nijl zagen, dat er afgodische machten aan verbonden waren, zo is het ook bij de kikvorsen. Het gaat ook nu om de goden van de Egyptenaren. Farao had gezegd, dat de Nijl zijn schepping was. Nu blijkt echter, dat de Nijl niet geregeerd wordt door Farao, maar door de God van Israël. Toen het water van de Nijl indertijd in bloed veranderde, werden de Egyptenaren door hun eigen god, de Nijl, hun afgod, geteisterd. Nu zullen zij opnieuw door één van hun eigen afgoden, de kikvors, tot ellende en wanhoop gebracht worden. Hun god, de Nijl, zal hen geen zegen geven, maar zal een vloek over het land brengen. De God van Israël had de god van de Egyptenaren in Zijn macht en liet de Nijl doen, wat Hij wilde.

De kikvors werd in Egypte vereerd als een god, beter gezegd: als een godin. Er was in Egypte een godin met de kop van een kikvors. Men schreef aan die godin hulp toe aan berende vrouwen. In deze geschiedenis zien wij, dat de kikvors niet in staat is mannen, vrouwen of kinderen te helpen, maar dat de kikvors in de macht van de Here God mensen tot wanhoop kan brengen.

Eerst was het water van de Nijl in bloed veranderd, waardoor de Nijl stonk van de dode vissen. Toen deze plaag beëindigd was, kwam de volgende plaag: de kikkers met de stank van de Nijl op hun lichaam en de verontreiniging van al die dode vissen op het slijm van hun huid. Deze kikvorsen, die het land overspoelden, brachten een geweldige catastrofe teweeg. Het land werd geterroriseerd door de kikvorsen, die de mensen als goden vereerden. Heel opmerkelijk is het om te zien, hoe God soms dieren gebruikt, om mensen bepaalde lessen te leren, om mensen tegen te houden.

In het hele land

Er staat in de nieuwe vertaling, dat de kikvorsen in Farao's *gehele gebied* zullen komen (Exodus 8:2). De Statenvertaling⁵ zegt: “*uw ganse landpale*”, dat wil zeggen, tot aan de grenzen van het land. Nu was er in die tijd regelmatig gekibbel tussen de Ethiopiërs en de Egyptenaren over de vraag waar nu precies de grens tussen Ethiopië en Egypte lag. Dat probleem heeft de Here God voor hen opgelost. De kikvorsen overspoelden het land van Farao. Overal waar de kikvorsen waren, was Egypte en waar geen kikvorsen meer waren, daar was men aan de andere kant van de grens.

⁵ Jongbloed editie

Terwijl in onze vertaling sprake is van kikvorsen in het meervoud, wordt in het Hebreeuws in Exodus 8:2 eigenlijk gesproken over de “kikvors” in het enkelvoud. Dit betekent niet, dat er maar één kikvors naar Egypte ging. Het wil zeggen, dat ze als één man optrokken, zóveel kikvorsen waren het.

Overal kikvorsen

Die kikvorsen kwamen in de eerste plaats naar het paleis van Farao. Zij kwamen in zijn slaapkamer en in zijn bed (Exodus 8:4). Pas daarna werden de andere mensen door de kikvorsenplaag getroffen. In onze vertaling staat, dat de kikvorsen zullen “*opkomen*”. De Statenvertaling zegt, dat ze op de mensen zouden komen, dat wil zeggen, dat de kikvorsen de mensen zouden bespringen. Ze zouden tegen hen aanspringen, ze zouden hen bespringen. In Psalm 78:45 wordt ook over deze geschiedenis gesproken en staat er speciaal bij, dat deze kikvorsen verderf brachten.⁶ Ze waren fataal voor de Egyptenaren. Ze hebben verderf gebracht in Egypte, dat wil zeggen, ze zijn er de oorzaak van geworden, dat vele Egyptenaren stierven. Niemand was in staat om zijn huis zó af te sluiten, dat er geen kikvors meer binnenkwam. Elk huis wemelde van de kikvorsen. Niet alleen bij Farao in zijn paleis, maar ook bij de gewone mensen.

6 Hij zond steekvliegen onder hen, die hen verteerden, en kikvorsen, die hen verdierven.

In elke kamer, in elk hoekje zaten kikvorsen. Je was nooit verlost van die kikvorsen. Niemand kon meer slapen. De mensen werden er doodmoe van. Ze werden nerveus, prikkelbaar en overspannen, allemaal door die kikvorsen. Niemand had meer rust om te slapen, ook de Farao niet. Ze zaten niet alleen in de slaapkamers en in de bedden, maar ook in het eetgerei en in het eten. Er staat dat ze ook in de deegtrommels en in de ovens sprongen. Dat wil zeggen, dat ze in het voedsel van de mensen sprongen. De kikvorsen werden zelfs in het brood meegebakken! De mensen walgden van hun eigen voedsel, het was vies. God strafte de Egyptenaren met een onvoorstelbare plaag. Het was een verschrikking. De kikvorsen zaten overal in.

Flavius Josephus beschrijft die tijd en schrijft: “Zij bedierven alle spijzen en vergiftigden de lucht door hun stank.”

Stel u eens voor...

Ik denk dat u zich dit het beste kunt voorstellen, als u denkt aan uw eigen maaltijd. Stel u voor... er springt een kikker in uw soep... er zit een kikker in uw groente...er springt een kikker in uw toetje... Wij zouden geen eten meer lusten. Het is iets walgelijks geweest voor de Egyptenaren. De mensen moeten radeloos geweest zijn! Zo kun je niet meer leven. Tot overmaat van ramp gaan de geleerden, de tovenaars, nog proberen het na te doen. Nu zit het land al vol kikkers en gaan zij er nog een stel bij maken. Zij maken de plaag alleen maar erger. Onvoorstelbaar!⁷ Evenals bij de vorige plaag zijn zij niet in staat de plaag te beëindigen.

7 Maar de geleerden deden hetzelfde door hun toverkunsten, zodat zij kikvorsen over het land Egypte deden opkomen. (Exodus 8:7)

Er staat nadrukkelijk, dat Mozes daarna naar Farao toeging en tegen hem zei: “U mag zeggen, wanneer deze plaag moet eindigen.” (Exodus 8:9) Met alle eerbied gezegd: God zal rekening houden met de wensen van de Farao. Waarom? Om duidelijk te

maken, dat de kikvorsen alleen sterven als gevolg van een Goddelijk ingrijpen! Farao kiest voor de volgende ochtend. Daarmee was de plaag nog niet echt voorbij! De Here God wist, dat Farao zijn hart zou verharden.

Nasleep van de plaag

De kikvorsen waren de volgende dag weliswaar dood, maar de plaag was natuurlijk nog niet echt voorbij! Overal lagen nu dode kikkers, zowel in de huizen als op straat en ze stonken (Exodus 8:13,14). In de warmte van Egypte gingen ze snel tot ontbinding over. Overal hing de ondraaglijke stank van vieze, dode kikkers. Er staat in Exodus 5:21, dat Israël in een kwade lucht was gekomen bij Farao. Het was eigenlijk of hij vond, dat de Israëlieten stonken. Nu laat God hem ruiken, wat stinken is en wie er stinken! Zijn eigen goden stinken.

Ze zijn vies en smerig, maar de Israëlieten niet. Opnieuw verhardde Farao zijn hart en hield hij zijn belofte om Israël te laten gaan, niet.

Derde plaag: Muggen

Bij de derde plaag komen er muggen. Ze komen uit het stof der aarde. Het woord “muggen” in onze vertaling is de vertaling van een woord, dat eigenlijk “ongedierte” betekent. Nu is het de vraag aan welke soort ongedierte wij moeten denken. Sommigen denken aan muskieten. Anderen, zoals Flavius Josephus, dachten aan luizen. Ook de Statenvertaling spreekt hier over “luizen”! Er staat van deze dieren, dat zij uit het stof der aarde voortkwamen en dat zij zowel de mensen als de dieren aanvielen (Exodus 8:17).

De tovenaars stonden machteloos. Zij verrichtten dezelfde handelingen, die Aäron verricht had (zie Exodus 8:16,18), maar zij waren niet in staat, dit ongedierte tot leven op te roepen. Dit was een duidelijk teken voor hen. Hier werd voor hen de macht van God openbaar. Dit was Gods vinger, zo moesten zij bij Farao erkennen (Exodus 8:19). Zij erkenden de macht en de kracht van

Israëls God. Zij erkenden tevens, dat deze plaag een straf van Israëls God was. Ook bleek, dat zij nu niet in staat waren, deze straf van God te doen beëindigen. Onvoorstelbaar is het, dat Farao, na dit getuigenis van zijn tovenaars, niet naar hen luisterde en zijn hart verhardde (Exodus 8:19).

Hoofdstuk 6 Wilde dieren en dode goden

De achtergrond van de plagen is de volgende: Mozes heeft van God de opdracht gekregen, om met de oudsten van Israël naar de koning van Egypte te gaan en tot hem te zeggen: *“De HERE, de God der Hebreëën heeft ons ontmoet; nu dan, wij wilden wel drie dagreizen ver de woestijn intrekken, om de HERE onze God een offer te brengen.”* (Exodus 3: 18) Het doel van de uittocht is niet in de eerste plaats de bevrijding van het volk, maar het dienen van God! Zo had God ook tegen Mozes gezegd: *“Dit zal u het teken zijn, dat Ik u gezonden heb; wanneer gij het volk uit Egypte hebt geleid, zult gij God dienen op deze berg.”* (Exodus 3: 12)

De reactie van Farao op deze en andere vragen, die Mozes hem stelt, is telkens weer: *“Wie is dan de HERE, dat ik naar Hem luisteren moet, om Israël te laten gaan? Ik ken de HERE niet en ik zal Israël ook niet laten gaan.”* (Exodus 5:2)

Gods vinger

Als er HERE staat in onze vertaling, is dat de weergave van de naam van God JHWH, die wij uitspreken als Jahweh. Farao stelt telkens de vraag, wie deze Jahweh dan wel is! Farao meent geen boodschap aan de God van de Hebreëën te hebben. In de ogen van Farao is die God een gewone woestijngod. Daarom willen de Israëlieten, zo denkt hij, Hem in de woestijn vereren, want daar woont Hij. Farao zelf woont in de beschaafde wereld. Hier in de beschaafde wereld hoeft hij geen gevaar van een woestijngod te duchten, zo meent hij. De plagen laten hem echter zien, dat hij zich behoorlijk vergist. De plagen zullen Farao duidelijk maken, Wie de enig ware God is. Het is heel typerend, dat de tovenaars als eersten Farao vertellen, dat de boodschap van Mozes betrouwbaar is. Zij zeiden: *“Dit is Gods vinger.”* (Exodus 8: 19) Zij erkenden, dat hier de almachtige God aan het werk was.

God is geen woestijngod

Exodus 8:23 maakt ons duidelijk waarom het bij al deze plagen gaat. *“Want Ik zal Mijn volk van uw volk bevrijden. Morgen zal dit teken geschieden.”*

Vierde plaag: Steekvliegen

De plaag is niet slechts een plaag en een straf; het is een teken van God voor Farao en zijn volk. In dit teken ligt een diepere betekenis verborgen. Hier wordt getoond, Wie de Here God nu werkelijk is. Het is een teken voor de Egyptenaren!

“Ik zal het land Gosen, waar Mijn volk verblijf houdt, uitzonderen, dat daar geen steekvliegen voorkomen, opdat gij weet, dat Ik de HERE in het land ben.” (Exodus 8:22)

Met andere woorden: God zegt: “Ik ben geen woestijngod; Ik ben niet alleen in de woestijn, ook al wil Ik Mijn volk daar ontmoeten. Ik ben de God van hemel en aarde.” Daarom zal God een teken geven in deze plaag, waaruit Farao zal leren, dat de God van Israël ook bij hem in het land Egypte is en ook dáár Zijn heerschappij volvoert. Hij is in Egypte en Farao zal moeten erkennen, dat deze God de Almachtige is en dat zijn eigen goden de machteloos zijn.

Een woordspeling

Deze plaag wordt ingeluid met een duidelijk dreigement. De Here zegt: *“Laat Mijn volk gaan.”* (Exodus 8:20,21) Een betere vertaling is: “Laat Mijn volk los.” Er is namelijk een woordspeling in deze verzen: “Laat Mijn volk los. Als je het niet doet, dan zal Ik de steekvliegen loslaten.” De Here zegt: “Of jij laat los, of Ik laat los. Je kunt zelf kiezen, wie het gaat doen!” In zijn verwaasdheid kiest Farao er voor, dat de Here dan maar zal loslaten.

De Israëlieten willen drie dagreizen ver de woestijn intrekken, om de Here een offer te brengen (Exodus 8:27). De tijdsperiode van de

reis is net als bij Abraham, die ook een offer moest brengen aan de Here God: drie dagreizen ver! Wie ziet hier niet reeds een heenwijzing naar dat bijzondere “teken” uit het Nieuwe Testament, dat ook met drie dagen te maken had? De Here Jezus Zelf noemde het: “Het teken van Jona de profeet.” Gedurende drie dagen en nachten zou Hij dood zijn en liggen in een graf. Dit feit was het grootste teken van Zijn liefde voor de redding van een verloren wereld, dat God ooit aan de aarde gegeven heeft.

Farao wil echter niet luisteren en de mededeling komt, dat de volgende plaag opnieuw bij hem zal beginnen. Nu zullen de dienaren van Farao getroffen worden. Deze dienaren van Farao kunt u vergelijken met ministers en staatssecretarissen; de regering dus, de officiële functionarissen.

Over welke dieren gaat het hier?

Welke dieren worden hier nu bedoeld bij deze plaag? Onze vertalers hebben gekozen voor “steekvliegen”. De vraag is, of dat wel het juiste woord is. Het Hebreeuwse woord is “arob” en dat betekent een “verzameling”, een “menigte”, “door elkaar gemengd zijn.” De nieuwe vertalingen hebben gekozen voor “steekvliegen”.

De Griekse vertaling van het Oude Testament, dat is de Septuaginta, heeft gekozen voor “hondsvliegen”. Zowel steekvliegen als hondsvliegen verzadigen zich met het bloed van mens en dier. Ze gaan op de oogleden en op de randen van de ogen zitten en veroorzaken ernstige oogziekten, waaronder blindheid. Er worden nog andere namen voor deze dieren genoemd. De Statenvertaling laat duidelijk merken, dat het gaat om een menigte, een mengeling van allerlei dieren. De Statenvertaling noemt het “een vermenging van ongedierte.” Ongedierte is meer dan alleen maar vliegen. Dat zijn allerlei insecten, maar ook bijvoorbeeld muizen. De Latijnse vertaling van het Oude Testament, dat is de Vulgata zegt: “Allerlei soorten muggen.” Anderen hebben gekozen voor “bloedzuigers”. Weer anderen dachten aan luizen, vlooiën, muggen en steekvliegen.

De grote Joodse geleerde Rashi zei: “Het waren alle soorten van

wilde dieren en slangen en scorpioenen door elkaar. Deze dieren hebben een verwoesting in Egypte aangebracht.” Als wij de Bijbelse beschrijving lezen, kunnen wij woorden als muggen en vliegen maar het beste snel vergeten. Er moet een zwaardere plaag geweest zijn, dan alleen van deze dieren. Onze vertaling zegt: “Het land werd geteisterd door de steekvliegen” (arobs) (Exodus 8:24). Het land werd niet geplaagd; het werd geteisterd! Het woord “teisteren” dat hier staat, wil eigenlijk zeggen “ruïneren”. Het land werd geruïneerd door de arobs. Het woord “ruïneren” past eigenlijk niet bij steekvliegen. Het land werd verwoest. Dat is precies wat Psalm 78 ons vertelt, ook al hebben onze vertalers daar opnieuw voor “steekvliegen” gekozen. Hier staat: “*Hij zond steekvliegen onder hen, die hen verteerden.*” (Psalm 78:45) “Verteren” is meer dan alleen maar last bezorgen. Verteren wil zeggen, dat deze dieren (deze arobs) de Egyptenaren verwoest en vernietigd hebben. Ze hebben hen gedood.

Het ligt voor de hand om te denken, dat God bij deze plaag de wilde dieren in Egypte losgelaten heeft. In Joodse kring wordt gedacht aan wolven, panters, adelaars en andere vogels. Er wordt gedacht aan leeuwen, tijgers, wolven, beren en luipaarden. Er wordt ook gedacht aan slangen en scorpioenen. Wij kunnen niet meer nagaan, welke dieren het geweest zijn. Wát het ook geweest is, de plaag was erger dan alleen maar van een stel steekvliegen. Er is een grote invasie geweest van allerlei dieren, waardoor de Egyptenaren nergens veilig waren; in huis noch buitenshuis. Zoals de Here God later, in de tijd van Elisa, twee berinnen gebruikte om tweeënveertig knapen te straffen en te doden, omdat ze Elisa hadden bespot (2 Koningen 2:23-25), zo gebruikte de Here God hier ook dieren, om de Egyptenaren zwaar te straffen.

Nog geen uittocht – wel verlossing!

“Maar op die dag zal Ik het land Gosen, waar Mijn volk verblijft houdt, uitzonderen.” (Exodus 8:22)

Gosen wordt uitgezonderd. Eigenlijk had deze plaag ook daar moeten komen, maar het gebeurt niet. Het volgende vers luidt:

“Want Ik zal Mijn volk van uw volk bevrijden.” (Exodus 8:23) Wat de Here God hier zegt, slaat niet op de bevrijding bij de uittocht uit Egypte, zo blijkt uit het vervolg van dit vers: *“Morgen zal dit teken geschieden.”* (Exodus 8:23) God zegt: *“Ik zal morgen Mijn volk van uw volk bevrijden.”* Het teken zal de volgende dag plaatsvinden. God zal als eerste het land Gosen uitzonderen, zo zegt Exodus 8:22. Het zal anders behandeld worden dan Egypte. Israël zal dan bevrijd worden.

Het woord “bevrijden” is hetzelfde woord als “verlossen”. Er zijn twee woorden voor verlossen. Het woord, dat hier staat, betekent “loskopen”. Israël zal worden losgekocht, de prijs van de verlossing zal betaald worden. Israël zou eigenlijk dezelfde plaag moeten ondergaan, maar bij Israël zal dit niet gebeuren. Israël zal een verlossing ontvangen, doordat een ander de prijs voor Israël betaalt. Een ander zal de straf voor Israël dragen en die ander is Egypte.

In Ezechiël 20 hebben wij de les der geschiedenis. Hier zegt God o.a.:

“Ik maakte mij aan hen bekend in het land Egypte.

Te dien dage zwoer Ik hun, dat Ik hen uit het land Egypte zou leiden en Ik zei tot hen; ieder (van de Israëlieten) werpe de gruwelen weg, waarop zijn ogen gevestigd zijn; verontreinigt u niet met de afgoden van Egypte. Ik ben de HERE, uw God.

Maar zij waren weerspanning tegen Mij en wilden naar Mij niet luisteren; niemand wierp de gruwelen weg, waarop zijn ogen gevestigd waren en de afgoden van Egypte verlieten zij niet, zodat Ik overwoog Mijn grimmigheid over hen uit te storten, Mijn toorn ten volle over hen te brengen in het land Egypte.

Maar Ik heb gehandeld ter wille van Mijn Naam, om die niet te ontheiligen ten aanschouwen van de volken in wier midden zij woonden, voor wier ogen Ik Mij aan hen had bekend gemaakt, door hen uit het land Egypte te leiden.” (Ezechiël 20:5-9)

Hieruit blijkt, dat toen de Israëlieten in het land Gosen waren, zij net zo heidens leefden als de Egyptenaren. De Israëlieten vereerden dezelfde afgoden als de Egyptenaren. Vanwege deze zonde van Israël moest God eigenlijk Zijn eigen volk met dezelfde plagen straffen als waarmee Hij de Egyptenaren strafte. Daarom zei God: “Ik zal Israël loskopen.” God stelde de Egyptenaren als een losprijs voor de Israëlieten.

God zei: “Ik zal Mijn brandende toorn niet over jullie beiden uitstorten. Mijn brandende toorn die ook over Israël uitgestort moet worden, zal Ik alleen over de Egyptenaren uitstorten. Zó zal Ik hen straffen en zó zal Ik Israël ontzien. Daarmee zullen de Egyptenaren de losprijs betalen voor de Israëlieten.” Is dit niet een prachtig beeld, van wat later de verlossing teweeg zou brengen, toen de Here Jezus stierf aan het kruis? Daar droeg Hij de straf voor de gehele wereld. De hele wereld, die eigenlijk door God gestraft zou moeten worden met het eeuwig oordeel, wordt ontzien. De straf wordt alleen gelegd op de Zoon van God, de Here Jezus. Bij de tiende plaag zien wij opnieuw, dat de Israëlieten ontzien worden, terwijl de Egyptenaren met vreselijke plagen geslagen worden. In gans Egypte sterft de eerstgeborene, maar de eerstgeborene van God, dat is het hele volk Israël, mag blijven leven en wordt niet gestraft. Hier wordt plaatsvervangend gestraft. De Egyptenaren dragen de straf voor zichzelf en voor de Israëlieten.

Jesaja vertelt, dat een vergelijkbare loskoping in de toekomst zal geschieden. In Jesaja 43 wordt gesproken over de terugkeer van Israël naar het eigen land en wat er allemaal zal gaan gebeuren. Jesaja 43:3 begint als volgt:

“Want Ik, de HERE, ben uw God, de Heilige Israëls, uw Verlosser.”

Hierna volgt, hoe de verlossing door de Here zal geschieden: *“Ik geef Egypte, Ethiopië en Seba als losgeld in uw plaats.”* (Jesaja 43:3)

God zegt: “Ik zal jullie verlossen. Ik zal Egypte, Ethiopië en Seba in de dag van de toekomst nog één keer straffen. Het zal zijn om jullie te ontzien.” Israël zou eigenlijk van de kaart geveegd moeten worden. Het volk, dat vanuit de Bijbel weten mag, dat het het

eigen volk van God is, heeft zich tot op de dag van vandaag in grote lijnen maar weinig van de Here God aangetrokken. Het zijn nog steeds weinigen, die ernst maken met de zaken van de Here God. God zou al die anderen, die Hem eigenlijk de rug hebben toegekeerd, moeten uitroeien, maar Hij doet het niet. Op die dag in de toekomst zal Hij Egypte, Ethiopië en Seba zowel straffen vanwege hun eigen zonden, alsook vanwege de zonde van het volk Israël. Deze volken zullen tot een losgeld gesteld worden. Zij zullen moeten boeten en de prijs ook voor Israël betalen.

Waarom God niet dienen in Egypte?

Als Farao al deze dingen gehoord heeft, komt hij met zijn aanbod. Hij zegt: “Als die God van jullie dan hier bij mij in het land gekomen is, dan is het toch helemaal niet nodig, dat jullie nog naar de woestijn gaan? Je kunt Hem hier vereren (Exodus 8:25). Mozes zegt meteen, dat dat onmogelijk is. Zij zouden de Egyptenaren op een vreselijke manier ergeren.

Zoals de Hindoes onder andere de runderen vereren en aanbidden en met liefde behandelen, omdat het hun goden zijn, zo vereerden de Egyptenaren ook onder andere de runderen. Mozes wijst Farao er op, dat zij niet dieren kunnen offeren, die de Egyptenaren als hun goden beschouwen. De Egyptenaren zouden hen de moordenaars van hun goden noemen. De Egyptenaren zouden de Israëlieten stenigen (Exodus 8:26).

Uit de geschiedenis van het gouden kalf weten wij, dat in Egypte de runderen als goden vereerd werden en dat de Israëlieten er aan meededen! Ook uit de archeologie weten wij, dat de Egyptenaren runderen vereerden. Er is een beeld opgegraven, waarop een Farao met zijn hoofd onder de kop van een rund leunt. Er is een ander beeld gevonden, waarop een Farao neerknielt onder een koe en zoals dat dan heet, haar goddelijke melk drinkt. Zo wordt Farao voorgesteld als een kind van de koegodin. Zo wordt hij voorgesteld als een knecht van de koeiengod. Het is in en in triest, dat Farao, terwijl hij de machtige hand van God zo duidelijk ervaren heeft, niet tot inkeer wil komen. Héél nadrukkelijk, zo lezen we in

Exodus 8:29, zegt ook Mozes tegen Farao, dat Farao nu zijn verstand moet gebruiken.

Bedrieg Gods kinderen niet

Farao mag niet langer bedrieglijk handelen door het volk niet te laten gaan, om de Here een offer te brengen. “Handel niet opnieuw bedrieglijk”, zegt Mozes (Exodus 8:29). Het woord “bedriegen” dat hier staat, is een woord dat verweven is met “de spot drijven.” Mozes zegt: “Bedrieg ons niet opnieuw en drijf niet opnieuw de spot met ons.” Gods kinderen zijn geen mensen, die je zomaar kunt bedriegen en met wie je de spot mag drijven. Dat geldt ook voor ons. De wereld moet weten, dat allen die de Here Jezus als hun Heiland aanvaard hebben, kinderen Gods zijn. Wij zijn bijzondere mensen, niet vanuit onszelf, maar van Godswege. Omdat wij kinderen Gods zijn, mag men ons niet bedriegen en mag men niet de spot met ons drijven.

Vijfde plaag: Veepest

Hierna komt de volgende plaag. Er staat boven, dat het veepest is. Dat is ook eigenlijk weer beknopt weergegeven. Er staat, dat God een ultimatum stelt aan Farao:

“Laat Mijn volk gaan om Mij te dienen en als ge weer weigert en hen nog weerhoudt, dan zal de hand des Heren zijn tegen uw vee dat in het veld is, tegen de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen en het kleinvee – een zeer zware pest.” (Exodus 9: 1-3)

Het land ontwricht

Er wordt gesproken over de runderen. Dat waren de goden van de Egyptenaren. Mozes zegt van tevoren: “Denk er om Farao, je goden gaan eraan, al je goden zullen omkomen. Ze krijgen allemaal de pest. Nu kun je kiezen of delen. God houdt een grote opruiming en je zult zien, dat onze God straks tevoorschijn komt,

als de Almachtige. Jouw goden zullen niet alleen machteloos zijn, maar ook afgoden blijken te zijn, want vanaf morgen zijn ze godaf, bestaan ze niet meer, zijn ze allemaal dood. Alsof dat niet genoeg is, zal God ook je paarden treffen.” De paarden werden in het militaire leven voor de strijdwagens gebruikt. Mozes zegt: “Morgen gaan al je paarden eraan en ben je militair gezien, geknakt. Je kunt dan nog wat voetvolk hebben, maar je ruiters, je paard en wagens zal je niet meer bezitten en in de strijd zal je een groot deel van je militaire macht moeten missen.” Ook zullen de ezels sterven. De ezels werden gebruikt om allerlei lasten te dragen. De ezel was het lastdier en vervoerde de goederen. Mozes zegt: “Vanaf morgen zal je niets meer kunnen transporteren.” Ook de kamelen gaan eraan. Er is geen mens die na morgen nog op een kameel kan zitten en zich kan laten vervoeren. “Je zult vanaf morgen moeten lopen, waar je ook naar toe moet. Lopen zal je.”

Ten slotte deelt Mozes mee, dat ook het kleinvee zal sterven. Het kleinvee leverde vlees, melk, wol en huiden. Deze dieren zullen allemaal sterven.

De volgende dag kwam de pest. Al deze dieren stierven. Er waren geen paarden, ezels, kamelen, runderen en er was geen kleinvee meer. Vele goden van de Egyptenaren waren opgeruimd! Egypte werd getroffen in de slagader van zijn economie, landbouw, militaire macht en godsdienstig leven. Alles werd getroffen en uitgeschakeld. Het land werd volledig ontwricht.

Farao gaf geen gehoor

Het is onbegrijpelijk dat Farao toch nog zijn hart verhardde! Hier blijkt hoe hardnekkig een mens kan zijn in het zich afzetten tegen de levende God. Je vraagt je af, wat God dan nog meer moet doen, om een mens tot overtuiging te brengen, dat God, de God van Abraham, Isaak en Jacob, de enig ware God is. Alle andere goden zijn geen waarachtige goden.

Als wij zien wat God gedaan heeft in het zenden van Zijn Zoon naar de aarde en daarmee de redding heeft aangeboden aan een verloren wereld en als wij dan zien hoe miljoenen mensen, die

allemaal deze boodschap gehoord hebben, zich omdraaien en overgaan tot de orde van de dag, dan vraag je je af: “Wat moet God dan nog meer doen?” Wie de Bijbel leest, komt onder de diepe indruk van de grote almacht van God. Laten we ons bewust zijn, dat God ons laat zien, dat Hij en Hij alleen de hele wereld in Zijn hand heeft.

Wat een voorrecht en een zegen is het, als wij deze God als onze Vader mogen kennen en eren.

Hoofdstuk 7 Satans zweren en Gods stem

Na de vorige plaag bleek Farao's hart opnieuw onvermurwbaar te zijn. Nu gaf de Here aan Mozes en Aäron de opdracht om de volgende plaag voor te bereiden en aan te kondigen. Mozes moet roet uit een oven nemen; niet uit een bakoven, maar uit een smeltoven (Exodus 9: 8). Deze smeltoven is een beeld van Egypte. In Deuteronomium 4:20 wordt Egypte ook met een smeltoven vergeleken.

“Terwijl de HERE u genomen en uit de ijzeroven, uit Egypte, geleid heeft om voor Hem te zijn tot een eigen volk, zoals dit heden het geval is.”

Egypte wordt vergeleken met een ijzeroven, waarin ijzer gesmolten wordt.

Farao moet getuige zijn, als Mozes roet in de lucht gooit (Exodus 9:8). Het Hebreeuwse woord dat hier staat voor “roet” (PIACH) is afgeleid van de stam NAPHACH d.i. “blazen.” Het spreekt van de stof, die door de wind meegenomen en verstrooid wordt, dat is dus “as”. Wij zullen eerder moeten denken aan as uit een smeltoven, dan aan roet. Roet is vaak kleverig.

Je kunt het niet van je hand wegblazen. Je kunt het niet in de lucht gooien. As is echter licht. Je kunt het van je hand afblazen. Het dwarrelt als stof weg (Exodus 9:9) en verspreidt zich in de lucht. Je kunt het zó wegvegen. Nu hier in het Hebreeuws het woord voor “blazen” staat, zal eerder gedacht moeten worden aan stof of as, dat zó door de wind kan worden weggewaaid over geheel Egypte, dan aan roet. Als door een wonder zal dat kleine beetje as, dat Mozes in zijn handen heeft en dat hij omhoog gooit, zich verspreiden over geheel Egypte, van noord tot zuid en van oost tot west.

Zesde plaag: Zweren

Door deze plaag zullen er zweren komen; verschrikkelijke zweren. Het woord “zweren” vanuit het Hebreeuws (=SHECHIN) vertaald, betekent eigenlijk “heet”. Het wijst op een bijzonder soort zweren. Egypte stond bekend om zijn zweren (Deuteronomium 28:27). “Egyptische zweren” werden zij genoemd. In deze zesde plaag gaat het echter niet over deze “Egyptische zweren”, maar over een nieuwe ziekte, die nu speciaal komt als een plaag van Godswege. Het zijn zweren, abcessen op de huid, die in puisten, dus met pus zullen openbarsten. Een afschuwelijke ziekte. Het woord “uitbreken” dat gebruikt wordt, wil zeggen, dat de puisten zullen uitspruiten, openbloeden, openbreken. Deze plaag zal op een verschrikkelijk vieze manier voor de Egyptenaren gestalte krijgen. Het moeten vurige, brandende zweren op hun lichaam zijn geweest. Deze zweren kwamen zowel bij de mensen als bij de dieren voor.

Waar kwamen de dieren vandaan?

Velen vragen zich af hoe het mogelijk is, dat ook de dieren met deze zweren geslagen werden. Bij de vijfde plaag waren immers de dieren gedood (Exodus 9:2,6)? Waar kwamen dan de dieren vandaan, waarover het in deze plaag gaat? Wij wijzen op de verklaring bij de vorige plaag:

*“Dan zal de hand des HEREN zijn tegen uw **vee dat in het veld is, tegen de paarden, de ezels, de kamelen, de runderen en het kleinvee.**”* (Exodus 9:3)

Al het vee dat op het veld was, buitenshuis, kwam om. Alle dieren die op stal stonden, bleven in leven. Bij deze zevende plaag lezen wij, dat de Here nadrukkelijk zei:

“Laat uw kudde en alles wat gij op het veld hebt, in veiligheid brengen... !” (Exodus 9: 19)

Bij de vorige plaag was al het vee, dat in het veld was, door de plaag van de pest getroffen! Bij deze plaag krijgen zij eerst de gelegenheid om hun vee in veiligheid te brengen. Bij beide plagen

hadden de Egyptenaren de gelegenheid gehad om hun dieren in veiligheid te brengen.

Een tweede mogelijkheid om weer aan vee te komen, was door middel van import. Na de vorige plaag zullen de gedupeerde Egyptenaren zeker nieuwe dieren in het buitenland gekocht hebben. Het is namelijk bekend, dat Egypte vaker vee uit naburige landen importeerde. Dat zullen ze nu ook weer gedaan hebben, zodat hun veestapel weer op peil was.

Twee bijzondere uitspraken

Bij deze plaag komen twee bijzondere uitspraken voor. De eerste luidt:

“De HERE verhardde het hart van Farao.” De tweede: “De geleerden konden niet voor Mozes blijven staan, vanwege de zweren; want de geleerden kregen evenzeer zweren, als alle Egyptenaren” (Exodus 9: 11, 12).

Als **alle Egyptenaren** deze zweren kregen, waarom worden de geleerden dan nog apart vermeld? Wat is hier aan de hand?

Eerst verhardde Farao zijn hart. Hij deed dit een aantal keren. Hij werd hiertoe aangespoord door zijn geleerden, dat waren immers zijn raadgevers. Een aantal keren hebben deze raadgevers hem gezegd, niet naar Mozes te luisteren. Nu is het moment aangebroken, waarop deze raadgevers, de geleerden gaan zwijgen. Nu gaat God spreken. God gaat Farao aansporen om door te gaan.

“De geleerden konden niet blijven staan voor Mozes, vanwege de zweren; want de geleerden kregen evenzeer zweren als alle Egyptenaren” (Exodus 9:11).

Als wij het in het Hebreeuws lezen, dan krijgen wij het volgende: “Zodat de geleerden (chartumiem = meervoud) niet konden blijven staan voor Mozes, vanwege de zweren, want de geleerde (chartumam = enkelvoud) kreeg zweren net als de Egyptenaren.” Wat betekent dit? Er wordt de eerste keer gesproken over de

geleerden (in het meervoud) en de tweede keer ontbreekt in het Hebreeuws de meervoudsvorm. Dan gaat het over de geleerde in het enkelvoud! Is dit een schrijffout? Heeft men zich vroeger vergist? Dat is niet voor te stellen! Als wij ons realiseren, hoe de mensen vroeger met grote eerbied met de Bijbel omgingen, ook als zij deze overschreven, kan dit niet.

Hier is iets heel bijzonders aan de hand. Mozes staat hier als de grote ambassadeur van God. De Egyptische geleerden staan voor hem. De geleerden en Mozes hadden iets met elkaar te maken. De geleerden waren de vertegenwoordigers van de één en Mozes was de vertegenwoordiger van de ander. Mozes stond hier als een man Gods, de knecht van de HERE der Heerscharen, de Almachtige, als de grote ambassadeur van de Here God. De geleerden met hun zweren stonden als de vertegenwoordigers van de duivel, van satan zelf. Als nu de tweede keer gesproken wordt over geleerde in het enkelvoud, gaat het over hem, die achter de schermen heerst en daar zijn invloed laat uitgaan; de grote tovenaars, satan.

De Bijbel lijkt ons hier iets heel wonderlijks te beschrijven. Terwijl de tovenaars van Egypte, vanwege de zweren niet konden blijven staan voor het aangezicht van Mozes, had de grote tovenaars, satan, achter de schermen klaarblijkelijk ook last van zweren. Het lijkt of de Bijbel ons hier wil duidelijk maken, dat God de Enige is die staande blijft in de gehele wereld. God laat zien, dat Zijn grote en gevaarlijke tegenstander niet staande blijft. Satan zat ook onder de puisten en hij kon niet blijven staan, zó'n last had hij van de plaag van God. Als Gods almacht openbaar wordt, moet de satan terrein prijs geven.

Een prachtig beeld hiervan vindt u in de Colossenzenbrief, waarin het werk van de Here Jezus aan het kruis beschreven wordt.

“Aan het kruis heeft Hij de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd.” (Colossenzen 2: 15)

Zoals de duivel, toen Jezus Christus stierf aan Golgotha's kruis, geslagen werd en zijn wapens hem werden afgepakt, zo werd hier de duivel ook al geslagen, maar nu met boze zweren.

Als dat niet voldoende blijkt te zijn, dan verhardt de Here God het hart van Farao en is het of God zegt: “Jij boze Farao, Ik heb jou al vijf plagen gezonden en je weigert van gedachten te veranderen. Daarom zal Ik je hart verharden en je nog zwaarder straffen.” Zó werkt God. God wil altijd de berouwvolle zondaar in genade aannemen. Als Farao werkelijk tot inkeer was gekomen, dan was er een barmhartig God geweest, die alle zonden van Farao vergeven had. Maar als iemand keer op keer blijft weigeren te luisteren en te gehoorzamen, dan verhardt God het hart van zo iemand.

Zevende plaag: Hagel

De zevende plaag wordt op een opmerkelijke manier aangekondigd. God zegt:

“Want ditmaal zal Ik al Mijn plagen laten losbreken tegen u persoonlijk.” (Exodus 9:14)

Het woord “plagen” dat hier staat, betekent eigenlijk “slagen”. Het is afgeleid van het werkwoord, dat slaan of stoten betekent. Het is de aankondiging van een catastrofe.

De Here God kondigt Farao aan, dat Hij hem op een verschrikkelijke manier zal slaan en stoten. Terwijl er al verschillende plagen over Farao gekomen waren, is er nu sprake van “al Gods plagen.” Het zal om meerdere plagen tegelijk gaan, namelijk hagel, regen, donder en vuur, die allemaal tegen Farao persoonlijk zullen komen. Letterlijk staat er in het Hebreeuws, dat ze tegen Farao’s hart zullen komen, ze zullen zijn hart raken. Het gaat God om niemand anders, dan Farao alleen. Het doel is, dat hij zal weten, dat er niemand is op de gehele aarde, zoals God, zo staat er in Exodus 9:14.

Had God Farao niet eerder op een zwaardere manier kunnen straffen? Het antwoord luidt:

*“Reeds nu had Ik Mijn hand kunnen uitstrekken om u en uw volk met de pest te slaan en **zoudt gij van de aarde weggevaagd zijn;***

doch hierom laat Ik u bestaan, om u Mijn kracht te tonen, opdat men Mijn Naam verkondige op de gehele aarde.” (Exodus 9: 15, 16)

Duidelijk blijkt dat God Farao niet wil doden! Opmerkelijk is het, dat God spreekt over “Zijn hand”. Bij de eerste plagen was sprake van de vinger van God (Exodus 8: 19). Daarna was er sprake van Gods hand tegen de dieren (Exodus 9:3). Nu is er sprake van Gods hand tegen mens en dier (Exodus 9: 15)! Nu zal niet langer één vinger van Gods hand naar hen wijzen, maar nu lopen ze het risico, dat Gods hele hand zwaar op hen zal drukken. God gaat zwaarder drukken op de Egyptenaren, omdat de Egyptenaren de druk op de Israëlieten ook verzwaard hebben. Zij krijgen nu zelf te verduren, wat zij Israël hebben aangedaan. God zegt: *“Nog steeds verzet gij u tegen Mijn volk...”* Op de juiste manier vertaald, wordt het een opmerkelijke zin. God zegt dan: “Gij verheft u tegen Mijn volk, door Mijn volk te vernederen” (Exodus 9: 17). God zegt hiermee: “Jullie drukken Mijn volk naar beneden en daarmee verhef je jezelf.” God heeft het lijden van Zijn volk dus gezien.

Hij heeft alles gezien. Zo ziet God ook alles, wat er met u en met mij gebeurt van dag tot dag, van minuut tot minuut.

Opnieuw een waarschuwing voor de dieren

Gods genade blijkt ook uit dit gedeelte, als Hij waarschuwt vóór de straf aanbreekt en duidelijk maakt, hoe men aan de straf kan ontkomen:

“Nu dan, laat uw kudde en alles wat gij op het veld hebt in veiligheid brengen; op alle mensen en al het vee die zich op het veld bevinden en niet thuis gehaald zijn, zal de hagel neervallen, zodat ze sterven” (Exodus 9: 19).

Dat is genade van God. Hij geeft van tevoren een waarschuwing. Hij wijst de weg ter ontcoming aan het oordeel! Hier blijkt, dat God niet de dood van de Egyptenaren noch de dood van de dieren zocht. Hij waarschuwde tevoren en deelde mee, wat er zou komen en gaf hun de raad wat ze moesten doen. Een deel van de

Egyptenaren luisterde naar de Here God. Zij geloofden en deden wat God gezegd had. Zij haalden vee en knechten naar binnen. Het andere deel van de Egyptenaren luisterde niet, geloofde niet en liet knechten en vee buiten in het veld.⁸ Wiens schuld was het toen zij later stierven?

⁸ *Wie onder de dienaren van Faraó het woord des Heren vreesde, liet zijn knechten en zijn vee in de huizen een toevlucht zoeken, maar wie geen acht sloeg op het woord des Heren, liet zijn knechten en zijn kudde op het veld blijven. (Exodus 9:20,21)*

Straf van de hemel

Dan is het moment aangebroken, dat Mozes tot handelen overgaat. Er staat in de NBG51 vertaling, dat hij zijn hand met de staf erin ophief *naar* de hemel (Exodus 9:22,23). Het Hebreeuws zegt: “*over* de hemel.” Dit is een beeldspraak en wil zeggen, dat Mozes hand, bij wijze van spreken, zó lang werd, dat hij helemaal boven het luchtruim kon uitkomen. Het wil zeggen dat Mozes nu het luchtruim gaat aanwijzen. Niet gewoon de wolken, maar het firmament gaat hij aanwijzen. Daar vandaan, daar ver uit de hoogte, daar zal de volgende plaag vandaan komen. Er zal een hemels oordeel over de aarde komen.

Die volgende plaag bestaat uit een aantal zaken.

Het eerste is verpletterende hagel, zoals nog nooit in Egypte was gevallen. Een hagel, die later herhaald werd, toen de Israëlieten streden met de Amoriëten en er hagelstenen uit de lucht naar beneden kwamen en op de Amoriëten vielen (Jozua 10: 11). Het gaat om stenen als meteorieten. Dit zal in de toekomst nog eenmaal herhaald worden; op de grote dag van het oordeel, als God de strijd zal aanbinden tegen Gog van Magog.

“Ik zal met hem (Gog) in het gericht treden door pest en door bloed; stromende regen en hagelstenen, vuur en zwavel zal Ik doen neerregenen op hem, op zijn krijgsbenden en op de vele volken die met hem zijn; Ik zal Mij groot en heilig betonen en Mij doen kennen

ten aanschouwen van vele volken en zij zullen weten, dat Ik de HERE ben.” (Ezechiël 38:22,23)

Ook dan zal het doel hetzelfde zijn, als in de tijd van de plagen in Egypte. De mensen zullen moeten weten, dat alleen de God van Israël, de ware en waarachtige God is.

Naast de verschrikkelijke hagel en de stenen die naar beneden vielen, vertelt Exodus 9:23, dat er een afschuwelijk vuur uit de hemel kwam. Het vierentwintigste vers vertelt, dat dit vuur door de hagelbuien heen flikkerde! Het gaat hier niet om gewone blimsemstralen. Het wil zeggen, dat er vuur naar de aarde schoot. Het vuur werd eigenlijk op de aarde geworpen, zodat het op aarde begon te branden. Het was een dodelijk vuur. Er wordt bedoeld, dat het vuur opflikkerde in het midden van de hagel. Het vuur vormde vuurballen, die als fakkels naar beneden kwamen en alles verbrandde, waarmee het in aanraking kwam. Het leek wel of daar in Egypte de hel op aarde was gekomen. Psalm 78:49 vertelt, dat dit vuur het beeld was van de brandende toorn van God, van zijn verbolgenheid en angstwekkende gramschap⁹! Psalm 105:32 vertelt, dat het een laaiend vuur over het land was.¹⁰ Alle vruchten werden vernietigd.

⁹ *Hij zond tegen hen zijn brandende toorn, verbolgenheid en angstwekkende gramschap, een schare van verderfengelen.*

¹⁰ *Hij maakte hun regens tot hagel, gaf laaiend vuur over hun land.*

Wijnstok en moerbeivijg worden speciaal genoemd. Ook de andere bomen werden vernietigd. Al het vee dat buiten in het veld en de mensen die buitenshuis waren, werden gedood door hagel en bliksem.

De volgende plaag die hierbij hoort waren de donderslagen. Deze moeten zó verschrikkelijk zijn geweest, dat Farao later zei:

“Bidt tot de HERE; de donderslagen Gods en de hagel zijn te erg.”
(Exodus 9:28)

Farao spreekt over de *“donderslagen Gods.”* Hierdoor maakt hij duidelijk, dat hij begrepen heeft, dat dit geen gewoon onweer was.

Het was een machtige donder.

Het was een bovennatuurlijke donder en Farao is zich bewust dat dit het werk van God is. Het was een beeld van Gods aanwezigheid en van Gods straf over de Egyptenaren. Zo lezen we ook in Openbaring 10:3, dat straks in de grote verdrukking maar liefst zeven donderslagen van God over de aarde zullen komen.¹¹ Deze donderslagen waarschuwen de mensen voor de verschrikkingen van Gods komende oordeel! Als de Bijbel spreekt over onweer, dan is er in de Bijbelse gedachtegang sprake van de stem van God en staat er eigenlijk: “Hij (God) dondert!” Zie bijvoorbeeld Psalm 29:3-9. Als Farao zegt, dat de donderslagen Gods te erg zijn, dan getuigt hij in feite, dat hij in de donder de stem van God gehoord heeft en dat de stem van God te zwaar voor hem werd, dat hij deze niet aankon.

¹¹ ... en hij riep met luider stem, zoals een leeuw brult, en toen hij riep, lieten de zeven donderslagen hun stemmen horen.

Gebed buiten de stad

Deze geschiedenis eindigt op een prachtige manier. Mozes gaat er voor zorgen dat de plaag eindigt. Eerst zegt hij nog tegen Farao: “Mij bedrieg je niet. Ik weet dat je ons toch niet zult laten gaan. Maar ik zal bidden of de straf weggenomen zal worden” (Exodus 9:29,30). Dan staat er, dat Mozes om te bidden, de stad uitging. Hij ging het veld in, terwijl het nog donderde, bliksemde, hagelde en het vuur naar beneden viel. Hij ging toch de natuur in. Dit getuigt van een groot geloof! Hij wist, dat hij een knecht van God was. Hij geloofde en vertrouwde, dat God zijn beschermer was. Zo ging hij het veld in en er gebeurde niets met Mozes. Mozes was niet bang; hij vertrouwde op de Here God.

Waarom bad Mozes niet in de stad? Een stad vol ongeloof en haat, een stad vol afgoden, is niet de juiste plaats om het aangezicht van God te zoeken. Er zijn plaatsen waar je niet moet zijn om te bidden, tenzij je er door omstandigheden van buitenaf ingekomen bent en je er niet uitkunt. Als je er wel uitkunt, net zoals Mozes, dan ga je niet in zo'n afgodische stad bidden tot de Here, dan ga je

naar buiten en zoek je de stilte met God.

Toen hij ging bidden, hief hij zijn handen omhoog. Je zou bijna zeggen: Het leek wel alsof Mozes probeerde met zijn hand de hand van God te bereiken. Het leek wel of hij wilde zeggen: “Here God, die hand van U, die zo zwaar drukt op de Egyptenaren, haal die alstublieft terug! Het is genoeg.”

Een onoprechte belijdenis

Nu komt er een vreemde belijdenis van Farao. Hij zei: *“Ik heb ditmaal gezondigd, de HERE is rechtvaardig, maar ik en mijn volk zijn schuldig”* (Exodus 9:27).

Het lijkt mooier dan het is. Farao belijdt niet zonder meer zijn schuld. Hij doet dit alleen in verband met de laatste plaag! God heeft Farao’s hart geraakt. Farao geeft God echter weinig ruimte om tot hem door te dringen. Het berouw van Farao blijkt niet diep te zitten!

“Toen Farao zag, dat de regen, de hagel, de donderslagen hadden opgehouden, ging hij voort met zondigen, hij liet zijn hart niet vermurwen, hij noch zijn dienaren. Het hart van Farao verhardde” (Exodus 9:34).

Farao bleef zondigen. Zo gaat het vaak met slechte mensen. Zolang ze in de problemen zitten, zijn ze nederig en bidden en smeken ze tot God en beloven Hem van alles. Zodra de problemen voorbij zijn, gaan ze weer gewoon verder met hun oude leven en blijkt, dat er niets veranderd is. Waar mensen blijk geven, niet te willen veranderen, daar blijft er van Godswege maar één mogelijkheid over. Hij moet doorgaan met Zijn kastijding, plagen, straffen en catastrofes.

Zo moet na deze zevende plaag de achtste komen. Niet omdat God dit zo graag wilde, maar omdat Farao er zelf voor koos.

Laten we dat ook onthouden, als het gaat om het behoud van een mens of zijn verlorenheid, dat het nooit de Here God is, die de één

kiest en tegen hem zegt: “Ik wil jou graag behouden “ en de ander kiest en tegen hem zegt: “Ik wil jou graag verloren laten gaan.” In deze plaag, die eigenlijk het beeld is van de helse straf, blijkt duidelijk waar het om gaat. Het gaat erom of de mens buigt voor God, of dat de mens zelf zegt: “Ik ga mijn eigen weg.” Het is onvoorstelbaar, dat het hart van Farao zó hard als steen was. De Bijbel zegt, dat God zo graag dat hart van steen uit de mens wil wegnemen en daarvoor in de plaats een hart van geest en leven aan ons wil geven (Ezechiël 36:26).

Hoofdstuk 8 sprinkhanen

Velen vragen zich af over welke periode de tien plagen zich hebben uitgestrekt. Hoe lang duurde het van de eerste tot en met de laatste plaag? De rabbijnen vertellen ons, dat het gedurende een periode van twaalf maanden was. Ongeveer een jaar, nadat Mozes en Aäron voor het eerst bij Farao kwamen, zijn de Israëlieten uit Egypte vertrokken.

Farao's hart

De achtste plaag begint met een korte en duidelijke mededeling van de Here God aan Mozes:

“Ga tot Farao, want Ik heb zijn hart en dat van zijn dienaren onvermurwbaar gemaakt, opdat Ik deze mijn tekenen onder hen tone” (Exodus 10:1).

God vertelt aan Mozes, dat Hij zowel het hart van Farao en het hart van de dienaren van Farao onvermurwbaar heeft gemaakt. Er staat niet “verhard”, maar een ander woord, dat bijna hetzelfde wil zeggen. Het woord “verhard” komt straks weer terug in Exodus 10:20 waar staat:

“De HERE verhardde het hart van Farao, zodat hij de Israëlieten niet liet gaan.”

Hier wordt gesproken over “onvermurwbaar”. Onvermurwbaar is in feite ook zo hardnekkig als “verhard”, maar het legt nog wat meer de nadruk op het feit, dat het echt niet te veranderen is.

Bij “verhard” vraag je je af hoe lang het duurt voor het stopt. Bij “onvermurwbaar” weet je, dat het niet zal veranderen; het kan niet veranderen.

Hiermee informeerde de Here God Mozes nog voordat de achtste plaag kwam, dat als hij naar Farao zou gaan, om de achtste plaag aan te kondigen, hij dat niet moest doen met de verwachting, dat

Farao nu misschien wel zou luisteren.

Nadat Farao eerst zelf een aantal keren zijn hart verhard had, is dit werk nu door God overgenomen en verhardde de Here God Zelf het hart van Farao. We moeten er goed op letten, dat het feit, dat Farao's hart onvermurwbaar geworden is, niet de reden is, waarom er nu een achtste plaag komt. Veel mensen menen, dat het hard worden van Farao's hart de oorzaak was, dat er een achtste en daarna weer een negende plaag kwam. Zij zijn verontwaardigd en zeggen, dat, nu God het hart van Farao verhard had, Farao niet anders kon. Zij vinden het onrechtvaardig, dat God deze man strafte, terwijl God Zelf hem onvermurwbaar had gemaakt.

Straf

U moet het goed zien. Farao wordt niet gestraft, omdat zijn hart onvermurwbaar of hardnekkig is. Er zijn meerdere redenen, waarom Farao zo zwaar gestraft werd. De eerste reden was: straf. Het had te maken met wat Farao de Israëlieten had aangedaan. Farao was een slavendrijver en een moordenaar geweest. Deuteronomium 26:6 spreekt over mishandeling, verdrukking en harde slavenarbeid. Farao heeft koningskinderen, de kinderen van de allerhoogste God, tot slaven gemaakt in zijn koninkrijk. De allerhoogste God, de Vader van deze Israëlieten, maakt duidelijk dat Hij hun ellende gezien heeft en dat Hij, wat Farao de Israëlieten heeft aangedaan, zal wreken. Farao werd gestraft voor al het leed dat hij de Israëlieten had aangedaan. Al zou zijn hart niet verhard zijn geweest, dan nog had hij deze plagen moeten ondergaan.

Farao moet God leren kennen

De tweede reden had als doel, dat Farao God zou leren kennen. Farao wordt zo zwaar gestraft, opdat hij zal gaan inzien, wie de Here God, de God van Israël werkelijk is. Bij het aanbreken van deze achtste plaag heeft Farao nog steeds geen benul, h oe de God van de Israëlieten is. Bij het aanbreken van de negende plaag heeft

hij het ook nog niet in de gaten, daarom kwam ook de negende plaag. Zelfs bij het aanbreken van de tiende plaag wist hij nog steeds niet, wie de Here God was, terwijl hij het ook niet wilde weten! Daarom kwam ook de tiende plaag.

Dit betekent, dat volgens het plan van God, het bij de achtste plaag ook niet de bedoeling was, dat de Israëlieten al zouden vertrekken. Gods plan was, dat er nog enkele plagen over de Egyptenaren zouden komen. Natuurlijk had God bij de eerste plaag al Egypte zo zwaar kunnen straffen, dat Farao de Israëlieten toen al gesmeekt zou hebben, om weg te gaan uit zijn rijk. Maar dan had Farao nooit geweten wie God was. Daarom komen al deze tien plagen, opdat Farao zal leren, wie de God van de Israëlieten is.

Israël moet God leren kennen

Er is nog een derde reden, namelijk dat de Israëlieten zelf hun God zullen leren kennen! Deze reden wordt in Exodus 10:2 genoemd. Er staat aan het slot:

*“Opdat Ik deze Mijn tekenen onder hen tone en gij aan uw kind en kleinkind kunt vertellen, wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan en welke tekenen Ik onder hen verricht heb, **opdat gij weet, dat Ik de HERE ben.**”*

De plagen zijn er ook om Israël te overtuigen. Israël is naar Egypte gegaan en heeft daar het godsdienstig leven van de Egyptenaren bekeken. De Israëlieten hebben er klaarblijkelijk heel mooie en aantrekkelijke dingen in ontdekt, zoals onder andere de verering van het kalf, zoals ze dat later deden in de woestijn. Israël moet ook weten dat de HERE alleen de waarachtige God is. Israël moet dit weten, ook in de volgende generaties. Generatie na generatie moet het weten. Daarom staat er: “Het moet worden verteld” (Exodus 10:2). Het woord “vertellen” wil eigenlijk zeggen: “doorvertellen”. Letterlijk staat er, dat het in hun oor gebracht moet worden. Niet alleen de Egyptenaren moeten weten wie God is, ook de Israëlieten moeten het weten, ook zij die (veel) later zouden leven.

Israël heeft het geweten

Israël is het ook nooit vergeten. In de eerste plaats heeft Mozes het zelf in het boek Exodus geschreven, opdat de Israëlieten het nooit zouden vergeten. In de tweede plaats heeft de psalmist het in Psalm 78 en in Psalm 105 opgeschreven, opdat de Israëlieten het nooit zouden vergeten. In de derde plaats wordt deze geschiedenis elk jaar bij het Paasfeest aan de kinderen verteld.

Als het kind vraagt: “Waarom is deze dag zo anders dan alle andere dagen?”, dan gaat de vader vertellen: “Onze vaders waren slaven in Egypte...” en dan gaat hij vertellen, wat er toen allemaal gebeurd is. Zij moeten dan een heel bijzonder verhaal vertellen, zo staat er in Exodus 10:2. “Zij moeten doorvertellen wat Ik de Egyptenaren heb aangedaan.” De woorden “Wat Ik hen heb aangedaan”, kun je ook anders vertalen. Je kunt ook vertalen, dat God zegt: “Hoe Ik Mij met hen vermaakt heb.” Je kunt ook vertalen: “Hoe Ik Mijn spel met hen gespeeld heb.” Je kunt zelfs vertalen: “Hoe Ik hen tot dwazen heb gemaakt.” Het klinkt even vreemd, maar hier moet u denken aan wat er staat in Psalm 2:4. Als de volkeren der aarde spotten met de Here God, dan staat er in de Bijbel: “Die in de hemel zetelt, lacht; de Here spot met hen. “ Toen Farao zo tekeer ging tegen de Here in de hemel, heeft God gelachen en gezegd: “Dwaze, dwaze Farao, Ik hoef maar een spel met jou te spelen en je bent nergens meer. Ik zal je tot een dwaas mens maken. Een man van wie je je eigenlijk afvraagt, waar zijn verstand zit!”

Komen of gaan?

In Exodus 10:1 staat nog een belangrijke opmerking: “De *HERE* zei tot Mozes: **Ga tot Farao.**” Letterlijk staat er: “**Kom bij Farao.**” God zegt niet: “Ga”, maar “Kom.” Dit wil drie dingen zeggen.

Het eerste wat het wil zeggen is: “Wij gaan samen naar Farao. Jij gaat niet alleen. Wij gaan samen.”

Het tweede wat het wil zeggen is: “Ik zal bij je zijn, Mozes, als je

voor Farao staat. Vrees niet, ook al wordt het dit keer heel erg spannend bij Farao”, zoals Exodus 10: 11 aan het slot zegt, dat men Mozes en Aäron van Farao wegjoeg.

Het derde wat het wil zeggen is: Het is alsof God zegt: “Mozes realiseer je, dat het niet om jou gaat. Jij bent niet de grote tegenstander van de Farao; het gaat om Mij. Ik ben Farao’s tegenstander en Ik ga daarom Zelf met je mee en Ik ga Zelf naar Farao toe.”

Achtste plaag: Sprinkhanen

Toen Mozes bij Farao kwam, begon hij direct met een verwijt:

“Hoe lang zult gij weigeren, u voor Mijn (dat is Gods) aangezicht te verootmoedigen?” (Exodus 10: 3)

Meteen daarna volgt de aankondiging van de volgende straf: de sprinkhanen zullen komen.

“Zij zullen de oppervlakte van het land bedekken, zodat men het land niet zal kunnen zien.” (Exodus 10:5)

Eigenlijk staat er: “Zij zullen het gezicht van het land bedekken”, dat is letterlijk: “Zij zullen het oog van het land bedekken.” Dat wil zeggen, dat het land jullie niet meer zal zien. “En jullie zullen het land niet meer zien” (Exodus 10:5). Er zal geen contact meer zijn tussen het land en de mensen, zoveel sprinkhanen zullen er zijn. Ze zullen mannetje aan mannetje optrekken, zoals Joël spreekt over sprinkhanen “optrekkend als een leger.”¹²

¹² *Ik zal u vergoeden de jaren, toen de sprinkhaan [alles] opvrat, de verslinder en de kaalvreter en de knager, mijn groot leger dat Ik op u afzond.* (Joël 2:25)

Zó zullen deze sprinkhanen komen, als in een leger en ze zullen het hele land overdekken en ze zullen alles opeten. Bij de vorige plaag waren alleen het vlas en de gerst door de hagel vernietigd, terwijl tarwe en spelt gespaard waren, omdat die later komen (Exodus 9:31,32). Inmiddels zijn wij bij de achtste plaag zeker een maand na de zevende plaag en zijn tarwe en spelt inmiddels tot

bloei gekomen. Nu zal de sprinkhaan deze gewassen vernietigen, zodat het laatste restje groen in Egypte verdwenen zal zijn. sprinkhanen eten zelfs de basten van bomen op.

Ook dit is weer een bijzondere plaag. Het heeft opnieuw te maken met de goden van Egypte. Deuteronomium 29: 17 vertelt ons, dat de Egyptenaren bekend stonden om hun vele afgoden, die vaak vreemde, wanstaltige en grillige vormen hadden.

Eén van die afgoden was de sprinkhaan. De Egyptenaren vreesden de sprinkhanen. Daarom droegen veel Egyptenaren amuletten in de vorm van een sprinkhaan om hun hals. (Er zijn trouwens ook amuletten in de vorm van een kikvors gevonden. Hierbij ging het om een kikvorsengodin, die vrouwen in het kraambed bijstond.)

Zij vereerden de sprinkhaan. Zij baden tot de sprinkhanengod, dat hij hun land niet zou treffen door een sprinkhanenplaag.

Nu gaat de Here God tonen dat hun zogenaamde sprinkhanengod, zich juist op een afschuwelijke wijze tegen hen gaat keren, op een manier, die ons herinnert aan de plaag van de kikvorsen. De sprinkhanen zullen namelijk niet alleen het gewas, dat buiten op het land is, kaalvreten, maar ze zullen ook de huizen binnenkomen (Exodus 10:6). In elk huis zullen ze wat ze aan voedsel vinden opvreten. Ze zullen de keukens plunderen. Ze zullen de voorraadschuren plunderen. Ze zullen alles in de huizen opeten. Het gevolg is, dat er geen eten meer zal zijn in Egypte en de mensen honger zullen lijden. Er komt zo'n grote honger, dat Farao deze plaag een "dood" noemt. (Exodus 10:17). Hij zegt:

“Nu dan, vergeef toch ditmaal mijn zonde en bid tot de HERE uw God dat Hij althans deze dood van mij doet wijken.”

De sprinkhanen betekenden de hongerdood voor de Egyptenaren. Farao is zich daar terdege van bewust. De sprinkhanen brachten dood en verwoesting en hebben alles in het land vernietigd.

Mozes' vertrek

Na de aankondiging van deze plaag, heeft Mozes op een

bijzondere manier Farao verlaten.

“Toen wendde Mozes zich af en ging van Farao heen.” (Exodus 10:6)

Dit betekent, dat Mozes op een ongebruikelijke manier de zaal, waarin Farao was, verliet. Normaal gesproken deed je dat, door achterwaarts terug te lopen, totdat je aan het eind van de zaal kwam, de deur uitging en je dan pas omdraaide. Je draaide je niet om, als je nog bij Farao stond! Je keerde Farao niet de rug toe! Mozes deed dit nu echter wel. Hij draaide zich om en liep weg. Hierin deed hij niet een teken als gewoon mens, maar als vertegenwoordiger van God. Het was alsof hij wilde laten zien: “Farao, weet dat de God van hemel en aarde jou de rug heeft toegekeerd.” Mozes durfde zich zo om te keren, omdat hij wist, dat God had gezegd: “Kom, wij gaan naar Farao, Ik ga met je mee en Ik zal bij je zijn.” Dan blijkt, dat Farao goed begrepen heeft, waarom Mozes zich zo omdraaide. Er staat even later, dat hij klaarblijkelijk, uit grote woede en ergernis, Mozes en Aäron uit zijn paleis liet weggagen (Exodus 10:11).

Tussen het moment waarop Mozes bij Farao vertrok, waarbij hij niet achterwaarts wegliep en het moment waarop hij even later uit het paleis gejaagd werd, vond nog heel snel een overleg plaats tussen Farao’s dienaren en Farao. De dienaren van Farao gaan zich nu met de zaak bemoeien en ze zeggen tegen Farao: “Geef toch alstublieft toe. Die Mozes wordt nog eens onze dood, als we zo doorgaan. Laat die mannen toch gaan als ze hun God willen dienen in de woestijn. Anders gaat straks nog heel Egypte zijn ondergang tegemoet. Wij overleven de straffen van die God van Mozes niet” (Exodus 10:7).

Als je dit zo ziet, dan blijkt, dat telkens na elkaar verschillende mensen in Egypte overstag gingen. Eerst de geleerden. De geleerden zeiden: *“Dit is Gods vinger.”* (Exodus 8:19).

Nu komen de dienaren, Farao’s raadgevers en zeggen:

“Laat die mannen gaan om de Here, hun God, te dienen. Beseft gij nog niet, dat Egypte te gronde gaat?” (Exodus 10:7)

Straks bij de laatste plaag, zullen zowel Farao als alle Egyptenaren komen en massaal vragen, of Mozes en Aäron en het volk alstublieft het land willen verlaten.

“Toen ontbood hij des nachts Mozes en Aaron en zeide: Maakt u gereed, gaat weg uit het midden van mijn volk, zowel gij als de Israelieten; gaat, dient de Here, zoals gij gezegd hebt. Neemt ook uw kleinvee en uw runderen mee, zoals gij gezegd hebt; maar gaat! En wilt ook mij zegenen. De Egyptenaren drongen eveneens sterk bij het volk aan, om het snel uit het land te laten gaan, want, zeiden zij, wij sterven allen.” (Exodus 12:31-33)

Het blijkt, dat Farao luistert naar zijn raadgevers. Hij begint te onderhandelen. Hij probeert althans te onderhandelen met Mozes. Hij zegt: “Het is goed dat de mannen gaan, alle mannen mogen mee, maar je moet de rest als onderpand hier in Egypte achterlaten” (Exodus 10: 11). Het lijkt of Farao denkt, dat als de mannen alleen weggaan, ze vast en zeker terug zullen komen bij hun vrouwen en kinderen. Dan weet hij zeker, dat hij zijn goedkope slaven niet kwijt is. Mozes geeft als antwoord: “Nee, als wij gaan, gaan we met allen en met alles, alle mensen, al ons vee en al onze bezittingen” (Exodus 10:9).

Farao's reacties

Als Farao dit hoort, geeft hij twee opmerkelijke antwoorden.

Het eerste antwoord lijkt heel vroom, maar als u weet dat hij boos was op Mozes, dan begrijpt u, dat de uitspraak van Farao niet mooi bedoeld kan zijn. Farao zei:

“De HERE moge met u zijn, als ik van zins ben, u met uw kinderen te laten gaan” (Exodus 10: 10). Zijn tweede uitspraak is: *“Neemt u in acht, want onheil bedreigt u.”* (Exodus 10:10)

“De HERE moge met u zijn”, is het eerste wat hij zegt. Het lijkt op een zegenbede, maar dat was het beslist niet. Het was een sarcastische opmerking. Met deze woorden laat hij merken, dat hij

niet overtuigd is, wie de Here werkelijk is. Hij kent de Here God nog steeds niet. Als je zijn sarcastische opmerking in eenvoudig Nederlands zou vertalen, dan zou je eigenlijk gewoon krijgen: “Ik ben niet gek, hier tippel ik niet in.” Met mooie woorden maakt hij zo aan Mozes duidelijk, dat er geen sprake van is, dat hij de Israëlieten zal laten gaan. Dan blijkt ook meteen uit zijn tweede opmerking, hoe hij het bedoeld heeft: “Onheil bedreigt u.”

Al het onheil, dat er in de afgelopen periode over Egypte gekomen was, was niet door Mozes, maar door Farao gekomen, ook al geeft Farao Mozes de schuld. Hij probeert Mozes de schuld in de schoenen te schuiven, ook van het komende onheil, dat nu echter niet de Egyptenaren, maar de Israëlieten zal treffen, zo meent hij. Letterlijk zegt hij: “Zie toch duidelijk het onheil (of het kwaad) voor jullie gezichten.” Anders gezegd: “Het kwaad ligt voor jullie gezicht al op je te wachten. Realiseer je je dat Mozes?” Hiermee wil hij zeggen, dat de Israëlieten een boosaardig en een kwaadwillig plan in gedachten hebben. Hij meent, dat Mozes en Aäron zijn slaven van hem willen afpakken, zodat zij niet langer voor hem zullen werken.

Hij vindt dat een boosaardig plan. Nu zegt hij: “Dat kwade plan, dat jullie in gedachten hebben, zal zich eenmaal tegen jullie keren, als jij, Mozes, zo dom wilt zijn om Egypte te verlaten. Weet dan, dat het kwaad jou later in de woestijn zal overvallen en dat jullie in de woestijn genoeg kwaad zullen krijgen.” Het onvoorstelbare is, dat Farao gelijk had. Wät een rampen, wät een plagen, wät een straffen van Godswege zijn er in de woestijn over de Israëlieten gekomen. Je vraagt je af, of dit nu puur grootspraak van Farao was, waarbij het toevallig klopte, of dat zijn astrologen hem dit verteld hadden. De Bijbel geeft hierop geen antwoord. De Bijbel vertelt echter wel iets opmerkelijks.

Onheil

Het woord “onheil”, dat hier door Farao gebruikt wordt, komen wij elders nogmaals tegen:

“Waarom zouden de Egyptenaren zeggen: Tot hun onheil heeft hij

hen uitgeleid, om hen te doden in de bergen en hen van de aardbodem te vernietigen?” (Exodus 32: 12)

Het woord “onheil” is de vertaling van het Hebreeuwse woord “ra”. Dit Hebreeuwse woord is hetzelfde woord als de naam van één van de goden van Egypte. De Egyptenaren vereerden Ra, de zonnegod. Als Mozes in Exodus 32:12 over dit onheil spreekt, lijkt het of hij zegt, dat de Egyptenaren zouden zeggen, dat God boze bedoelingen met de Israëlieten had, of dat de Israëlieten tegen de macht van Ra, uit Egypte vertrokken zouden zijn. Het lijkt hier, alsof Farao zegt: “Pas maar op, dat straks in de woestijn, onze zonnegod jullie niet zal treffen.” Farao weet niet, dat straks bij de negende plaag, de zonnegod Ra, de afgod van de Egyptenaren, zich juist tegen Egypte zal keren. Dat zien we, als het donker wordt en de zon niet meer door de duisternis kan heenkomen.

Ook deze geschiedenis eindigt weer met Farao’s uitspraak: “*Ik heb gezondigd.*” (Exodus 10:16) Dan haast hij zich zelfs om Mozes en Aäron bij zich te roepen en zijn zonde te erkennen, waarna de sprinkhanen verdwijnen. Farao’s hart blijkt echter nog altijd even hard. Wij hebben gezien, waarom deze plagen in Egypte gebeurd zijn. Het was, opdat zowel de Egyptenaren als de Israëlieten, de Here God zouden leren kennen. Wij mogen geloven, dat deze plagen in Egypte er ook geweest zijn, opdat *wij* de Here God beter zouden leren kennen.

De gelovigen leven ook als “Israëlieten” te midden van “Egyptenaren”. Zo voelen we ons soms. We hebben soms ook het gevoel, dat we midden in een vijandige omgeving zitten.

Dan zegt God tegen u en mij, zoals Hij tegen Mozes zei: “Kom, wij gaan samen. De hele wereld is niet tegen jou gericht, maar tegen Mij. Daarom hoef je niet bang te zijn, want Ik ga met je mee en Ik ben bij je.” Zoals Israëlieten en Egyptenaren de Here God moesten leren kennen, door de wonderen en tekenen die Hij deed, waarin Hij de tegenstander van al zijn macht en kracht onthief, waarin hij hem machteloos maakte en toonde dat Hij, de Almachtige God, speelt en lacht om de machten van de duisternis, zo moeten wij ons hier ook van bewust zijn en niet bang zijn voor de machten

der duisternis. Niet dat wij met hen zullen moeten spelen. Niet dat wij om hen zullen moeten lachen, maar wij zullen moeten weten, dat onze God om de boze machten lacht.

Hij bespot hen en drijft hen in het nauw. Wie dat weet, mag in blijdschap zijn weg vervolgen, want de Here is met hem. Mogen wij allen dit ook uit deze plaag leren.

Hoofdstuk 9 Tastbare duisternis

Velen menen, dat Farao onschuldig was en dat God zijn hart verhardde, waardoor hij niet tot inkeer kon komen. Zij vinden het niet eerlijk, dat God hem strafte, terwijl God Zelf zijn hart verhard had. Farao werd echter niet gestraft, omdat zijn hart verhard was! God strafte Farao vanwege al het leed, dat hij Israël had aangedaan. God verhardde Farao's hart, omdat Hij met een strafproces tegen Farao bezig was. God strafte Farao, omdat Farao het volk Israël zo verschrikkelijk gepijnigd had. Hij was een slavendrijver en een moordenaar.

God deed nu met Farao, wat Farao Israël had aangedaan. God heeft Zijn volk gewroken. Pas als Farao voldoende gestraft is voor al het leed, dat hij Israël heeft aangedaan, pas dan zullen de straffen van God beëindigd worden. Al die plagen hadden dus niet te maken met Farao's harde hart, maar zij hadden te maken met het feit dat ze een straf van God waren, voor alles wat hij Israël had aangedaan.

De tweede reden waarom Farao zo zwaar gestraft werd, was het feit dat hij weigerde – niet om Israël te laten gaan – maar dat hij weigerde Israëls God te erkennen. Hij werd niet in zijn hart verhard, zodat hij God niet kon erkennen; hij werd in zijn hart verhard, opdat hij de Israëlieten niet zou laten gaan en hij nog meer gestraft zou kunnen worden. Farao zelf wilde zijn harde hoofd niet buigen voor de Here God. Eens zou de dag komen, dat Farao zou erkennen, dat de God van de Hebreëen de enig ware God was. Zolang Farao weigerde dat te erkennen, kwam er iedere keer een nieuwe plaag, een nieuwe straf.

De derde reden waarom het volk van de Egyptenaren zo zwaar gestraft werd, was het feit dat ook het volk van Israël zijn les moest leren. Het volk van Israël moest leren, dat alleen hun God de enig ware God was (Exodus 10:2). Wat hier in Egypte gebeurd was, moesten de Israëlieten altijd aan hun kinderen doorvertellen. Wat Farao moest leren, moesten ook de Israëlieten leren. In Egypte hebben de Israëlieten meegedaan met de afgodendienst van de

Egyptenaren. We zien dat ook later in de woestijn, waar ze een Egyptische god vereren: het gouden kalf, de gouden stier. De Israëlieten moesten leren, dat de Here, de God van Israël, de enig ware God is. De God die je niet kunt zien. Die ook niet woont in een huis met handen gemaakt. De enige God, die niet op aarde te zien is in de vorm van een beeld. De enige God, Die in de hemelen omhoog woont, terwijl Hij de hele aarde in Zijn hand vasthoudt.

Negende plaag: Duisternis

Opmerkelijk bij de negende plaag is, dat vooraf geen overleg plaatsvindt tussen Mozes en Farao. Zonder overleg, zonder samenspraak, zelfs zonder een aankondiging aan Farao, dat nu de negende plaag zal komen, komt deze plotseling. De onderhandelingen, die bij de achtste plaag gevoerd zijn, hebben geen enkel resultaat opgeleverd. Het heeft blijkbaar geen nut opnieuw eerst een gesprek met Farao te voeren.

God zegt tegen Mozes, dat hij zijn staf omhoog moet heffen. Daarop komt de straf: de duisternis. Het blijkt ook helemaal niet nodig te zijn om aan Farao te zeggen, dat als nu de duisternis komt, dat het een catastrofe van Godswege zal zijn, want Farao weet inmiddels na zoveel plagen wel, dat als er weer een straf komt, dat deze straf hem van Godswege overvalt. Deze negende catastrofe lijkt heel eenvoudig. Het lijkt niet zo'n bijzondere straf te zijn. Het lijkt wel mee te vallen. Er staan echter een paar toevoegingen bij, die ons duidelijk maken, dat deze negende plaag ook een ware catastrofe was.

Duisternis

De negende plaag was duisternis. Deze duisternis moet u niet verwarren met de duisternis, zoals wij die kennen. De duisternis waarvan sprake is in Exodus 10:21, was een duisternis, die zó sterk was, dat je hem kon voelen, zo staat er. De duisternis was tastbaar, je kon als het ware de duisternis aanraken; hij was als een muur om je heen. Je kon er niet buiten kijken. Het was een afschuwelijke

duisternis. Het is een duisternis die je kunt vergelijken met een duisternis van een afgesloten kast, waar geen enkel buitenlicht kan binnendringen, ook niet onder de deur door. In zo'n duisternis weet je niet meer wat links of rechts is. Zó was de duisternis, waarin de Egyptenaren verkeerden.

Het was een duisternis, waar geen enkel licht kon binnendringen. Al zou je een kandelaar aansteken, dan zou die kandelaar niet in staat zijn om licht te verspreiden. Dat kunnen we ons gewoon niet voorstellen. Een licht dat brandt en geen licht verspreidt. Er drong geen licht door deze duisternis heen. Die duisternis was er niet alleen 's nachts, maar ook overdag. Dag en nacht was het absoluut donker.

Deze duisternis was overdag aangebroken, toen de mensen bezig waren met hun arbeid. Ineens deed Mozes zijn hand en staf omhoog en van het ene op het andere moment was het in heel Egypte afschuwelijk donker. Dan sta je daar midden op straat en je kunt je nog herinneren dat de weg rechtdoor gaat, maar hoever je rechtdoor moet en wanneer linksaf, is niet meer te bepalen. Je wilt terug, je draait je om, maar hoever moet je teruggaan? Waar is je huis? Waar woon je? Je kunt je eigen huis niet meer vinden! Je kunt geen boom meer zien staan! Je kunt geen greppel meer zien! De duisternis in Egypte overviel de mensen. Ze zagen elkaar ook niet meer. Misschien hebben ze naar elkaar geroepen.

Drie dagen

Deze duisternis duurde drie dagen. Dat betekent, zo staat er ook in de Bijbel, dat gedurende deze tijd de mensen zich niet meer konden verplaatsen (Exodus 10:23). De mensen konden niet van hun plaatsen opstaan. Waar moesten ze naartoe, als zij in huis waren? Ze konden hun huis niet uit. Waar moest je heen? In huis was het ook afschuwelijk donker. Je kon alleen maar langs de muren tasten. Was je buiten, dan kon je niet naar huis. Was je binnen, dan kon je niet naar buiten. Natuurlijk zullen ze geprobeerd hebben lampen aan te steken, maar de lampen gaven geen licht! Er was geen zon, maan of ster te zien! Wie zat, kon niet

lopen; wie in bed lag, kon er niet uit.

Op een gegeven moment hadden de mensen ook geen idee meer van de tijd. De mensen hadden geen idee in welke periode van de dag zij zich bevonden.

Licht

“Maar de Israëlieten hadden licht, waar ze woonden.” (Exodus 10:23)

Alle Israëlieten deden de kandelaars in hun huizen aan en die gaven licht en dit drong door de duisternis heen. In elk Israëlietisch huis brandde licht. Dit licht scheen niet naar buiten, maar wèl in hun huizen. Wonderlijk, dat de duisternis zo sterk kan zijn, dat de zon er zelfs niet meer doorheen kan komen, zelfs niet met een paar stralen.

Egyptische zonnegod ontluisterd

Bij de achtste plaag had Faraó gezegd: “Ga maar. Straks als jullie in de woestijn zijn, dan zal het kwaad, het onheil, jullie treffen.” (Exodus 10:10) Wij hebben gezien, dat het woord voor “kwaad”, “onheil”, het Hebreeuwse woord “Ra” is. Het woord Ra was ook de naam van de Egyptische zonnegod. Faraó had dus eigenlijk vol overmoed tegen de Israëlieten gezegd: “Onze god, onze zonnegod, zal jullie wel krijgen, als je straks in de verstikkende woestijn bent en als onze zonnegod op jullie schijnt en brandt en jullie smachten van dorst, dan zal je nog eens aan mij denken. Dan zullen jullie tegen elkaar zeggen: “Waren we nog maar in Egypte. Daar was de zonnegod ook, maar daar was ook water om te drinken.” Faraó, die zo trots was op zijn zonnegod, moet nu constateren, dat zijn eigen zonnegod hem verlaten heeft en dat de God van hemel en aarde zijn zonnegod onder curatele gesteld heeft. De God van hemel en aarde heeft gezegd: “Weg zon, schijn niet.” En hij scheen niet meer.

De profeten hebben aangekondigd, dat zoiets nog een keer zal

geschieden. De zon zal dan zwart worden als een haren zak.¹³ Hij zal de ene keer bloedrood worden en de andere keer zal hij verduisterd worden en niet meer schijnen.

¹³ *En ik zag, toen Hij het zesde zegel opende, en daar geschiedde een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de maan werd geheel als bloed.* (Openbaring 6:12)

Zo hadden de Egyptenaren hier als het ware een voorproefje, van wat er straks in de grote verdrukking zal geschieden. De God van Israël liet opnieuw zien, zoals Hij dat bij alle plagen gedaan had, dat Hij sterker was dan welke van de Egyptische goden ook en dat Hij alleen de Machtige, ja de Almachtige is.

Een opmerkelijk beeld

Wij zien hier een opmerkelijk beeld: twee volken, Egypte en Israël, beiden in hetzelfde land. Alleen in Egypte is duisternis.

De Israëlieten hebben licht. De duisternis is het beeld van Gods toorn. Het licht is het beeld van Gods genade en liefde. Deze beide, het licht en de duisternis vertellen ons iets van de geestelijke situatie van de mensen toen, maar ook van de geestelijke situatie van mensen nu. De Egyptenaren waren met hun afgoden in de duisternis. De Israëlieten waren met hun God in het licht.

Deze duisternis is een beeld van de hel. Meerdere keren sprak de Here Jezus over de hel en noemde Hij die de plaats “*de buitenste duisternis*” (Mattheüs 8:12; 22:13; 25:30). De mens die de Here Jezus Christus niet kent, leeft in duisternis en is onderweg naar de buitenste duisternis. De mens die Jezus Christus in zijn leven aanvaard heeft, heeft licht.

Als straks de dag komt, waarop Gods heil zal uitbreken over Israël en Hij Israël nog een keer zal verlossen, nu niet alleen uit Egypte, maar nu uit alle landen van de wereld, dan zal Gods heerlijkheid over Israël opnieuw gezien worden. Jesaja zegt, dat dan de duisternis opnieuw de aarde zal bedekken en donkerheid de natiën, maar Gods volk zal in het licht wandelen.¹⁴

14 *Want zie, duisternis zal de aarde bedekken en donkerheid de natiën, maar over u zal de Here opgaan en zijn heerlijkheid zal over u gezien worden. (Jesaja 60:2)*

Nieuwe onderhandelingen

Als Farao deze straf heeft meegemaakt, roept hij Mozes weer bij zich en wil hij weer onderhandelen met hem. Hij gaat weer een stapje verder dan bij de vorige plaag. Hij zegt nu tegen Mozes, dat hij er in toestemt, dat alle mensen meegaan naar de woestijn, als ze hun vee maar achterlaten. Dat betekent, dat de Israëlieten hun bezittingen moeten achterlaten. Farao is ervan overtuigd, dat iedereen aan zijn bezit hangt en omwille van zijn bezit zeker terugkomt.

Mozes weigert om op deze wijze te gaan. Hij zegt zelfs: “Er blijft zelfs geen hoef achter” (Exodus 10:26). De Statenvertaling zegt: “Er blijft geen klauw achter.” Mozes zegt dus: “Wij laten niets achter. Wij nemen alles mee naar de woestijn.” Hij voegt er zelfs nog iets aan toe: “Wij hebben ook dieren van u nodig. We gaan niet alleen met onze eigen dieren, maar we nemen ook nog een aantal dieren van de Egyptenaren mee. Op dit moment weten we nog niet, welke dieren we moeten offeren aan de Here God. Wij hebben al honderden jaren geen offers meer gebracht. Wij weten niet meer hoe het allemaal gaat, dat moet God ons opnieuw vertellen.” (Exodus 10:25,26)

De offerdieren die Mozes van de Egyptenaren vroeg, waren dus hun goden! Mozes zei dus eigenlijk: “Jullie goden gaan met ons mee. We zullen jullie beroven van je afgoden en je zult het eens en voor altijd weten, dat jullie goden machteloos zijn. Wij gaan jullie dieren gebruiken als slachtoffers en brandoffers.” Brandoffers zijn offers, die helemaal verbrand worden. Alles gaat op het altaar en alles wordt verbrand. Mozes zegt dus eigenlijk: “Dat gaan wij doen met jullie afgoden. Wij slachten ze, leggen ze op het altaar en verbranden ze. Bij een slachtoffer werd een deel van het offerdier op het altaar gelegd en een ander deel werd opgegeten. Mozes zegt: “Weet je wat wij met jullie afgoden gaan doen? Het ene deel verbranden we en het andere deel eten we op.”

“Maar die afgoden waren toch occult?” zal iemand zich afvragen. Mozes blijkt niet bang te zijn voor het occulte, het demonische. Hij was gewoon van plan om met de Israëlieten de Egyptische afgoden op te eten! Wij als gelovigen hoeven niet bang te zijn voor dit soort occulte zaken. Wij zijn van de Here en niets kan ons deren! Op dat moment wordt Farao zo ongelooflijk boos, dat hij Mozes en Aäron wegjaagt en zegt: “Ik wil jullie nooit meer zien.” (Exodus 10:28) Mozes zegt: “U hebt gelijk, ik kom niet meer terug. U hebt gezegd, dat ik niet meer terug mag komen, ik zal niet meer terugkomen. We zullen elkaar nog wel een keer zien, op de dag dat u bij mij komt. Dit is de laatste keer dat ik bij u geweest ben, nu zult u bij mij komen. Daarna gaan we weg en verlaten wij het land” (Exodus 10:29).

Een les

Hier hebben wij een ernstige les, vooral in de laatste woorden “Ik wil je niet meer zien,” uitgesproken door Farao, de man uit de duisternis. De man uit de duisternis zegt tegen de man van het licht: “Ik wil je niet meer zien.” Dat is nou precies wat er in geestelijk opzicht ook in onze tijd gebeurt. Als de dag van de grote scheiding aanbreekt, komt de grote scheiding tussen de gelovigen en de ongelovigen. De ongelovigen zullen de gelovigen nooit meer zien. De ongelovigen gaan dan voor eeuwig naar de duisternis en de gelovigen gaan voor eeuwig naar het licht. Daarom is dit iets om vandaag over na te denken en vandaag te zeggen: “Als ik in de duisternis leef, moet ik vandaag nog zorgen in het licht te komen, in het licht van Jezus Christus, in Zijn genade, liefde en heil.” Ieder die de handen vouwt en de ogen sluit en heel eenvoudig het gebed bidt: “Here kom toch in mijn hart, kom toch in mijn leven. Ik aanvaard U als mijn Redder en Verlosser,” mag daarna weten, overgegaan te zijn uit de duisternis in het licht.

Is het zo eenvoudig? Ja. Het moeilijke werk is door de Heiland gedaan op Golgotha. Kies dan bij wie u wilt zijn en van wie u wilt zijn en wees u bewust, dat de kinderen des lichts nu reeds het licht hebben en straks in de eeuwige heerlijkheid het licht van Jezus, onze Heiland, zullen binnengaan.

Hoofdstuk 10 Weer een afgod dood

Wij hebben gezien, dat Mozes bij Farao was weggejaagd. Mozes had gezegd, dat hij niet naar Farao zou terugkeren (Exodus 10:29).

Nu ineens blijkt dat Mozes er toch weer staat.¹⁵ Is hij dan toch terug gegaan? Het verslag van het gesprek dat in Exodus 11 beschreven wordt, is in feite een terugblik op een eerder gevoerd gesprek.

¹⁵ *“En Mozes zeide: Zo zegt de Here: te middernacht ga Ik door het midden van Egypte.”* (Exodus 11:4)

Er staat in Exodus 11:1 ook niet: “De HERE zei tot Mozes”, zoals dit de andere keren het geval is, maar: “*De HERE nu had tot Mozes gezegd.*” Dit gesprek vond nog plaats bij de laatste ontmoeting tussen Mozes en Farao, vóórdat Mozes en Aäron weggejaagd werden.

Mozes was zeer gezien

“... ook was Mozes een zeer gezien man in het land Egypte, bij de dienaren van Farao en bij het volk.” (Exodus 11:3)

De Egyptenaren bewonderden hem. Zij herkenden in hem een getrouw dienaar van de allerhoogste God. Dat is verwonderlijk, als u bedenkt dat Mozes in hun ogen eigenlijk de man van de verschrikkelijke plagen had kunnen zijn. Zij zagen hem dus niet als de man, die alleen maar ellende over hun volk gebracht had. Mozes was zo’n bijzonder mens, dat als de mensen naar hem keken, zij niet hoefden te denken aan de oordelen, maar zij zich realiseerden, dat deze man een getrouw dienaar van de Allerhoogste was. Zij bewonderden en vereerden hem.

Nog een plaag

Er zal nog één plaag komen en dan zal Farao de Israëlieten laten

gaan. Dat betekent niet, dat er in totaal nog één plaag komt en dat daarna de plagen zijn afgelopen. Er zal later nog een plaag komen, als het Egyptische leger in de zee verdrinkt.

Nu komt de laatste plaag, vóórdat de Israëlieten het land uit mogen gaan. God had gezegd:

“Nog één plaag zal Ik over Farao en over Egypte brengen, daarna zal hij u in uw geheel vanhier laten gaan; wanneer hij u laat gaan, zal hij u met geweld vanhier wegdrijven.” (Exodus 11: 1)

God had bij de aankondiging van de laatste plaag aan Mozes verteld, dat Farao ook nu niet zou luisteren.

“Farao zal naar u niet luisteren, opdat Mijn wonderen in het land Egypte talrijk worden.” (Exodus 11:9)

Farao zal niet tot inkeer komen. Er zal niets veranderen, want er moet hierna (dus: na deze tiende plaag!) nog een keer een verschrikkelijke plaag over Egypte komen. Egypte moet voor de laatste keer en nu op een afschuwelijke wijze, bij de Schelfzee gestraft worden. De Egyptenaren hadden zich vergrepen aan de eerstgeboren Zoon van de Allerhoogste. Nu zou God de eerstgeborenen van Egypte doden (Exodus 4:23). Egypte had gezondigd en kon maar op één wijze gestraft worden; niet door een boete, niet door een kleine plaag, maar alleen door mee te moeten maken, wat ze zelf de Israëlieten aangedaan hadden. Daarom veranderde Farao's hart niet en kwam hij ook niet tot inkeer.

Het beslissende moment

Dan komt de definitieve straf, als in die nacht alle eerstgeborenen in Egypte zullen sterven. Hier in Exodus 11 wordt nog niet verteld, wanneer dat zal zijn. Dat wordt pas later in Exodus 12 duidelijk. De maand waarin dit plaatsvond zal als gevolg van de straf op de Egyptenaren en van de bevrijding van de Israëlieten voortaan als eerste, dat wil zeggen als voornaamste maand gerekend worden (Exodus 12:2). Dit betekende niet, dat de jaartelling in het vervolg bij deze maand zou beginnen. Het bleef gewoon één van de

maanden van het jaar. Hij zou voortaan echter de belangrijkste, de voornaamste maand van het jaar zijn. Deze maand was ook in het leven van de Here Jezus de belangrijkste maand! Het is de maand van de bevrijding van het volk Israël.

In Exodus 12:18 wordt ook de datum waarop dit zal plaatsvinden, genoemd. Het zal zijn op de 14e van die maand, dat is de 14e Nisan. Te middernacht zullen de eerstgeborenen sterven (Exodus 11:4 en 12:29). Heel opvallend staat er, dat als het oordeel voltrokken zal worden, de Here God geen gebruik maakt van Mozes en Aäron. Negen keer is er een plaag geweest, waarbij God Mozes en Aäron had ingeschakeld. Nu staat er heel afschrikwekkend, dat God Zelf zal komen.

“Te middernacht ga Ik door het midden van Egypte.” (Exodus 11:4)

Tiende plaag: Eerstgeborene gedood

Bij de tiende plaag zal God Zelf de hemel verlaten, om straf te oefenen over de Egyptenaren. Exodus 12:12 voegt er het volgende aan toe:

“Want Ik zal in deze nacht het land Egypte doortrekken en alle eerstgeborenen, zowel van mens als dier in het land Egypte slaan en aan alle goden van Egypte zal Ik gerichtten oefenen, Ik, de HERE.” (Exodus 12: 12)

We hebben gezien, dat de plagen steeds te maken hadden met de afgoden van de Egyptenaren. Nu bij de laatste plaag zal het opnieuw gaan om de afgoden van Egypte. In het massaal doden van de lammetjes zullen vele Egyptische afgoden gedood worden.

Terwijl Exodus 11:4 duidelijk maakt, dat de Here God zelf zal komen om de laatste straf van Egypte te voltrekken, deelt Exodus 12:23 ons mee, dat God vergezeld zal worden door *“de verderver.”* Psalm 78:49 zegt zelfs, dat er een schare verderfengelen door God gezonden was. [16](#)

[16](#) Hij zond tegen hen zijn brandende toorn, verbolgenheid en angstwekkende

gramschap, een schare van verderfengelen.

Bij deze straf zullen alle eerstgeborenen gedood worden, te beginnen bij de oudste zoon van Farao. Hoewel Farao zelf ook een eerstgeborene zal zijn geweest – dat zijn de troonopvolgers meestal – wordt hij niet gedood. Hij moet nog meer meemaken.

Hij zal later bij de Schelfzee gestraft worden, als zijn hele leger door God vernietigd wordt. Eerst zal Farao het leed meemaken dat zijn eigen oudste zoon en de talloze eerstgeborenen van zijn volk gedood zullen worden. Ook van de slaven en van de gevangenen zal de eerstgeborene gedood worden, ja, zelfs van het vee (Exodus 11:5 en 12:29)!

Een belangrijke vraag

Waarom stierven ook de eerstgeborenen van de slaven en van de gevangenen? God wilde heel duidelijk maken aan de Egyptenaren dat er niemand anders aan het werk was dan Hij alleen. Alleen bij de Israëlieten was leven en bij alle andere mensen, ook uit andere landen, van andere godsdiensten, was de dood.

Dit moest Farao duidelijk maken, dat ook de goden van de andere volken afgoden waren en niet konden helpen. Waarom werd dan ook nog de eerstgeborene van het vee gedood? De dieren werden immers als goden vereerd en God zou immers de gerichten aan de afgoden voltrekken (Exodus 12: 12)? Numeri 33:4 geeft hier een zeer belangrijke aanvulling, namelijk dat God aan de goden van de Egyptenaren strafgerichten geoeffend had!

Israëls redding

Ter voorkoming van deze straf treffen de Israëlieten de volgende voorbereidingen: Mozes had het volk gezegd, dat ze zich op de tiende van de maand Nisan gereed moesten maken (Exodus 12:3). Op deze dag moesten ze een mannelijk schaap of een mannelijke geit in huis nemen. *“Een gaaf mannelijk eenjarig stuk kleinvee moet gij nemen, gij kunt dit nemen van de schapen of van de geiten”*

(Exodus 12:5). Ze moesten het van hun eigen kudde nemen of ze moesten het kopen. Het moest van jezelf zijn, omdat het een offerdier zou zijn. Een offerdier moet namelijk altijd je eigendom zijn.

Exodus 12:21 vertelt, dat Mozes zei: *“Trekt heen, haalt kleinvee voor uw geslachten en slacht het Pascha.”* Wat betekent: “Gaat heen en haalt?” Dat maakt ons duidelijk, dat de Israëlieten hun dieren niet bij hun huizen hadden. Er waren speciale plaatsen, waar de Israëlieten hun vee hadden. De Israëlieten zelf woonden temidden van de Egyptenaren, in het gebied Gosen.

Ze moesten het dier gaan halen en het moest als een offer gereed gemaakt en als een offer gebracht worden. Het moet een plaatsvervangend offerdier zijn. Het zal sterven in plaats van de eerstgeborene van de Israëlieten. Zo zal het een herinnering zijn aan het offer, dat Abraham bracht op de berg Moria, waar de ram stierf in plaats van Isaac. Toen voorzag God in de nood van Zijn kinderen. Nu zal God opnieuw voorzien in de nood van Zijn volk.

Astrologie

Hoewel wij ons verre houden van astrologie om daardoor de toekomst te weten te komen, weten wij, dat vele anderen zich juist met astrologie bezighouden, ook in Egypte! Het opmerkelijke is, dat de maand Nisan in de dierenriem staat in het teken van de ram. Voor de geleerden in Egypte zal dit zeker betekend hebben, dat zij meenden dat zij bescherming genoten onder het teken van de ram, één van de belangrijkste goden van de Egyptenaren. De straf die nu komen gaat, zal hen echter tonen, dat ook de astrologie hen niet kan redden. Onder het teken van de ram worden door de Israëlieten juist de rammen gedood! De ram was óók één van de goden van de Egyptenaren. De Israëlieten behandelden deze “god” van de Egyptenaren als een offerdier. Zó alleen kon hij helpen!

De afgoden geslacht

Nadat het offerdier vier dagen vastgehouden was in de huizen van de Israëlieten, kwamen de Israëlieten met dit dier naar buiten. Er is geen mens die een dier zal slachten in zijn huis.

Slachten doe je buiten. De Israëlieten zijn met de “goden” van de Egyptenaren naar buiten gekomen en hebben ze geslacht, gebraden en opgegeten. Een duidelijker teken konden de Egyptenaren niet krijgen, dat de Israëlieten meedeelden: “Jullie goden stellen niets voor! Jullie goden zijn machteloos. Dit doen wij met jullie goden.” Het was ook een teken, dat de Israëlieten zelf braken met hun verleden. De Israëlieten hadden meegedaan met de afgoderij van Egypte:

“En Ik zeide tot hen: Ieder werpe de gruwelen weg, waarop zijn ogen gevestigd zijn; verontreinigt u niet met de afgoden van Egypte. Ik ben de Here, uw God. Maar zij waren weerspannig tegen Mij en wilden naar Mij niet luisteren; niemand wierp de gruwelen weg, waarop zijn ogen gevestigd waren, en de afgoden van Egypte verlieten zij niet, zodat Ik overwoog mijn grimmigheid over hen uit te storten, mijn toorn ten volle over hen te brengen in het land Egypte.” (Ezechiël 20:7,8)

Toen de veertiende Nisan was aangebroken, hebben de Israëlieten de rammen geslacht in de avondschemering (Exodus 12:6). Dat zal de tijd geweest zijn, waarop de Egyptenaren van hun werk naar huis gingen. Onderweg hebben de Egyptenaren gezien, wat er met hun “goden” gebeurde. Het is een wonder dat de Israëlieten de dieren hebben durven slachten. Nu waren ze blijkbaar niet bang meer om door de Egyptenaren gestenigd te worden.

Het wonder gebeurt, zoals God het ook had gezegd. Er is zelfs niet een hond die zijn bek durft opendoen tegen de Israëlieten:

“Maar tegen niemand van de Israëlieten zal een hond zijn tong durven roeren, tegen mens noch dier, opdat gij weet, dat de Here scheiding maakt tussen de Egyptenaren en de Israelieten.” (Exodus 11:7)

Het is een avond en een nacht waarin God speciale bescherming

heeft gegeven aan Zijn volk Israël:

“Een nacht van waken was dit voor de Here, om hen uit het land Egypte te leiden. Dit is de nacht van waken ter ere van de Here voor alle Israëlieten in hun geslachten.” (Exodus 12:42)

Zij slachten het dier als een offer. Het bloed vloeit niet terug in de aarde, maar wordt in een bekken opgevangen. Dan wordt het aan de bovendorpel en aan de beide zijposten van hun huizen gestreken als een teken. Als een teken van verzoening voor de mens die in dat huis woont, die zijn offerdier gebracht heeft en breekt met het verleden, met de Egyptische afgoderij.

Hij mag schuilen achter het bloed. Overal waar de Israëlieten schuilden achter het bloed, daar was leven. Exodus 12:13 vertelt ons, dat dit bloed zowel voor “U”, dat is voor de Israëlieten, als voor de Here God, een teken zal zijn. Beiden moesten dus het bloed kunnen zien, zowel de Here God als Hij buitenshuis langs zou gaan, als de Israëlieten die binnenshuis waren. Wij mogen aannemen, dat het bloed zowel aan de buitenkant als aan de binnenkant van de deurposten gestreken was. Zo was het een teken van verzoening en leven. Het was een teken van verzoening, omdat de Israëlieten in Egypte ook de afgoden gediend hadden. Het was een teken van leven, omdat hun eerstgeboren zoon niet zou sterven!

God hield de wacht

In die nacht mocht er natuurlijk niemand naar buiten. Niet één Egyptenaar heeft over zijn toeren en wit van woede, schreeuwend, scheldend en tierend tegen de deuren van de Israëlietische huizen staan bonken, slaan en schoppen. Overal was de oudste zoon dood. Men wist, dat het kwam door Mozes en de Israëlieten.

Men had gezien, hoe de Israëlieten hun goden omgebracht hadden. Het had voor de hand gelegen, dat de Egyptenaren te keer zouden gaan tegen de Israëlieten. Zij hebben luid gejammerd, maar niet één Egyptenaar heeft een Israëliet beschuldigd. (Exodus 11:6,7; 12:30). God was deze nacht bijzonder waakzaam.

“Een nacht van waken was dit voor de HERE, om hen uit het land Egypte te leiden.” (Exodus 12:42)

Niemand van de Israëlieten mocht het huis uit, omdat alleen achter het bloed verzoening was. Wij weten, dat er nu alleen verzoening en leven is, voor wie schuilt achter het Bloed van de Here Jezus.

Niemand mocht het huis uit, want in die nacht was God in het land.¹⁷ God ging langs de huizen en uit eerbied voor God bleven de mensen binnen. Niemand van de Israëlieten ging het huis uit, want wat de vrouw van Lot gedaan had, mochten zij niet doen. Toen Lot en zijn vrouw op de vlucht waren, keek zij nog één keer om en zag hoe God het oordeel over Sodom en Gomorra voltrok. Gods oordeel mag je niet zien, daar heb je als gelovige niets mee te maken. God strafte de Egyptenaren en de Israëlieten mochten het niet zien.

¹⁷ *“Zo zegt de Here: te middernacht ga Ik door het midden van Egypte.” (Exodus 11:4)*

Alle Israëlieten waren onder de hoede van God, als ze maar achter het bloed waren. Vandaag geldt datzelfde; ieder mens is veilig en geborgen, als hij maar achter het bloed van de Here Jezus schuilt. Als wij weten, dat wij schuilen achter het bloed van dit Offerlam, dat voor ons de straf op de zonde gedragen heeft, waardoor wij verzoend worden met God, als we achter zijn bloed schuilen, dan weten wij dat God ons bewaart. Hij zorgt voor ons en Hij beschermt ons tot in alle eeuwigheid.

Hoofdstuk 11 Het teken aan de deur

“Het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen waar gij zijt en wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij. Aldus zal er geen verdervende plaag onder u zijn, wanneer Ik het land Egypte sla.”
(Exodus 12:13)

Het bloed was in de eerste plaats een teken voor de Israëlieten: “Het zal u dienen als een teken” (Exodus 12:13). In de tweede plaats was het een teken voor God: “Wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij” (Exodus 12:13,23). Zowel God als mens vonden in het bloed een teken! Het bloed moest op drie plaatsen gestreken worden. De mannen moesten met het bloed en een bundeltje hysop naar de deurpost gaan, het aan de bovendorpel en de beide zijposten van de deur strijken.

Er staat niet, dat zij overal maar één enkele streek bloed hoefden te strijken. Zij kregen niet de opdracht om een stukje van de deurposten en de bovendorpel met bloed te bestrijken, maar om het geheel te doen. En daarmee hebben zij de gehele deurpost met bloed bestreken. Zij hebben als het ware een poort van bloed gemaakt! De Joden zien hierin de Hebreeuwse letter H (die je als een poort schrijft). Het is de eerste letter van het woord CHAJ, dat “leven” betekent. Vaak dragen Joden, of mensen die in Israël geweest zijn, deze letter als een sieraad.

Kijk, zeggen de Joden, daar waar het bloed aan de deurpost was gestreken, in de vorm van de letter H van leven, daar was leven achter het bloed. Het is zo wonderlijk, als wij later dit beeld terugvinden bij de Here Jezus, als wij Hem horen zeggen: “Ik ben de deur” en “Ik ben het leven” (Johannes 10:9 en 14:6). Hierin kunnen wij een verwijzing vinden naar de deur van de Israëlietische huizen en naar het leven in die huizen.

Een kruis aan de deurpost

Volgens een overlevering in het Jodendom werd het bloed op de

deurposten gestreken in de vorm van de Hebreeuwse letter tav, die in die tijd als een liggend kruis geschreven werd. Dit merkteken in de vorm van een liggend kruis komen wij ook tegen in Ezechiël 9:4, waar het bij ons vertaald is als “teken”.¹⁸

¹⁸ *“En de Here zeide tot hem: Trek midden door de stad, midden door Jeruzalem, en maak een teken op de voorhoofden der mannen die zuchten en kermen over al de gruwelen die daar bedreven worden.”*

In plaats van het woord “teken” staat er in het Hebreeuws de letter tav geschreven. Dit betekent, dat de mensen die in Ezechiël 9:4 genoemd worden, het kruisteken op hun voorhoofd kregen. Volgens de overlevering werd dit zelfde kruisteken gebruikt bij de deurposten in Egypte. Zó wilde het eigenlijk al zeggen: “Achter het kruis ben je veilig.” Als je de Here Jezus hebt leren kennen als de deur en het leven, dan heb je Hem zo leren kennen bij het kruis van Golgotha. Dat is de enige plaats in de wereld en in de wereldgeschiedenis, waar mensen het ware leven kunnen vinden.

Waar werd het bloed gestreken?

Hebben de mensen het bloed aan de binnenkant of aan de buitenkant van de deurposten gestreken? Meestal denken de christenen, dat het aan de buitenkant zat, zodat de verderfengel het kon zien! Maar er staat ook:

“En het bloed zal u dienen als een teken aan de huizen, waar gij zijt.” (Exodus 12:13)

God zegt: “Het is ook een teken voor jullie.” Vervolgens staat er:

“En wanneer Ik het bloed zie, dan ga Ik u voorbij.” (Exodus 12: 13)

Het bloed is zowel voor de mensen, die in de huizen zijn een teken, als voor de verderfengel, die langs de huizen komt. Beiden zullen het bloed zien als een teken. Zat het bloed dan aan de binnenkant of aan de buitenkant? Stel u voor, dat u zoiets had moeten doen. Wat had u dan gedaan? Had u gevraagd, aan welke kant het moest? Zeker niet.

U had het gewoon aan beide kanten gestreken, zowel aan de binnenkant als aan de buitenkant. Zo zal het ook hier gegaan zijn. Het was binnenshuis en buitenshuis te zien! Binnenshuis was het een teken voor de Israëlieten dat zij veilig waren, dat hun schuld verzoend was en dat er geen eerstgeboren zoon zou sterven. Buitenshuis was het een teken voor de verderfengel om dit huis te passeren. De zondige Israëlieten, die de afgoden van Egypte gediend hebben (Ezechiël 20:7), mogen weten, dat in hun plaats een lam gestorven is. Is dat zeker? Ja! Het bloed zit aan beide deurposten. Het is een teken en een verzekering, dat God garant zal staan voor hun veiligheid en leven.

Het was ook een teken voor de Egyptenaren, dat hen vertelde, wat de Israëlieten met hun “goden” gedaan hadden. Zij zagen, dat de Israëlieten hun goden, hun schapen, geslacht hadden! De volgende dag hebben ze begrepen, dat waar het bloed was, het oordeel voorbij gegaan was.

Op het vuur gebraden

De Bijbel vertelt, dat de Israëlieten iets héél bijzonders moesten doen met het lammetje dat geslacht was. Ze moesten het op het vuur braden (Exodus 12:8). Nu moet u het volgende bedenken.

De Israëlieten woonden te midden van de Egyptenaren, zodat de Egyptenaren en de Israëlieten veel van elkaar konden horen, zien en ruiken. In de tweede plaats moet u bedenken dat geschat wordt, dat het aantal Israëlietische mannen, vrouwen en kinderen tezamen ongeveer twee en een half tot drie miljoen mensen heeft geteld. Als ze met honderd man één schaapje zouden eten, dan waren er al vijftienduizend tot dertigduizend schapen geslacht. Dan werden al deze schapen boven het vuur geroosterd en kwam er een geur van brandend vlees over heel Egypte. Nu kwam er een laatste schrik over de Egyptenaren: “Kijk eens, wat ze nou met onze goden doen!”

Het vertrek

Hierna kwam het vertrek van de Israëlieten. Farao zei tegen Mozes: *“Maakt u gereed, gaat weg uit het midden van mijn volk...”* (Exodus 12:31)! Farao bedoelde niet, dat ze voor altijd weg mochten. Farao was nog altijd met zijn gedachten bezig bij wat Mozes eerst gevraagd had, namelijk om drie dagen en drie nachten ver te mogen reizen en daar God te dienen (Exodus 5:3). Farao is met deze gedachte bezig. Hij zegt dan ook: *“Gaat, dient de Here zoals gij gezegd hebt”* (Exodus 12:31). Als later in de geschiedenis blijkt, dat het volk Israël niet bereid is om naar Egypte terug te keren, reist Farao het met zijn leger achterna! Een definitief vertrek was niet Farao’s bedoeling geweest! Na Farao komen de Egyptenaren, die er ook bij het volk op aandrongen, dat ze snel het land zullen verlaten.¹⁹ Tevoren had Mozes tegen Farao gezegd, dat er een moment zou komen, waarop zijn dienaren, Farao’s ministers dus, zich voor Mozes zouden neerbuigen en hem zouden vragen om het land te verlaten.²⁰ Mozes had gezegd, dat hij dan pas het land zou verlaten. Door het buigen voor Mozes erkenden zij, dat hij door God gezonden was en dat zijn God de enig ware God is.

¹⁹ *“De Egyptenaren drongen eveneens sterk bij het volk aan, om het snel uit het land te laten gaan, want, zeiden zij, wij sterven allen.”* (Exodus 12:33)

²⁰ *“En al uw dienaren hier zullen tot mij komen en zich voor mij nederbuigen en zeggen: Ga heen, gij en al het volk dat u volgt; daarna zal ik heengaan.”* (Exodus 11:8)

Met “salaris” vertrokken

“Voorts deden de Israëlieten naar het woord van Mozes en vroegen van de Egyptenaren zilveren en gouden voorwerpen en klederen. En de Here bewerkte dat de Egyptenaren het volk gunstig gezind waren, zodat zij hun verzoek inwilligden.” (Exodus 12:35,36)

Waarschijnlijk hebben zij toen ook de offerdieren meegekregen, waarom zij eerder gevraagd hadden.²¹ Als ze al deze dingen vragen en krijgen, dan is dat wat de Egyptenaren geven niet een lening, eigenlijk zelfs geen geschenk. Het is meer! Er staat in onze

vertaling: “Zo beroofden zij de Egyptenaren” (Exodus 12:36). Eigenlijk namen de Israëlieten hier hun salaris in ontvangst, dat zij nog te goed hadden van al hun slavenarbeid! De dag van hun bevrijding was tevens “uitbetalingsdag.” Ze gaan niet als slaven weg, maar als vrije mensen. Daarom zal er eerst betaald moeten worden.

21 “Maar Mozes zeide: Gij moet ons niet alleen slachtoffers en brandoffers ter beschikking stellen, die wij voor de Here, onze God, kunnen toebereiden...” (Exodus 10:25)

De Israëlieten gingen niet als rovers en dieven weg, maar ze gingen met de goedkeuring van God, met deze daad het land uit. Terwijl zij vertrokken met hun “salaris”, moesten zij wel allemaal hun eigen huizen achterlaten! Het was allemaal voor de Egyptenaren. Betaal dan maar wat terug, Egyptenaar, ook voor het leed dat je de Israëlieten hebt aangedaan! Zó gingen de Israëlieten weg, zoals God het indertijd aan Abraham had aangekondigd:

*“Weet voorzeker dat uw nakomelingen, vreemdelingen zullen zijn in het land, dat het hunne niet is en dat ze hen dienen zullen en dat die hen zullen verdrukken, vierhonderd jaar. Doch ook het volk, dat zij zullen dienen, zal Ik richten en daarna zullen zij **met grote have** uittrekken.”* (Genesis 15:13, 14)

“met grote have” is niet alleen met grote kudden, maar ook beladen met goederen. Zó zijn de Israëlieten weggegaan.

Een bijzondere nacht

Die nacht was een bijzondere nacht.

“Een nacht van waken was dit voor de HERE, om hen uit het land Egypte te leiden. Dit is de nacht van waken ter ere van de HERE voor alle Israëlieten en hun geslachten.” (Exodus 12:42)

God waakte over Zijn volk. De Israëlieten zijn door een diep dal gegaan en nu waakte God, opdat er niet één zou omkomen of achterblijven. God waakte ervoor, dat Zijn belofte aan Abraham in

vervulling zou gaan en ze met grote have zouden uittrekken. God waakte ervoor, dat de eerstgeborene bij de Israëlieten niet zou sterven. God waakte, dat zij loon naar werken zouden krijgen, zoals lang tevoren al aangekondigd was.

“Ik zal bewerken, dat de Egyptenaren dit volk gunstig gezind zijn, zodat gij, wanneer gij wegtrekt, niet ledig wegtrekt.” (Exodus 3:21)

Een bijzondere maand

Het bijzondere is, dat ze in de maand Nisan bevrijd werden. Jeremia vertelt ons, dat als de toekomstige bevrijding van Israël zal aanbreken, deze vergeleken zal worden met de uittocht uit Egypte. Alleen is het dan niet uit Egypte, maar uit alle landen van de wereld.

“Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat niet meer zal gezegd worden: Zo waar de HERE leeft, die de Israëlieten uit het land Egypte heeft gebracht, maar veeleer: Zo waar de HERE leeft, die de Israëlieten heeft doen optrekken uit het Noorderland en uit al de landen waarheen Hij hen verdreven had; ja Ik zal hen terugbrengen in het land dat Ik aan hun vaders gegeven had.” (Jeremia 16:14,15)

Er is ook overeenkomst met de uittocht uit Egypte, zegt Jeremia. Die overeenkomst hebben de rabbijnen altijd gezocht in het tijdstip. Ze hebben gezegd, dat de Messias ook in de maand Nisan zou komen. Zoals in Egypte de bevrijding op de veertiende Nisan kwam, bij het Paasfeest, zo zal de Messias de grote bevrijding brengen op de veertiende Nisan. Dat is bij het aanbreken van het Paasfeest. En wanneer stierf de Here Jezus? Inderdaad, op dezelfde datum bij het Paasfeest. Toen bracht Hij voor ons de grootst denkbare bevrijding. Hier blijkt hoe de Here Jezus op bijzondere wijze de vervulling is van dat lammetje uit Egypte.

Een les voor ons

Deze geschiedenis uit Egypte is een les voor ons. Wij moeten weten, dat we soms door een héél moeilijk dal moeten gaan, een dal van diepe duisternis. Wij weten, dat we het soms zo benauwd kunnen hebben, dat we haast geen uitweg meer weten. Misschien hebben we dat weleens meegemaakt, misschien gaan we dat nog eens meemaken, zoals de Israëlieten in het nauw gedreven waren in Egypte.

Als g'in nood gezeten,
geen uitkomst ziet,
wil dan nooit vergeten,
God verlaat u niet.

God verliet Israël niet en God verlaat ons niet. Hij is bij ons en Hij blijft bij ons. Hij is onze helper en redder. De Here Jezus is voor ons de deur en het leven. Van Hem hebben wij het eeuwige leven ontvangen, mits wij schuilen achter Zijn bloed!

Hoofdstuk 12 De laatste afgod

“Toen Farao het volk had laten gaan, leidde God hen niet op de weg naar het land der Filistijnen, hoewel deze de naaste was; want God zei: Het volk mocht eens berouw krijgen, wanneer zij in strijd gewikkeld werden, en naar Egypte terugkeren. Daarom liet God het volk zwenken, de woestijnweg op naar de Schelfzee. Ten strijde toegerust trokken de Israëlieten op uit het land Egypte.

De Israëlieten zetten hun uittocht voort, door een verheven hand geleid.” (Exodus 13:17,18 en 14:8)

De Here leidde hen op een andere weg dan de normale, kortste weg via het land van de Filistijnen. Flavius Josephus noemt de normale weg “de Filistijnse hoofdweg.” Deze weg hebben de zonen van Jacob indertijd meerdere keren genomen.

Waarom een andere route?

Waarom koos de Here God niet voor de kortste route? Als de Israëlieten zouden reizen via het land van de Filistijnen, zouden ze zeker in strijd gewikkeld raken met de Filistijnen, die hen de doortocht zouden beletten. De Bijbel laat ons zien, dat het volk van de Filistijnen een oorlogszuchtig volk is. Hoewel het niet zeker is, dat het volk in zo'n situatie naar Egypte zou willen terugkeren, houdt God er rekening mee, dat dit het geval zou kunnen zijn. God houdt met de kleinste mogelijkheden rekening.

God zegt: “Ik wil Mijn volk ervoor behoeden, dat ze binnen een aantal dagen na de uittocht al in strijd gewikkeld zijn. Ik wil hen er voor behoeden dat ze moedeloos zullen worden en daarom kiezen wij een andere weg en gaat de route door de woestijn.”

De tweede reden

Als de Israëlieten nu eens wèl over de Filistijnse hoofdweg waren gegaan, dan waren ze niet uitgekomen bij de Schelfzee. Dan had

Farao hen niet meer kunnen achterhalen. Dan had Farao niet zijn definitieve, zijn laatste straf gekregen.

Farao krijgt bericht en ontdekt, dat de Israëlieten, waarvan hij dacht, dat ze maar drie dagreizen ver de woestijn in zouden gaan, geen aanstalten maken om terug te keren. Ze hebben zelfs nog geen godsdienstoefening gehouden, zoals ze gezegd hadden. Dan komt Farao zelf de Israëlieten achterna. Als hij straks door God definitief verslagen zal worden, is dat niet de schuld van God, maar is dat Farao's eigen schuld. Hij heeft erom gevraagd door een poging te ondernemen om heel Israël uit te roeien. Dàt was Farao's plan. Hij had gezegd:

“Ik achtervolg, haal in, deel de buit; ik koel mijn lust aan hen, trek mijn zwaard; mijn hand roeit hen uit.” (Exodus 15:9)

Farao was van plan om heel Israël te vernietigen en te verdelgen. Farao heeft het plan gevat om ze allemaal te doden. Wat hij van plan is met zijn mannen de Israëlieten aan te doen, zal hem even later zelf worden aangedaan.

De derde reden

De derde reden, waarom de Israëlieten een andere route kiezen, is in verband met de afgoden van Egypte. We hebben in het verleden gezien, dat telkens als God een plaag zond, deze te maken had met de afgoden van Egypte. Farao had een soort competitie aangebonden tussen zijn goden en de Here God. Hij wilde iedere keer laten zien, dat zijn goden sterker waren dan de God van de Israëlieten, maar iedere keer moest zijn god het onderspit delven. Nu is er nog één god overgebleven.

Hij heeft gehoord, dat de Israëlieten precies voor deze god gestopt zijn! Hij heeft natuurlijk gedacht, dat zijn god hen ten slotte tegengehouden heeft. Hij heeft gehoord, dat ze aan het dwalen zijn gegaan, hij heeft zelfs gehoord, dat ze eerst in noordelijke richting gingen en dat ze omgekeerd zijn. Hij heeft gedacht, dat ze de weg kwijt waren.

Hij heeft gedacht, dat zijn god hen heeft tegengehouden. Hij meende, dat zijn god overwinnaar was over het gehele volk Israël, en dus ook over Israëls God! In het Noorden van het land staat zijn god: Baäl-Sefon (Exodus 14:2). Baäl betekent “heer”. Een Baäl is een afgod. Deze afgod heette Baäl Sefon, dat is: “de heer van het Noorden.” De Israëlieten moesten van God deze route nemen, opdat de laatste afgod die nog overgebleven was in Egypte, deze Baäl-Sefon, ook onttroond en verslagen zou worden. Faraó zal eindelijk overtuigd zijn, dat alleen de God van de Israëlieten de enig ware God is.

De vierde reden

De vierde en laatste reden waarom de Israëlieten deze route moeten gaan, heeft te maken met het verslaan van de Egyptenaren. God wilde, dat door de definitieve nederlaag, die de Egyptenaren zou worden toegebracht, een bericht zou uitgaan naar al de volken rondom. Realiseer u, dat Egypte in die tijd een groot en machtig volk was in vergelijking met de kleine volken rondom! Al deze volken, ook de Kanaänitische volken, moeten nu weten, dat het volk Israël onderweg is uit Egypte naar Kanaän. Hun God is bij hen. Hij gaat voor hen uit en komt achter hen aan. Die God is zó machtig. Hij heeft alle andere goden verslagen.

Die God heeft de Israëlieten, dat slavenvolkje dat niets voorstelde, zó geholpen, dat zelfs het machtige leger van de Egyptenaren daardoor verslagen is. In het lied dat Mozes samen met de Israëlieten gezongen heeft, nadat de verlossing en bevrijding van de Egyptenaren voltooid was, toen ze door de zee waren gegaan, zongen zij:

“Volkeren hoorden het, zij sidderden;
beving greep de bewoners van Filistea aan.
Toen verschrikten Edoms stamhoofden,
huivering greep Moabs machtigen aan;
alle bewoners van Kanaän sidderden.
Ontzetting en schrik overviel hen,
door Uw geweldige arm verstarde zij als een steen,

terwijl Uw volk, HERE, doortrok,
Uw volk, dat Gij U hebt verworven, doortrok.”
(Exodus 15:14-16)

In Jozua 2:9-11 lezen wij, dat Rachab tegen de verspieders zei:

“Ik weet, dat de HERE u het land gegeven heeft en dat de schrik voor u op ons gevallen is en dat alle inwoners van het land voor u sidderen. Want wij hebben gehoord, dat de HERE de wateren van de Schelfzee voor uw ogen heeft doen opdrogen, toen gij uittoogt uit Egypte, en wat gij gedaan hebt aan de beide koningen der Amoriëten aan de overzijde van de Jordaan, Sihon en Og, die gij met de ban geslagen hebt.”

In deze verzen horen wij Rachab vertellen, dat ook zij gehoord heeft, van wat God gedaan had met de Egyptenaren. Rachab weet, dat al die volkeren doodsbenauwd zijn geworden voor de God van Israël en Zijn volk. Alle mensen moesten toen erkennen, dat de HERE God was.

In Exodus 5:2, aan het begin van de geschiedenis van de plagen, horen wij Faraó vragen: “Wie is dan de HERE, die God van jullie; naar wie ik zou moeten luisteren?” In Exodus 14 komt eindelijk Egyptes definitieve erkenning. De Egyptenaren zeiden:

“Laten wij vluchten voor de Israëliëten, want de HERE strijdt voor hen tegen Egypte.” (Exodus 14:25)

Voordat deze soldaten sterven, erkennen zij dat de HERE God is en dat Hij aan de kant van Zijn volk staat.

Ten strijde toegerust

Zo gaan de Israëliëten op pad. “Ten strijde toegerust” vertrokken zij uit het land Egypte (Exodus 13:18). Het wil zeggen, dat het volk voorzien was van wapens, die ze hadden meegenomen uit Egypte. Zoals ze sieraden en vee meegenomen hebben, zo hebben ze ook wapens meegenomen. Als ze later ten strijde zullen trekken tegen de Amalekieten, zullen zij deze wapens gebruiken. Het betekent,

dat toen ze Egypte verlieten, ze niet als een lamgeslagen slavenvolk weggingen, maar als een leger, als dappere soldaten.

Ze hadden nog nooit gevochten, maar ze waren tot de tanden toe bewapend. Als een leger marcheerden ze met opgeheven hoofd het land uit. Zij toonden, dat ze overwinnaars waren. Zij hadden niet gevochten, maar de Here had voor hen gestreden en zij deelden in Zijn overwinning. Ze gingen het land Egypte uit, alsof zij de Egyptenaren hadden verslagen. Gods overwinning was hun overwinning. Vóór die tijd waren ze slaven, niet gewend om te strijden. Vóór die tijd waren ze gewend dat ze alleen slavenwerk moesten doen. Nu moeten ze leren dat je in het leger van de Here God niet slechts een slaaf moet zijn. Als je de Here God in Zijn leger wilt dienen, dan moet je een krachtfiguur zijn. De tocht die de Israëlieten afleggen is dan ook een zware tocht.

Onder Gods leiding

*“De HERE ging voor hen uit, des daags in een wolkkolom, om hen te leiden op de weg en des nachts in een vuurkolom om hun voor te lichten, zodat ze **dag en nacht** konden voortgaan. Zonder ophouden bleef de wolkkolom des daags en de vuurkolom des nachts aan de spits van het volk.”* (Exodus 13:21,22)

Deze mensen kregen een aantal dagen achter elkaar geen tijd om uit te rusten, ook niet om te slapen. Ze waren onderweg en de Heer deed een wonder. God gaf hen kracht om dag en nacht verder te reizen! Natuurlijk zullen ze geregeld gepauzeerd hebben om te eten.

Verschillende dagen en nachten gingen ze verder. Farao moet van dat wonder gehoord.

“Toen dan, in de morgenwake, schouwde de HERE in vuurkolom en wolk naar het leger der Egyptenaren.” (Exodus 14:24)

God keek vanuit de wolk waarin Hij zich bevond. De Here was niet “zogenaamd” bij hen. De Here was werkelijk bij hen. Hij was aanwezig en zag toe. Als teken van Zijn aanwezigheid was er een

fakkel, een grote zuil, die hun de weg wees. Overdag was er de wolkkolom en 's nachts de vuurkolom. De wolkkolom verbond hemel en aarde, waardoor de Israëlieten mochten weten, dat de God van de hemel met hen op aarde was.

Zo zetten de Israëlieten hun uittocht voort, **door een verheven hand** geleid (Exodus 14:8). Dat is een heel opmerkelijke uitdrukking. In Exodus 14:30 lezen we nog iets dergelijks.

Daar lezen we: *“Zo verlost de HERE op die dag de Israëlieten, **uit de macht der Egyptenaren.**”* Letterlijk staat er in het Hebreeuws: “God verlost hen **uit de hand** van de Egyptenaren.

Er is hier sprake van twee handen.

Er is hier de hand van God: “Met een verheven hand leidde God hen. (Exodus 14:8)

En er is hier sprake van de hand van de Egyptenaren, die hen probeerde vast te houden en waaruit de Here God hen bevrijdde (Exodus 14:30). Eigenlijk gaat het in dit gedeelte om de vraag, wiens hand de sterkste is: de hand van de Egyptenaren of de hand van de Here God. Dan blijkt uit dit gedeelte, dat Gods hand de machtige is. Wie zich bevindt in de hand van God, heeft van de wereld of van de duivel geen kwaad te duchten. Als God je vasthoudt, ben je veilig en geborgen.

Er is een hand van Egypte en er is een hand van God. Egypte is in de Bijbel, net als Babel, een beeld van het rijk van de duivel. Het wil eigenlijk zeggen, dat je als mens in de hand, in de greep van de satan kunt zijn en dat je als mens in de lieflijke, sterke, machtige, krachtige hand van God kunt zijn.

De vraag komt op je af: “Mens, in wiens hand ben jij?” Ben je in de hand van de satan, of ben je in de hand van de Here God? Wie in de handen van de satan zijn, kunnen er uit, terwijl zij die in de handen van God zijn, er nooit meer uit kunnen. Je kunt nog wel uit de hand van satan gaan naar de hand van God, maar je kunt nooit meer uit de hand van God teruggaan naar de satan. Je kunt in de hand van de duivel blijven en je kunt vanuit de hand van de

duivel naar de hand van God gaan. In de hand van de duivel zijn, betekent: eeuwige verlorenheid. Je bevinden in de hand van God betekent: eeuwige behoudenis. Terwijl satans hand een naar beneden gedrukte hand is, staat er van de hand van de Heer, dat deze een verheven hand is. Het is een hand die je optilt, die je verheft, die je blij maakt, die je dicht bij de Here God, dicht bij Zijn hemelse heerlijkheid houdt; een hand die je helpt en leidt in je leven en die zorgt dat je over het pad des levens gaat.

Hoofdstuk 13 Oponthoud bij de grens en ondergang van Egypte

Exodus 14 vertelt ons, dat God een bijzonder plan had met Zijn volk en met de Egyptenaren. In dat plan met de Egyptenaren moesten de Israëlieten bijzondere dingen doen. Ze moesten terugkeren op hun weg. Deze weg liep eerst van Egypte vandaan. Nu moesten ze de weg weer teruggaan, in de richting waar ze vandaan gekomen waren, terug richting Egypte en Gosen. Nu leek het voor Farao, alsof ze in de woestijn verdwaald waren.

Farao kreeg een tweevoudig bericht. In de eerste plaats kreeg hij het bericht, dat de Israëlieten niet terugkeerden, terwijl de drie dagen voorbij waren. Farao dacht dat het volk – zoals eerder besproken was – na drie dagen zou terugkeren, maar men deelde Farao mee, dat de Israëlieten “gevlucht” waren (Exodus 14:5).

Farao erkent God nog steeds niet

Nu krijgt hij het tweede bericht: De Israëlieten zijn verdwaald.

Farao meent, dat de Israëlieten wel wilden vluchten, maar het niet konden omdat ze tegengehouden zijn. Hierop komen wij nog terug. In het plan van God moesten de Egyptenaren denken, dat de Israëlieten in de woestijn verdwaald waren, niet meer wisten waar ze naar toe moesten en doelloos rondwaalden. Het was een wonder, dat het hele volk van Israël bereid was, om zonder morren die terugkeer mee te maken. U denkt toch niet, dat het leger van Israël uit dwazen bestond, die geen van allen deze verandering van richting in de gaten hadden? Het feit dat de Israëlieten hiertoe bereid waren, bewijst dat zij geloof hadden. Er staat in Exodus 14:31, dat de Israëlieten in de Here geloofden en dat zij in Mozes, de knecht van God geloofden.

Waarom moeten de Israëlieten nu ineens terugkeren? Waarom reizen zij niet gewoon door? Dat hadden ze toch kunnen doen? Zij hadden gewoon hun weg kunnen vervolgen, dan waren ze niet

voor de zee gekomen en waren zij de woestijn ingetrokken. Waarom keren ze om? Waarom gaan ze even later in de richting van de zee, terwijl dat voor de Israëlieten niet nodig was?

Er is maar één antwoord. Farao toont, dat hij nog niet begrepen heeft, wie de Here God is. God vraagt niet aan Farao of deze achter hen aan wil gaan. Farao zegt uit zichzelf, dat hij hen achterna zal gaan, om hen te verwoesten. Farao heeft de Here God nog steeds niet leren kennen. Hij maakt duidelijk, dat hij nog steeds niet genoeg gestraft is door de Here God. In zijn verblindheid denkt hij nog steeds aan de driedaagse reis. In zijn verblindheid heeft hij niet meer gehoord, wat Mozes gezegd heeft: “Wij vertrekken, wij gaan weg, wij komen nooit meer terug.” In zijn verblindheid en woede reist hij Israël achterna. Hij realiseert zich nu, dat het volk voor goed verdwenen is.

“Wat hebben wij gedaan, dat wij Israël uit onze dienst hebben ontslagen?” (Exodus 14:5)

God wil zich aan Farao verheerlijken

Een andere reden, waarom het volk Israël teruggekeerd is, is het feit dat God zich klaarblijkelijk nog eens, maar nu definitief, voor eens en voor altijd, moet openbaren als de enig ware God. Nog één keer wil Hij tonen, de Heilige van Israël te zijn, opdat de Egyptenaren nu eindelijk zullen weten, wie de Here is (Exodus 14:4). Daarom keren de Israëlieten om in de woestijn en reizen richting Farao.

Zij moesten zich ook omkeren in de woestijn, in verband met de afgoden. We hebben in de vorige hoofdstukken gezien, dat alle plagen te maken hadden met de afgoden van Egypte. God had afgerekend met de afgoden in de bewoonde wereld van Egypte. God had getoond, dat alle afgoden van Egypte geen macht hadden. God had getoond, dat Hij de enig ware God was.

Er was echter nog één afgod overgebleven, een afgod die zich niet in de bewoonde wereld bevond, maar in het Noorden, aan de grens, waar het land overging in de woestijn. Deze afgod moest

nog ontluisterd worden.

Een bijzondere plaats

Bij deze afgod zou getoond worden, dat Israël werkelijk een vrij volk was, dat bestond uit vrije mensen. Daarom komen zij bij een speciale halteplaats. “... *terwijl zij gelegerd waren aan de zee, bij Pi-Hachirof, tegenover Baäl-Sefon.*” (Exodus 14:9) In Exodus 14:2 was al gezegd, dat Pi-Hachirof lag tussen Migdol en de zee.

Er is iets bijzonders met deze namen. Pi-Hachirof heeft in zich de naam van Piton, één van de steden die de Israëlieten moesten bouwen. Het heeft ook in zich het Hebreeuwse werkwoord cheruth, dat vrijheid betekent. Pi-Hachirof wil eigenlijk zeggen: “Dit is de plaats van de vrijheid.” Wil je het letterlijk vertalen uit het Hebreeuws, dan staat er: “De mond van de vrijheid”, wat wij kunnen vertalen als “het dal van de vrijheid.” Dit betekent, dat hier en niet in Gosen, de Israëlieten pas vrije mensen werden. Hier lag de slavernij achter hen; hier tussen Migdol en de zee. Migdol betekent “toren”. Zij bevonden zich tussen deze toren en de zee. Daar recht tegenover stond Baäl-Sefon. De Israëlieten stonden recht tegenover Baäl-Sefon. Zij keken hem in zijn gezicht.

Een Baäl is een afgod of een afgodsbeeld. Soms kan er ook een afgodstempel bij zijn. Hier gaat het over een Baäl. Het woord Baäl betekent “heer”. Alle Baäls die er waren, werden aanbeden als heer. Ze waren eigenlijk het tegenbeeld van de Here God. De Here God, noemen we ook Heer. God is de Heer in de hemel. In wezen gaat het in al die zaken, waar Baäl genoemd wordt, om de tegenfiguur van God, om satan. Deze Baäl heeft als tweede naam Sefon. Sefon betekent: “van het Noorden.” Dit was dus de “Baäl van het Noorden.” Het gaat hier over het afgodsbeeld, dat in het Noorden van het rijk stond, op de grens, waar Egypte overging in de woestijn. De Talmoed vertelt ons, dat het hier ging om een kolossaal groot afgodsbeeld.

In Exodus 14:10 lezen wij:

“... bij Pi-Hachirof, tegenover Baäl-Sefon. Toen Farao naderbij

gekomen was, sloegen de Israëlieten hun ogen op, en zie, de Egyptenaren rukten achter hen aan. Toen werden de Israëlieten zeer bevreesd... “

In deze tekst ligt een andere bedoeling, dan je op het eerste gezicht zou denken. Het lijkt of de Israëlieten angst kregen, toen Farao dicht bij de Israëlieten gekomen was. Dat wordt hier echter niet bedoeld! “Naderbij komen” is een Bijbelse uitdrukking voor een mens, die nadert voor zijn God. In de geschiedenissen van de tabernakel en in de geschiedenissen van de tempel, lezen we ook steeds, dat mensen voor het aangezicht van God naderden, dat zij “naderbij kwamen.” Let op, dat hier niet staat dat “het leger” naderbij kwam, maar dat Farao naderbij kwam! Dit wil zeggen, dat Farao naar zijn afgodsbeeld toeging. Farao ging naar Baäl-Sefon. De uitdrukking “naderbij komen” wil dan zeggen: om een offer te brengen, eer te brengen, hulde te brengen en om zijn afgod te loven en te prijzen, voor het grote werk dat zijn afgod gedaan had. Wat had zijn afgod dan gedaan? Voordat wij deze vraag beantwoorden, moeten wij eerst iets anders zien.

Een bijzonder afgodsbeeld

Wat was het doel van deze Baäl? De overlevering vertelt ons, dat Farao, die behalve de Israëlietische slaven nog meer slaven had, soms bang was, dat zijn slaven zouden vluchten. Om de slaven tegen te houden was er een speciaal afgodsbeeld in het Noorden: de Baäl-Sefon. Deze Baäl-Sefon, groot, kolossaal, afschrikwekkend, was er om de slaven tegen te houden, zodat ze niet zouden vluchten. Of alle slaven echt tegengehouden zijn door het afgodsbeeld, vertelt de geschiedenis niet. Farao dacht, dat het afgodsbeeld het zou doen. Farao meende nu, dat dit zijn laatste onoverwonnen afgodsbeeld was, zijn laatste afgod met grote kracht en dat nu eindelijk deze afgod, de God van de Israëlieten verslagen had. De Israëlieten stonden immers recht tegenover het afgodsbeeld. Farao meende, dat deze afgod de Israëlieten had tegengehouden. “Zij hebben een kringetje gemaakt en voor onze god hebben ze halt gehouden. Onze god is ten slotte toch overwinnaar,” zal Farao gedacht hebben!

Deze afgod was als laatste afgod van de Egyptenaren aan de straf van de Here God ontkomen. Tot en met de laatste der afgoden moest getoond worden, dat zij onmachtig waren. Vandaar, dat nu ook getoond zal worden, dat deze afgod niet in staat is om de Israëlieten tegen te houden. Ze zijn hier wel verzameld, maar als vrije mensen, want voor de Israëlieten is dit het dal Pi-Hachiroth, het dal van de vrijheid, de mond van de vrijheid. Zij gaan hun vrijheid tegemoet en ze zijn geen slaven meer. Geen afgodsbeeld kan hen nog tegenhouden. Dus reizen ze even later verder in de richting van de zee.

Als de reis in de richting van de zee gaat, zo vertelt de Bijbel ons, komt Farao hen met een machtig leger achterna. Er worden in de Bijbel zeshonderd paarden en wagens met volledige bemanning genoemd. Dat zijn wagens met meerdere paarden.

Josephus, de grote geschiedschrijver, vertelt, dat het hier ging om een reusachtige legermacht van zeshonderd strijdwagens, vijftigduizend ruiters en nog eens tweehonderdduizend man voetvolk. Een enorm leger. Farao was het volgende van plan:

“Ik achtervolg, haal in, deel de buit, koel mijn lust aan hen, trek mijn zwaard, mijn hand roeit hen uit.” (Exodus 15:9)

Farao was nu van plan, om de Israëlieten niet als slaven terug te halen, maar om hen allen te doden. Daarin is Farao een beeld van die grote en machtige heerser van de eindtijd, die hetzelfde plan zal hebben. Ook Haman en Hitler hadden dit plan: Israël totaal uitroeien!

De ontmoeting

De Bijbel vertelt ons, hoe de ontmoeting tussen Israël en Egypte geschiedde. Het is begrijpelijk, dat er grote paniek bij de Israëlieten ontstond. De één schreeuwde in paniek tot de Here God. Dit ‘schreeuwen’ is in feite ‘bidden’. Roepen en schreeuwen tot de Here God is een manier van bidden. Als hier staat, dat de Israëlieten schreeuwden tot de Here God, wil dat zeggen, dat zij hun gebeden in hun angst en vrees riepen naar de hemel. Een

ander schreeuwde het in zijn angst uit tegen Mozes.

Dan staat er in Exodus 14:15, dat God dit schreeuwen ook als gebed heeft opgevat.

“Toen zeide de HERE tot Mozes (Mozes staat hier namens het hele volk): Wat roept gij zo luid tot mij? Zeg tot de Israëlieten, dat zij opbreken.”

Mozes zei tot het volk:

“Vreest niet, houdt stand, dan zult gij de verlossing des HEREN zien, die Hij u heden bereiden zal; want de Egyptenaren, die gij heden gezien hebt, zult gij nimmermeer zien. De HERE zal voor u strijden en gij zult stil zijn.” (Exodus 14:13,14)

Dit was een grote bemoediging. Er staat: *“Gij zult de verlossing des HEREN zien.”* Eigenlijk kun je zeggen, dat er een verborgen boodschap was in deze woorden. Het woord “verlossing” is de vertaling van Jeshua. Jeshua is de Hebreeuwse naam voor “Jezus”. Je kunt hier dus ook lezen: “Jullie hoeven niet bang te zijn, want jullie zullen Jezus zien.” Hem hebben zij op dat moment natuurlijk nog niet in werkelijkheid gezien. Maar wie na Golgotha de verlossing van de Here heeft gezien, die heeft ook Jezus gezien. Wie Jezus Christus gezien heeft, krijgt de bemoediging: *“Vrees niet, wees stil. De HERE zal voor u strijden en gij zult stil zijn.”* (Exodus 14:14)

Betekent dat “stil zijn” dat je niets meer hoeft te doen? Betekent dat stil zijn misschien, dat je nu rustig kunt gaan zitten bidden en danken? Nee, er staat dat de Here tot hen zei: *“Zeg tot de Israëlieten dat ze opbreken”* (Exodus 14: 15). Anders gezegd: De tijd van bidden is nu voorbij. Nu is het niet meer de tijd om bang te zijn. Het is tijd geworden om te geloven en op pad te gaan. Soms blijven wij als christenen weleens te lang bidden. Dat lijkt heel erg vroom, maar God wil dat niet altijd. Op een gegeven ogenblik zijn onze gebeden Hem wel bekend.

Zo gaan de Israëlieten op pad. God zal een groot wonder doen. Hij zal de Egyptenaren met verblindheid slaan, zodat ze dingen gaan

doen, die je voor onmogelijk houdt.

Bij de Schelfzee

Mozes moet zijn staf opheffen boven de Schelfzee en het volk wordt verplicht om door het water te gaan. Niet, omdat er geen andere weg was, maar vooral, opdat de Egyptenaren in het water zouden komen. De doortocht door de zee, was niet alleen tot redding van de Israëlieten, maar vooral voor de ondergang van de Egyptenaren. Terwijl de Engel des Heren eerst vooraan ging bij de Israëlieten, ging hij nu ineens achter hen aan.

Weer moet er een moment van groot geloof komen, want het is één van de Israëlieten, die als eerste zijn voeten moet zetten op het pad door de zee. Het was heel makkelijk geweest als de wolkkolom voor hen uitgegaan was. Dan hadden ze tegen elkaar gezegd: “De Here gaat vooraan. Hij zal immers voor ons strijden, wij zullen stil zijn. Voorwaarts mars, achter de Here God aan.” Maar nu leek het wel, alsof de Here God Zich terugtrok.

Ze hadden alleen maar een gebod en verder niets. In geloof zette de eerste man zijn voeten in de zee en de tweede, de derde en zo volgden ze allemaal met geloof in God en geloof in Mozes.

Het wonder van de wielen

Dan komt het laatste oordeel over Egypte. Ook hier zien wij iets bijzonders.

“Toen dan in de morgenwake, schouwde de HERE in vuurkolom en wolk naar het leger der Egyptenaren en bracht het leger der Egyptenaren in verwarring. Hij deed de wielen van hun wagens wegglijden en met moeite voortrijden, zodat de Egyptenaren zeiden: Laten wij vluchten voor de Israëlieten, want de HERE strijdt voor hen tegen Egypte.” (Exodus 14:24,25)

Er staat in onze vertaling: *“Hij deed de wielen van hun wagens*

wegglijden.” Dit is een wat vrije vertaling. Als je het letterlijk vertaalt, staat er dat God er voor zorgde, dat de wielen van hun wagens loslieten. Het is nog niet helemaal perfect, maar daar komen wij nog op terug.

De wielen van de strijdwagens liepen eraf. In de Statenvertaling staat: *“En Hij stiet de raderen hunner wagenen weg.”* De raderen zijn de wielen. Deze lieten los.

Er is nog iets anders. De Statenvertaling is ook niet helemaal correct. Wij hebben het tot op heden gehad over **de wielen**. In het Hebreeuws staat het in het enkelvoud: **het wiel** van hun wagen. Dat wil zeggen, dat er van elke wagen **één wiel** afliep.

Er staat niet bij of dit het linker- of rechterwiel was, of bij de één links en bij de ander rechts. Er staat ook niet bij waardoor het gebeurde. Er staat alleen maar, dat er van elke wagen één wiel afliep. Er zal natuurlijk iets bijzonders zijn geweest, waardoor dat gebeurde. Dit betekent, dat elke strijdwagen scheef wegzakte. Een wagen die scheef zakt, draait rond, boort zich in de grond en komt muurvast te zitten. Zo komen de Egyptenaren muurvast te zitten in de zee. De bestuurders van die wagens moeten eraf. Zij moeten hun wagens verlaten en vluchten. Niet alleen de wagenbestuurders moeten vluchten, ook de anderen; ook het voetvolk moet vluchten.

Met blindheid geslagen

Er staat, dat Mozes zijn hand opnieuw had opgeheven over het water en dat nu het water terugvloeide en dat het spoelde over de ruiters, wagens en voetvolk. Ineens blijkt, dat er een grote verwarring is. Je kunt je gewoon niet voorstellen wat er gebeurde.

“Mozes strekte zijn hand uit over de zee en tegen het aanbreken van de morgen vloeide de zee terug in haar bedding, terwijl de Egyptenaren haar tegemoet vluchtten.” (Exodus 14:27)

De Egyptenaren vluchtten juist de zee tegemoet. Zo dreef de Here de Egyptenaren midden in de zee. Je zou bijna zeggen, dat hun verstand verbijsterd was. Zij zien het gevaar aankomen. Zij zijn

volledig in paniek en in plaats van om te keren en te maken dat ze weggkomen, de zee uit, lopen ze juist het water tegemoet. Dat was, wat de Here had gezegd. Hij had gezegd, dat Hij hen met blindheid zou slaan.

De Bijbel vertelt ons, dat niet één van de Egyptenaren overgebleven is. Zij zijn allemaal omgekomen. Toen de Israëlieten al die lijken op de kust zagen liggen, wisten zij, dat zij verlost waren.

Leven of dood

Naast de verlossing van de Israëlieten zien wij de dood en de ondergang van de Egyptenaren. Hier komen ineens leven en dood bij elkaar. Hier komt ook de mens van onze tijd te staan voor een keuze. Kiest hij voor de verlossing, of kiest hij voor de ondergang. Israël zag de machtige daad van God. Eigenlijk staat er letterlijk, dat zij de machtige **hand** van de Here God zagen. En zij geloofden in de HERE en in zijn knecht. Altijd, zowel in de tijd van het Oude Testament als in de tijd van het Nieuwe Testament gaan deze twee zaken samen.

Gelovigen zijn mensen, die geloven in God en in Zijn knecht. In de tijd van het Oude Testament was dat God en Zijn knecht Mozes. In onze tijd is dat God en de lijdende Knecht, Jezus Christus, die Zijn leven heeft gegeven tot verlossing, opdat wij voor eeuwig behouden zouden mogen worden.

Profetische betekenis

Alle plagen, tot en met de definitieve verlossing, hebben een profetische betekenis. Alle wonderen die in die tijd met Mozes geschied zijn met Egypte, zullen herhaald worden in de eindtijd.

Het boek Openbaring spreekt er heel duidelijk over, dat dezelfde plagen weer zullen verschijnen. Behalve het boek Openbaring zijn er nog twee boeken in het Oude Testament, die veelzeggende informatie bevatten.

“Daarom zie, de dagen komen, luidt het woord des HEREN, dat niet meer zal gezegd worden: zowaar de HERE leeft, die de Israëlieten uit het land Egypte heeft gebracht, maar veeleer: zowaar de HERE leeft, die de Israëlieten heeft doen optrekken uit het Noorderland en uit àl de landen waarheen Hij hen verdreven had; ja, Ik zal hen terugbrengen in het land dat Ik aan hun vaders gegeven had.” (Jeremia 16:14,15, zie ook Jeremia 23:7,8)

Er komt een dag, dat deze hele gode-vijandige wereld zal erkennen, dat de HERE God, de God van Israël, is, ja, dat Hij de enige ware God is. Hij heeft dan hetzelfde gedaan als indertijd met Egypte. Hij doet het nu al in onze dagen. Hij brengt alle Joden over de hele wereld terug naar het beloofde land. Dat is een groter wonder dan de uittocht uit één land, Egypte. Want nu komen ze niet uit één land, maar vanuit alle volken en vanuit alle landen.

“Evenals in de dagen, toen gij uittoogt uit het land Egypte, zal Ik hem wonderen doen zien. De volken zullen het zien en beschaamd worden, beroofd van al hun kracht; zij zullen de hand op de mond leggen, hun oren zullen doof worden. Zij zullen stof lekken als een slang, als kruipende dieren der aarde; zij zullen bevend uit hun burchten komen, sidderend zullen zij komen tot de HERE, onze God, en zij zullen voor U vrezen.” (Micha 7:15-17)

Zoals er wonderen geschiedden bij de uittocht uit Egypte, zo zullen er in de dag van de toekomst opnieuw wonderen geschieden. Terwijl bij de uittocht uit Egypte slechts een paar volkeren lamgeslagen waren, zo zullen in die dag van de toekomst alle volkeren lamgeslagen zijn. Terwijl er in de dagen van Mozes maar enkele volken waren, die tot de erkenning kwamen, dat de HERE de waarachtige God is, zo zullen dan alle volkeren en alle mensen tot de erkenning komen, dat Israëls God de enige ware God is. Dan zullen ook zij geloven in God en in Zijn Knecht. Dat zal op de grote dag zijn van de openbaring van de Knecht, die dan niet langer Knecht zal zijn, maar Koning: Jezus. Hij zal regeren over de ganse aarde. Die dag komt.

Alles in onze tijd duidt erop, dat die dag spoedig komt. Jezus

komt, ook voor u en mij. Maranatha. Halleluja.